De man van Timbuctu

Henri van der Hoek

bron
Henri van der Hoek, *De man van Timbuctu*. A.W. Bruna & zoon, Utrecht 1905

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/hoek132manv01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

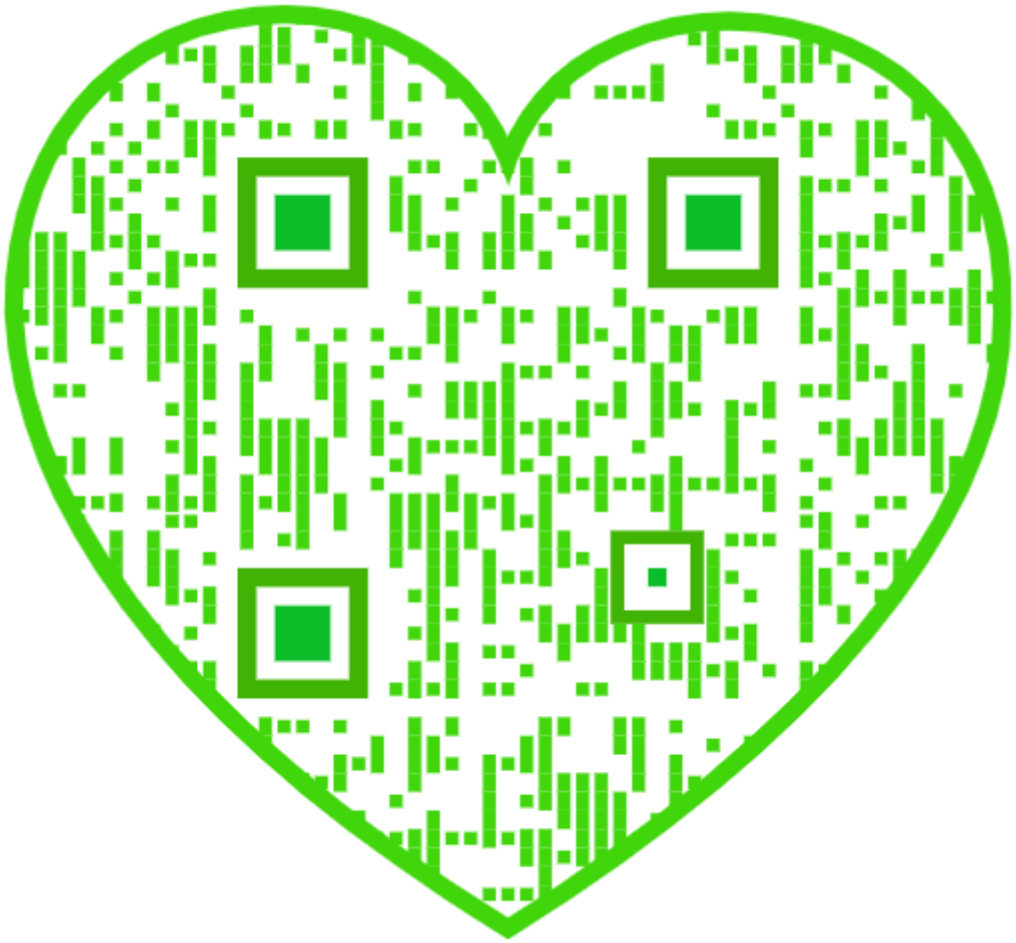

I.
Het geheimzinnige papier.

Onder de vele gevallen, die mijn vriend Emil Born onderzocht en waarbij ik het genoegen had zijne methode van werken te bestudeeren, is er, geloof ik, niet één, waarbij de analytische redeneering van mijn vriend meer op den voorgrond trad, dan bij het geheimzinnige geval van ‘de man van Timbuctu.’ Ofschoon het reeds eenige jaren geleden is dat dit geval voorviel, zoo geloof ik wel in staat te zijn - dank zij mijne aanteekeningen - een compleet verhaal van het gebeurde te kunnen geven. Ik wil hier nog bijvoegen, dat men mij verzocht heeft het voorval niet te publiceeren; doch omdat degeen die mij dit vroeg al reeds lang dood en begraven is en ik het noodzakelijke van die stilzwijgendheid niet inzie, durf ik mij met een gerust geweten aan het werk zetten om de feiten openbaar te maken.

Op zekeren guren Aprildag van 't jaar '99 had ik een boodschap te verrichten in de buurt waar Emil Born woonde. Na mijn taak volbracht te hebben, kwam het verlangen in mij op om nog een uurtje met mijn vriend te praten. Ik sloeg alzoo de richting van zijn woning in en stapte flink door, want het regende en waaide op een verschrikkelijke manier. Toen ik de huiskamer binnentrad, vond ik Born met gesloten oogen in zijn leunstoel zitten. Ik dacht eerst dat hij in slaap was gevallen, maar al spoedig bleek het dat hij wakker was en helder wakker ook.

‘Hebt gij uw boodschap verricht?’ vroeg hij op eens, zonder zijne oogen te openen.

‘Goede hemel, slaapt gij niet?’ vroeg ik verbaasd; ‘het lijkt wel of gij x-stralenoogen hebt!’

‘Ik wilde dat ik ze had, Tavan, want die zouden

mij goed te pas komen in een buitengewoon lastig onderzoek als waarin ik nu gewikkeld ben,' gaf hij ten antwoord. 'En hoe gaat het u?' vervolgde hij, opstaande en mij vriendschappelijk de hand reikend.

'Gelukkig gezond,' antwoordde ik. 'Maar hoe weet gij dat ik een boodschap verricht heb?'

'Nu, dat is ook eene vraag! Me dunkt dat dit nogal gemakkelijk is af te leiden.'

'Dat kan best zijn, maar ik begrijp toch niet hoe gij dat zoo raden kunt.'

'Ik raad het niet; ik weet het.'

'Maar Born!' ...

Mijn vriend viel weer in zijn stoel neder en na een sigaar uit een kistje, dat op tafel stond, te hebben genomen en die te hebben aangestoken, vervolgde hij:

'Er komen in het dagelijksch leven zulke opmerkelijke dingen voor, dat het voor iemand met een helder oordeel dikwijls een raadsel is dat zij over het hoofd worden gezien.'

'Dank je wel voor uw compliment.'

'Neen, neen, ik bedoel niet u alleen, volstrekt niet; maar van de tien menschen zijn er geen twee, waarvan men zeggen kan, dat zij opmerken hetgeen ze zien.'

'Dat klinkt wel eenigszins als een paradox. Mij dunkt, als iemand iets ziet, dan merkt hij dat toch op?'

'Dat is maar voor een gedeelte waar. Zooeven kwaamt gij binnen en ik vroeg u of gij uw boodschap verricht had. Wat was er nu aan uw persoon te zien om tot die conclusie te komen?'

'Ja, dat weet ik niet.'

'Daar hebben wij het al. Gij weet niet wat er aan u te zien was en in werkelijkheid was er ook niets aan u te zien. Maar toch wist ik dat gij een boodschap verricht had.'

'Maar hoe wist gij dat dan toch?'

'Door eene eenvoudige opmerking, zelfs eene zóó eenvoudige, dat eene verklaring feitelijk geheel overbodig is. Toch zal ik het u uitleggen om u te doen begrijpen, wat ik bedoel met onderscheid te maken tusschen zien en opmerken. Op het oogenblik is het zeer guur weer, zoodat iemand niet uitgaat als hij daartoe niet genoodzaakt is. Toen ik u dus zag binnenkomen,

begreep ik, dat gij een boodschap had verricht en nog wel hier in de buurt, want anders zoudt gij mij in zulk een weer niet komen opzoeken. Is dit nu waar of niet?'

Ik moest toegeven dat hij gelijk had.

'Nu ziet gij hoe gemakkelijk sommige redeneeringen verkregen worden. A propos, het stuk, dat gij mij hebt gegeven om in te studeeren, is lang zoo gemakkelijk niet als het lijkt. Wilt gij mij het eens overhooren?'

'Jawel, krijg uw viool maar.'

Mijn vriend rees op uit zijn stoel, haalde zijn viool voor den dag en, nadat hij de muziek op zijn lessenaar gerangschikt had, begon hij een 'Serenade Espagnol' van Dancla te spelen.

'Dat gaat tamelijk goed,' zei ik, toen hij geëindigd had, 'alleen moet gij die spicato-streek beter volhouden en dan over 't algemeen hoort men de noten niet afzonderlijk genoeg. Wilt gij het nog eens probeeren?'

'Zoo gaat het al beter,' hernam ik, toen hij voor de tweede maal geëindigd had, 'als gij het nu nog een maal of tien overspeelt, zal het wel geheel in orde zijn.'

'Dat willen we hopen; men wordt er anders verduiveld moe van, vindt gij niet?'

'Och, dat is ongewoonte.'

'Dat kan wel zijn. Maar ik geef u de verzekering, dat ik veel liever een moeilijk probleem ter oplossing wil brengen, dan dat stuk te moeten instudeeren.' Vervolgens ging hij weder in zijn stoel zitten en begon nu een aria te improviseeren.

'Dat is wat moois,' begon ik weder, toen ik hem niets dan onsamenhangende melodieën hoorde voortbrengen, 'wat speelt gij nu?'

'Ik speel wat mijn geest mij ingeeft,' antwoordde hij, even ophoudende om daarna direct weder voort te gaan.

'Dan moet gij al een zeer verwarden geest hebben,' hernam ik, eenigszins geërgerd over dat aanhoudende vervelende gekras. Daar werd gebeld. 'Gelukkig!' dacht ik, 'nu zal hij wel ophouden, indien het tenminste een cliënt is.' En ik vergiste mij niet. Born hield met spelen op en luisterde.

'Ik geloof, dat daar een cliënt is, Tavan.'

‘Best mogelijk.’

Een oogenblik later werd er op onze deur geklopt en vervolgens kwam de oude hospita berichten, dat eene dame mijnheer Emil Born wenschte te spreken.

‘Laat haar als 't u blieft binnenkomen,’ zeide mijn vriend.

Hierop borg hij zijn viool weg en nauwelijks had hij dat gedaan, of eene rijzige jonge dame trad ons vertrek binnen.

‘Goeden avond, dame,’ zei Born, vriendelijk buigend, ‘mag ik u verzoeken plaats te nemen?’ Hierbij wees hij haar een stoel dicht bij den haard. Nadat zij eenigszins schuchter aan het verzoek had voldaan, liet zij hare blikken door de kamer dwalen, alsof zij zich verlegen gevoelde om in het bijzijn van een derden persoon te spreken. Ik had intusschen den tijd haar eens op mijn gemak te beschouwen. Zij was flink van postuur, had blond haar en, zoover ik onder haar sluier kon zien, blauwe oogen, fijnen neus en een ronde kin. Haar kleeding was van een donkere stof en hare schoenen, nu eenigszins bemodderd, waren klein van model en, volgens mijn oordeel, van fijne kwaliteit. Over het geheel maakte zij op mij den indruk van eene dame uit den gegoeden stand. Born, die hare verlegenheid opmerkte, begon haar vriendelijk toe te spreken.

‘U behoeft u volstrekt niet te geneeren om mij uw geval in het bijzijn van dezen heer te vertellen,’ sprak hij, op mij wijzende. ‘Dit is mijnheer Tavan, mijn vriend en in vele gevallen mijn trouwe helper. Ik zie dat u van Kralingen komt,’ vervolgde hij tot de dame.

Deze had hare voile opgelicht en keek nu met een eenigszins verbaasden blik naar mijn vriend.

‘Dat is waar,’ zeide zij, ‘hoe kunt u dat weten? Kent u mij?’

‘In 't geheel niet!,’ gaf hij lachend ten antwoord, ‘maar ik zie op uwe schoenen, juist op de plaatsen die nu door het haardvuur worden beschenen, de spatten van modder en die soort slijk ligt alleen in het oostelijk gedeelte van de stad. Ik wilde u maar zeggen, dat wij hier in deze kamer al naar menig vreemd geval hebben geluisterd en ook, dat wij dikwijls in de gelegenheid zijn geweest verscheidene menschen te helpen om hen

hunne gemoedsrust terug te kunnen geven. Ik veronderstel, dat gij mij in een bijzonder geval wilt raadplegen, is het niet zoo?'

'Ja, mijnheer, in een zeer bijzonder.'

'Dat dacht ik al, anders zoudt u mij in zulk weer niet komen opzoeken.'

'Wel mijnheer, ik weet natuurlijk niets van uwe zaken af, maar toch zou ik durven verklaren, dat het geval, waarover ik u spreken wil, tot één der zeldzaamste behoort, dat u ter oplossing is aangeboden.'

Born wreef zich vergenoegd in de handen. 'U maakt mij nieuwsgierig,' zeide hij. 'En mag ik u nu verzoeken zoo vriendelijk te willen zijn mij uw geval te verhalen, aangezien de tijd wel eens zeer kostbaar kan blijken te zijn.' Hierop ging hij in een luisterende houding achterover in zijn stoel liggen, waarna de dame ons het volgende verhaalde:

'Mijn naam is Henriette Dubois, ik ben zevenentwintig jaar oud en ben geboren te Leiden, alwaar mijne ouders vroeger woonden. Helaas!, mijne brave ouders! Toen ik vier jaar oud was, verloor ik mijne onvergetelijke moeder en een jaar later werd mijn brave vader eveneens naar het kerkhof gedragen. Van dien tijd af stond ik, weliswaar als wees, toch nog niet alleen op de wereld. Gelukkig voor mij woonde er een oom te Amsterdam, die mij liefderijk in zijn gezin opnam. Dit gezin bestond uit mijn oom, tante, twee neven en twee nichten. Deze kinderen waren allen veel ouder dan ik, daar mijn oom veel vroeger in het huwelijk was getreden dan mijn vader. Nu kan ik niet zeggen dat ik, gedurende den tijd dien ik in het huis van mijn oom doorbracht, niet naar behooren ben behandeld; in 't geheel niet; ik werd door mijn oom en tante als hun kind beschouwd. Het was evenwel anders met mijne neven en nichten. Die lieten mij steeds gevoelen dat ik slechts een aangenomen kind was en als zij mij ergens mede konden plagen, lieten zij geen kans voorbij gaan. Ik had zoodoende nu juist geen onhoudbaar leven, maar het was toch verre van pleizierig. Alhoewel mijn oom en tante hunne kinderen voortdurend berispten over hun unfair gedrag jegens mij en hen verzochten in het vervolg wat menschelijker te zijn, bleven zij toch voortgaan mij hun

hatelijkheden te toonen. Ik was toen nog te jong om hen het onbetamelijke van hun gedrag onder het oog te brengen en was dus wel verplicht mij in mijn lot te schikken. Doch langzamerhand werden de kinderen ouder en moesten er toen aan gaan denken een beroep te kiezen. Mijn oudste neef, Karel Dubois, wilde op een kantoor; de andere, Willem, die een paar jaar jonger was, wilde ingenieur worden en mijne nichten wilden naar een atelier, om het hoedenmaken te leeren. Aldus kwam er eene geheele verandering in het huishouden. Ik was toen zeven jaar en ging al een jaar school. In die tijden zag ik maar weinig van mijn familie. Als ik 's morgens naar school ging, was mijn oudste neef Karel al op zijn kantoor en waren mijne nichten op hun atelier, waarna ze dan tegen vijf uur thuis kwamen om te eten, en dan weder vertrokken om tegen acht en negen uur weder thuis te zijn; terwijl mijn neef Willem in het geheel niet thuis kwam, omdat die buiten de stad op een school ging om voor ingenieur te leeren. Ik kan niet zeggen dat het mij speet, zoo alleen bij mijn oom en tante te zijn, want nu hadden hunne kinderen geen tijd of lust mij in het geniep te plagen en te sarren. Aldus duurde het eenige jaren dat ik in rust en tevredenheid leefde en het verlies van mijne ouders weder eenigszins te boven was gekomen, toen op eens het oude leventje weder van voren af aan begon. Mijne nichten hadden onaangenaamheden met de bestuurderes van het atelier gehad en werden nu naar huis gezonden met de boodschap, dat zij niet terug behoefden te komen. Mijn oom en tante gingen daarop beiden naar die juffrouw om te trachten hunne dochters weder te doen aannemen, wat niet gelukte. Of het noodlot er mee sprak, had mijn neef Karel, omstreeks dien zelfden tijd, zijn kantoor om de een of andere reden opgezegd en was dus eveneens buiten betrekking. Mijn oom was woedend. ‘Daar heb je nu drie kinderen wien de broodkruimels steken!’, riep hij uit. ‘Als jelui maar voor je zelf moest zorgen, dan zou je niet zoo lichtvaardig over eene betrekking denken. Maar ik geef er den brui van! - Als jelui eene andere betrekking wilt hebben, dan ga je maar zoeken tot je er eene gevonden hebt. Ik bedank je feestelijk om je van dienst te zijn! - En zoo ging

hij maar voort. Nu, ongelijk kon ik hem niet geven, maar ondertusschen was ik de dupe van al die herrie. Iederen dag moest ik verwijten hooren, tot het zóó ellendig voor mij werd, dat ik onder huilen en smeeken verzocht mij bij iemand anders in huis te brengen. Mijn oom, tot wien ik mijn verzoek richtte, beproefde mij op alle manieren gerust te stellen en om te bewijzen dat hij het goed met mij meende, gaf hij mijne nichten en mijn neef een uitbrander, die, als ik mij niet vergis, met een rammeling gepaard ging. Indien mijn goede oom dacht, dat hij hierdoor de zaak voor mij beter maakte, had hij zich vergist. Weliswaar, in het openbaar gingen de kinderen op een schijnheilige manier goed met mij om, maar o wee!, waren mijn oom of tante er niet bij, dan werd ik uitgemaakt voor al wat leelijk was en zelfs een enkelen keer mishandeld. Reeds had ik het plan opgevat om heimelijk het huis van mijn oom te verlaten en ergens een onderkomen te zoeken, toen eindelijk een reddende engel verscheen, in den vorm van een heer van omstreeks vijftig jarigen leeftijd, met zwart haar en baard en ook donkere oogen, dien mij werd voorgesteld als zijnde een oom van mij. - ‘Ook al een oom?’, vroeg ik. - ‘Ja, kind, en een rijken ook, hoor! Zie dus maar goede vrienden met hem te worden,’ zei mijn oom waar ik toen in huis was. - ‘Wacht eens!’, dacht ik, ‘goede vrienden, zie dus maar goede vrienden met hem te worden.’ Deze woorden bleven voortdurend door mijn brein kruisen. Ja, als dat eens waar was; als ik met dien nieuwen oom, waarvan ik nooit had gehoord, eens goede vrienden kon worden, dan misschien zou ik het huis, waar ik zooveel moest verduren, met eere kunnen verlaten; want dan zou ik misschien met dien oom kunnen vertrekken. Onophoudelijk dacht ik er over, hoe ik het moest aanleggen, om mijn zoo vurig verlangen aan dien nieuwen oom mede te deelen, toen ik plotseling met schrik bemerkte, dat hij opstond om heen te gaan.

‘Nu of nooit!’ dacht ik en toen hij de kamer uitging en de gang inliep, trad ik op hem toe.

‘Is het waar, dat u een oom van mij bent?’ vroeg ik.

‘Ja, lieve kind, dat is zoo,’ antwoordde hij, mij over mijne lokken streelende.

‘En waar woont u?’

‘In een hotel hier in de stad.’

‘Hebt u dan geen huis?’

‘Nog niet, lieve kind, maar ik koop er spoedig een.’

‘Hè, neemt u mij dan bij u in huis,’ vleide ik.

‘Maar kind, waarom zou ik dat doen?’

Thans begon ik te huilen. ‘Ik ben hier zoo ongelukkig,’ snikte ik.

Verschrikt keek hij mij aan. ‘Kind wat zeg je?’ kreet hij.

‘De kinderen hier in huis zijn zoo naar voor mij. Oom en tante zijn wel goed, maar de kinderen kunnen mij niet uitstaan.’

Op dit oogenblik trad mijn tante in de gang.

‘Wel, wat is dat hier?’ vroeg zij scherp.

Ik was niet weinig verschrokken over die vraag, doch mijn oom gaf het antwoord voor mij.

‘Ik hoor daar iets, wat niet voor eene goede wijze van opvoeding pleit,’ sprak hij, haar recht in de oogen ziende. ‘Als ik in uw plaats was, zou ik zorg dragen, dat mijne kinderen zoo'n ongelukkig meisje geen kwaad konden doen.’

‘Maar man, ik weet niet wat gij bedoelt! Dit kind wordt geen kwaad gedaan.’

‘Goed, ik zal nog even binnenkomen,’ en met deze woorden stapte hij de kamer weder in, mij aan zijn hand medevoerend.

‘Ik hoor daar zooeven iets van dit kind, dat lang niet gunstig voor het karakter van uwe kinderen pleit,’ hernam hij tot mijn oom.

‘Wat is er dan aan de hand?’ vroeg deze verschrikt.

‘Zeg mij slechts de waarheid,’ hervatte mijn nieuwe oom, ‘kunnen uw kinderen niet velen, dat gij dit kind opvoedt?’

‘Ach, wat kibbelarijen onder elkaar, zooals kinderen altijd hebben,’ antwoordde mijn oom onverschillig.

‘Nu, afin, ik begrijp er alles van. Hoelang hebt gij dit kind nu opgevoed?’

‘Circa zes jaar.’

‘Mooi! dan zal ik het verder opvoeden.’ - Mijn hart popelde van vreugde bij die woorden.

‘Maar dat is nonsens, dat meent gij toch niet?’

‘Wis en waarachtig meen ik het! En wat meer zegt, morgen kom ik haar halen.’

‘Maar dat gaat toch niet!’

‘Ik zou niet weten waarom niet. Morgen kom ik haar halen en als ik mijne zaken geregeld heb, zal ik jelui ruimschoots voor je moeite, die haar opvoeding jelui gekost heeft betalen. En nu, adjuus hoor, tot morgen!’ - En met groote passen liep hij de kamer uit en de gang in, waarna wij hem de straatdeur met een smak hoorden dichtgooien.

‘Wat zeg je van zoo'n mijnheer?’ vroeg mijn oom aan mijn tante.

‘Ja, wat zal ik er van zeggen; het is die meid haar schuld.’

‘Waarom heb je tegen dien oom van je geklaagd?’ vroeg mijn oom mij.

‘Omdat ik het hier niet langer kon uithouden,’ gaf ik ten antwoord.

‘Zijn wij dan zoo slecht voor je?’

‘U niet, beste oom, en tante ook niet, maar uw kinderen wel.’

Verder werd er niet meer over de zaak gesproken en toen ik 's avonds naar bed ging, lag ik van vreugde te schreien. Ik sliep dien nacht slecht en toen ik 's morgens wakker werd, sprong ik het bed uit, verheugd dat de dag was aangebroken, waarop ik de onpleizierige omgeving kon verlaten. Al mijn goed werd ingepakt en dus wachtte ik alleen maar op het verschijnen van mijn nieuwen oom. Deze liet zich echter lang wachten, want om vier uur 's middags was hij er nog niet. Het werd vijf en zes uur, doch nog steeds geen spoor van hem.

‘Misschien laat hij je wel zitten,’ plaagde mijn tante.

‘Neen, dat doet hij niet!’ protesteerde ik beslist.

Reeds hadden wij gedineerd en thee gedronken en nog steeds liet mijn oom zich wachten. Eindelijk, half acht, reed er een rijtuig voor en daarop hoorden wij de schel overgaan.

‘Zijt gij gereed mee te gaan, Henriëtte?’ vroeg mijn oom, toen hij de kamer binnenkwam.

‘Ja, oom!’

‘Zeg dan je oom en tante maar goeden dag, dan gaan wij weg.’

Op dit oogenblik overviel mij het gevoel van scheiden, en barstte ik in snikken uit. Ik kuste mijn oom, die altijd goed voor mij geweest was, en daarna mijn tante, waarbij ik opmerkte, dat ook zij tranen in de oogen hadden.

‘Nu is het genoeg, ga je mee?’ riep mijn oom.

‘Ja, ik ben gereed.’

De koetsier was behulpzaam bij het opladen van mijn koffer met goed en daarop stegen wij in het rijtuig. Nog eenmaal keek ik om en zag, dat oom en tante mij met hunne zakdoeken vaarwel toewuifden, waarop ik hetzelfde deed. Daarna reed het rijtuig voort en weldra hadden wij het huis, waarin ik als wees was opgenomen en waarin ik meer treurige dan genoegelijke dagen gekend had, ver achter ons en reden nu de drukke, met lantaarns verlichte straten van Amsterdam door.

‘Ben je blij, kind?’ vroeg mijn oom.

‘Ja oom. - Waar gaan wij heen?’

‘Dat zal je wel zien.’

Ik vroeg toen niet verder, want mijn aandacht werd te veel getrokken door het woelende en drukke verkeer dat ik vanuit het rijtuig aanschouwde. Na misschien een kwartier gereden te hebben, stond ons rijtuig stil, de koffers werden afgeladen en nu vertelde mijn oom mij, dat wij aan het station waren.

‘Gaan wij dan de stad uit?’ vroeg ik.

‘Ja, naar Rotterdam.’

Ik herinner mij nog duidelijk dat ik over dit antwoord zeer verheugd was. Nadat alzoo onze bagàge was ingeschreven, nam mijn oom twee kaartjes eerste klasse en een paar minuten later zaten wij in den trein. Hoelang wij gereden hebben ben ik vergeten, maar ik weet nog wel, dat het in Rotterdam al stil was toen wij aankwamen. Maar vóór ik nu verder ga, mijnheer Born, moet u mij zeggen of ik soms langdradig ben met mijn verhaal?’

‘In geen geval, mijn waarde dame, u verhaalt zeer duidelijk. Ga voort, als 't u blieft!’

‘Nu dan, zoodra wij aankwamen riep mijn oom een

rijtuig aan en vroeg den koetsier ons naar een goed hotel te brengen. Niet lang daarna waren wij daar aangekomen en nu bestelde mijn oom twee kamers, èen voor zich en éen voor mij. Heel duidelijk kan ik mij alles niet meer herinneren, omdat het al zeventien jaar geleden is, maar wat ik u nu verder ga vertellen ligt nog zóó versch in mijn geheugen, alsof het pas gister voorviel. Toen ik den volgenden morgen ontbeten had, vertelde mijn oom mij, dat hij er op uitging om een huis te koopen. Ik ging met hem mee en nadat wij een geruimen tijd door de stad hadden gewandeld, en mijn oom nog maar steeds geen woning naar zijn zin had gevonden, besloot hij eindelijk eens buitenaf te gaan zoeken. En ja, toen wij een eindweegs den Oost-Zeedijk waren afgewandeld en ten laatste in de Hoflaan terecht kwamen, vond mijn oom eindelijk iets naar zijn gading. Zoowat midden in het park Honingen was er eene allerliefste villa te koop, die mijn oom, na haar gezien te hebben, zeer geschikt vond. Hij kocht haar onmiddellijk en een week later namen wij er onzen intrek in en tot op dit oogenblik wonen wij er nog.

En nu zal ik u eene beschrijving geven van het karakter en de gewoonten van mijn oom. Zijn naam is Charles Dubois en, als ik vroeger goed verstaan heb, is hij uit Leiden geboortig. Over zijn vroeger leven kan ik bijna niets vertellen, omdat hij, als ik hem daarnaar vroeg, slechts vage en onduidelijke antwoorden gaf. Het eenigste wat hij mij van zijn vroegeren loopbaan verteld heeft - het was in den tijd dat ik pas met hem samenwoonde - is, dat hij vroeger in Indië werkzaam was; doch welk beroep of ambt hij daar uitoefende of bekleedde, heeft hij mij nooit verteld. In alle geval moet het zeer winstgevend geweest zijn, want hij is zeer rijk. Toen wij in de villa kwamen wonen, was mijn oom misschien nog meer verheugd dan ik.

‘Zie zoo, Henriette,’ zeide hij tot mij, ‘nu hebben we een eigen thuis; vindt je niet, dat ik een goede keus heb?’ Op mijn bevestigend antwoord, ging hij lachende voort:

‘Ja, zoo geheel verscholen tusschen andere villa's in een buitenwijk van een groote handelsstad is altijd mijn leus geweest. Mijn vroegere Indische vrienden zullen

moeite hebben mij te vinden, als zij mij eens een bezoek willen brengen, ha, ha, ha!' Hierop begon hij hartelijk te lachen. In de villa werd alles zoo netjes mogelijk ingericht. Ik kreeg twee kamers tot mijn dispositie in het beneden gedeelte van de villa, terwijl mijn oom de bovenvertrekken voor zich inrichtte. Nog diezelfde week kwam er eene keukenmeid bij ons in dienst benevens een flinke stoere kerel, die als huisknecht en portier moest fungeeren. Op een morgen vroeg ik mijn oom, wanneer ik weder naar een school kon gaan.

'Daar heb ik al over gedacht, kind, en ben tot de conclusie gekomen, dat het beter voor je opvoeding is, indien ik je door eene gouvernante hier aan huis onderwijs laat geven,' antwoordde hij mij.

'Ik dacht juist, dat een school beter voor mij was?'

'Neen, kleine wijsneus, eene gouvernante is altijd veel beter.' En hiermede was dit onderwerp afgeloopen en kreeg ik dus eene onderwijzeres bij mij aan huis. Het leventje, dat ik nu leidde, beviel mij buitengewoon goed. Alles wat ik hebben wilde, kreeg ik - en geen wonder! Mijn oom was rijk genoeg. Wij leefden dus maar kalm en gelukkig voort, tot er opeens iets voorviel, dat mijn oom zoodanig van streek bracht, als ik hem nog nooit gezien had. Er was namelijk, vlak naast ons, in een villa ingebroken en de dieven waren spoorloos verdwenen, zonder maar het minste herkenningsteeken te hebben achtergelaten. Mijn oom, die anders niet voor een klein geruchtje vervaard bleek, was nu zoozeer in de war, dat hij niet wist, wat hij het eerst moest uitvoeren.

'Laat onmiddellijk de slotenmaker komen,' gelastte hij den portier. Toen deze verscheen, droeg mijn oom hem op, alle sloten na te zien, nieuwe bij te maken, de venstersluitingen te verdubbelen, en zoo voorts. Meer dan een paar weken was de man er mee bezig de bevelen van mijn oom uit te voeren. Nog scheen deze niet geheel gerust gesteld. Hij drukte den portier telkens op het hart vooral geen verdacht uitziende personen binnen te laten en steeds een waakzaam oog op ons huis te houden. De portier, die, naar ik veronderstel, een zeer goed salaris ontving volgde, als altijd, stipt

de bevelen van zijn heer en meester op. Ik zou haast zeggen te stipt, want door zijn dienstijver gebeurde het niet zelden, dat hij iemand, die bij ons wezen moest, op een barschen toon gelastte heen te gaan en als dan zoo iemand niet aan zijn bevel wilde gehoorzamen, zette hij hem eenvoudig buiten het hek. Dikwijls moest mijn oom dan het misverstand ophelderen en den bezoeker om excuus verzoeken, wat niet altijd met toegevendheid aangenomen werd. Nog was mijn oom niet, naar zijn zin, voldoende tegen inbraak of iets dergelijks beveiligd en kocht daarom een grooten hond, die des nachts vrij in den tuin moest rondloopen. Volgens mijn oordeel, was mijn oom overdreven in zijn angst voor dieven of inbrekers, doch hij was heer en meester in zijn huis en mocht er dus doen en laten wat hij verkoos. Thans was de rust in het huis weergekeerd en leefden wij gelukkig en tevreden als voorheen. Dit duurde zoo verscheidene jaren voort. Mijne gouvernante had ik niet meer noodig en zoo werd zij dus, met een prachtig getuigschrift, door mijn oom geschreven en onderteekend, en een mooi cadeau heengezonden. Ik had intusschen den leeftijd van twintig jaar bereikt en, daar ik als dame was opgevoed, kon ik mij vrij goed in nette kringen bewegen. Dat is te zeggen, ik kon, maar ik mocht het zelden, Mijn oom vond, dat het voor een meisje van mijn leeftijd niet paste, om alleen ergens heen te gaan en zoo was ik wel gedwongen mijn meesten tijd thuis door te brengen. Mijn oom ging weinig uit, misschien één maal per week en dan nog maar een beetje door de stad wandelen of rijden. Ik behoef u niet te zeggen, dat ik mij soms vreeselijk verveelde, temeer, daar mijn oom soms dagen achtereen in zijn kamer zat. Wat hij daar uitvoerde, wist ik niet; ik denk, dat hij boeken las of studeerde. Hij had het niet graag, dat ik hem kwam storen en dit is de reden, dat ik maar zelden in de kamers van mijn oom kwam. Oprecht gesproken, wist ik eigenlijk niet eens hoe zijne kamers er uit zagen of wat zij bevatten. Ik wist, dat zij goed gemeubeld waren en dat er veel kasten en een schrijfbureau stonden, maar wat zij inhielden, is mij tot nu toe onbekend. Zoo gingen er weder eenige jaren voorbij, tot dat er eene gebeurtenis plaats greep,

die zóó geheimzinnig was en zulk een vreeselijken indruk op het gemoed van mijn oom maakte, dat ik voor zijn gezondheid vreesde.

Het zal nu zoowat een jaar geleden zijn, toen ik op een morgen, nadat wij van een wandeling waren teruggekeerd, en ik mij met een haakwerkje onledig hield, plotseling een langerekten schreeuw hoorde. Ik sprong verschrikt overeind en vloog de trap op naar boven, omdat ik vermeende, dat het geluid van daar kwam. Toen ik de kamers van mijn oom binnenvloog, om te vernemen of hij dien kreet geslaakt had, zag ik hem in één der kamers aan den achterkant van ons huis, doodsbleek en stokstijf op iets staren.

'Wat is er aan de hand?' vroeg ik gejaagd.

'Kijk - kijk,' stamelde hij, naar iets wijzend dat op de tafel lag.

Ik keek naar de plaats die hij aanwees, maar omdat er verschillende boeken en geschriften dooreen lagen, wist ik niet wat hij bedoelde.

'Wat meent gij?' vroeg ik dus.

'Kijk - daar - dat papier,' hijgde hij ontzet.

Ik liep nu naar de tafel en bekeek de verschillende geschriften. Eindelijk vond ik een blad vierkant wit papier waarop iets geschreven was. Ik nam het op en las nu deze vreemde woorden: 'Los caballeros de la noche.'

'Wat beteekent dat?' vroeg ik mijn oom, die al mijne bewegingen had gadeslagen.

'Dat beteekent, dat er, niettegenstaande mijne voorzorgen, toch nog dieven, inbrekers of zelfs moordenaars in ons huis kunnen sluipen,' antwoordde hij somber. 'Maar ik zal ze helpen!' ging hij voort op een toon die mij deed ijzen. 'Waar is dat adderengebroedsel van een portier, die zoo trouw zijn best doet? Ha, ha, de vent was waard, dat ik hem zijn nek omdraaide! Godv.....!'

En toen hoorde ik iets, dat ik nog nooit gehoord had.... mijn oom vloekte! Dit voorval, dat een niet te beschrijven indruk op mij maakte, had een vreeselijke uitwerking op mijn oom. Was hij vroeger al niet erg mededeelzaam, thans sprak hij maar zelden. De portier die op het punt stond om weggejaagd te worden, kon bij

ons blijven, omdat de man met de heiligste eeden bezwoer, dat hij geen sterveling had laten passeeren, die niet toegelaten mocht worden. Intusschen werd er een tweeden bewaker aan de achterzijde van onze villa geplaatst en nu werd er tevens eene bepaling gemaakt, dat de beide bewakers ook des nachts om beurten op hun post moesten zijn.'

'Een oogenblik,' viel Born haar in de reden, 'zocht uw oom dezen bewaker op of bood hij zichzelve aan?'

'Mijn oom zocht hem op.'

'Dank u, gaat uw gang maar weer!'

'Op alle vragen, die ik mijn oom stelde, kreeg ik slechts een ontwijkend of in 't geheel geen antwoord.

'Wil ik naar de politie gaan, om hen 't geval mede te deelen?' vroeg ik.

'Neen, niet noodig.'

'Maar waarom dan niet?'

'Zwijg! dat is mijn zaak!'

Nog nooit was mijn oom zoo norsch geweest als in dien tijd. Ik besloot dus maar om niets meer te vragen en zoo bleef het er bij. Een jaar lang hadden wij niets geheimzinnigs of verdachts meer bemerkt en begonnen langzamerhand het vreemde voorval te vergeten, toen plotseling heden morgen dezelfde handeling weder plaats greep. Wij waren juist van eene wandeling terug, toen mijn oom, hevig ontsteld, de trap afvloog. Hij zag er verschrikkelijk uit, groote verwilderde oogen, doodsbleek en een papier in de hand.

'Ziet ge nu wel dat ik verraden word!' kreet hij, toen hij mijn kamer binnenstormde. 'Twee portiers, twee bewakers voor mijn woning heb ik,' vervolgde hij, met eene van woede huilende stem, 'en ze zijn niet in staat om iets uit te voeren. Schurken, verraders, ploerten zijn het! Maar ik heb ze niet noodig; ze kunnen ophoepelen.' In heftige gemoedsbeweging liep hij de kamer rond. Plotseling bleef hij voor mij stil staan.

'Weet gij nog wat er op dat papier stond, verleden jaar?' vroeg hij mij.

Ik begreep direct welk papier hij bedoelde en daar ik den daarop voorkomenden zin had opgeschreven en

dikwijls overgelezen, had ik dien goed onthouden.

‘Los caballeros de la noche,’ antwoordde ik.

‘Ei, ei, hoe weet gij dat nog zoo precies?’

Ik voelde dat ik al een kleur kreeg en omdat ik voor mijn oom niet weten wilde dat ik het regeltje had overgeschreven, verzon ik een klein leugentje. ‘Ik ben altijd goed van memorie geweest,’ zei ik.

‘Zoo, dat is eene goede eigenschap.’ Hierbij keek hij mij wantrouwend aan. ‘En hier staat nu weer hetzelfde,’ vervolgde hij, mij het papier toonende, dat hij nog steeds in de hand hield.

‘Misschien is dit hetzelfde papier wel van verleden jaar,’ veronderstelde ik.

‘Neen, want dat heb ik verbrand.’

‘Hoe is dit papier in uw kamer gekomen?’

‘Wel, natuurlijk op dezelfde manier als het vorige.’

‘Jawel, maar hoe?’

‘Loop rond, weet ik dat? Maar die ellendige portiers zullen het wel weten. Ik zal ze goed uithooren en hen daarbij het vuur na aan de schenen leggen en dan kunnen ze opmarcheeren. Ik zal wel een beter paar zien te krijgen.’ Met deze woorden liep hij naar buiten en daarna hoorde ik hem heftig tegen de bewakers te keer gaan.

U kunt dus wel begrijpen, mijnheer Born, dat ik geheel de kluts kwijt was en niet wist wat aan te vangen. Het was duidelijk, dat mijn oom voor iets bevreesd was, maar voor wat, wist ik natuurlijk niet. Ik besloot, het kostte wat het wilde, en met of zonder medewerking van mijn oom, achter dit geheim - als het ten minste een geheim was - te komen. Hoe moest ik dit evenwel aanleggen? Mijn oom wilde niet hebben, dat ik alleen de deur uitging en daarom kon ik niet met de politie over het geval spreken. Tegen den avond evenwel verzon ik eene boodschap en, na mijn oom beloofd te hebben spoedig terug te komen, verliet ik ons huis en begaf mij regelrecht naar het bureau van politie, dat bij ons in de buurt is. Daar wachtte mij echter eene groote teleurstelling. Inplaats dat ik raad kreeg, lachte men mij uit. Ik werd boos en vroeg, of zij dachten dat ik hen voor den gek hield. Neen, dat dachten zij niet, maar mijn verhaal

klonk zóó avontuurlijk, dat zij mij liever een adres wilden opgeven, waar ik misschien raad en hulp voor mijn geheimzinnig geval kon erlangen. Op mijne vraag bij wien ik mij dan moest vervoegen, noemde iemand mij uw naam en adres en zoo ziet u mij hier. En nu hoop ik maar, dat u een weinig licht in deze duistere zaak kunt ontsteken, want ik ben ten einde raad.'

Emil Born en ik hadden met gespannen aandacht naar het verhaal van Juffrouw Henriette Dubois geluisterd. Toen zij geëindigd had, keek mijn vriend een poosje voor zich, liet daarna zijn hoofd in zijne handen zinken en bleef aldus eenigen tijd in gepeins verzonken. Eindelijk richtte hij zich op en sprak:

'Uw verhaal, dame....'

'Zegt u maar juffrouw, mijnheer Born,' viel zij mijn vriend in de reden.

'Goed, juffrouw. Ik wilde zeggen, dat uw geval onder de meest interessante behoort die mij in maanden ter oplossing werden voorgelegd. Staat u mij toe, dat ik u eenige vragen stel?'

'Gaat uw gang, mijnheer.'

'Zoudt gij u den datum kunnen herinneren waarop deze oom u in Amsterdam voor het eerst zag?'

'Dat was op den tweeden Mei 1881.'

Wij keken beiden verrast op.

'Hoe weet u dat zoo precies?' vroeg Born, terwijl hij den datum opteekende.

'Ik hield toen een soort dag- of kladboekje, waarin ik alle, voor mij belangrijke gebeurtenissen noteerde. Ik heb dit boekje altijd bewaard.'

'Alzoo zijt gij den derden Mei 1881 uit Amsterdam vertrokken?'

'Ja.'

'Herinnert gij u ook den datum waarop uw oom dat zonderlinge papier voor het eerst ontving?'

'Dat is ongeveer een jaar geleden; het was op Woensdag, den 7^{en} April.'

'Gij hebt dus dien datum ook opgeteekend?'

'Zeker! Ik achtte het van te veel belang om het te vergeten.'

'Daarin had u gelijk. Hoe zag dat papier er uit?'

‘Dat kan ik u niet bepaald zeggen. Het was een flink stuk wit papier, nogal stevig en niet gelijnd. Het is jammer, dat mijn oom het verbrand heeft. Wat het tweede stuk papier evenwel betreft, dat heb ik bij mij.’

‘Ja? Geef hier, als 't u belieft.’

Juffrouw Dubois haalde nu een opgerolde courant uit haar jaquet en reikte die aan Born over.

Mijn vriend vouwde de courant open en nam er een blad papier uit. Vervolgens bekeek hij dit een poosje alsmede het schrift dat er op stond en hield het daarna tegen het licht.

‘Wat denkt gij daarvan, Tavan?’ vroeg hij, mij het papier gevende.

Ik nam het aan en zag, dat er met groote ruwe letters op geschreven stond: ‘Los caballeros de la noche.’

‘Dat is spaansch,’ gaf ik ten antwoord.

‘Dat weeet ik wel, maar dat bedoel ik niet. Wat denkt gij van het papier?’

Ik deed nu zooals hijzelf gedaan had en hield het papier tegen het licht. Thans ontdekte ik eenige letters. Er stond een groote C boven aan het papier en daaronder stond ‘Pars.’ Verder was er niets te zien.

‘Ik weet niet wat ik daarvan maken moet,’ zei ik, Born het papier terug gevende. ‘Ik zie wel een paar letters staan, maar weet niet wat ze beteekenen.’

Born glimlachte.

‘Gij weet niet wat uw oom vroeger van beroep was nietwaar, juffrouw Dubois?’

‘Zoo is het, mijnheer, mijn oom heeft mij daaromtrent nooit willen inlichten.’

‘Dan vrees ik, dat hij daar zijne bepaalde redenen voor had, dunkt u ook niet?’

‘'t Is mogelijk.’

‘Wat denkt u van het geval?’

‘Wel mijnheer, ik kwam hier om dat juist van u te vernemen.’

‘Dat is waar. Welnu juffrouw, laten wij er geen doekjes om winden. Indien ik mijn meening moet uitspreken, twijfel ik er niet aan, of uw oom heeft in vroeger jaren iets uitgehaald, - wat weet ik natuurlijk

niet - en daarvoor wordt hij nu door iemand gezocht, misschien wel door meer dan één persoon, aan wien hij rekening en verantwoording van zijne daden zal moeten geven. Dit is, dunkt mij, de eenigste oplossing die aannemelijk is.'

'Maar mijn hemel! Wat zou mijn ongelukkige oom bedreven kunnen hebben?'

'Mijn beste juffrouw, daarop moet ik u het antwoord schuldig blijven. Indien het waar is, dat uw oom vroeger in Indië is geweest, kan hij daar evenveel goed als kwaad hebben uitgevoerd. Ik mag natuurlijk niets als zekerheid aannemen vóór ik bewijzen heb, en om die in handen te krijgen zou ik verplicht zijn naar uw oom te gaan, om met hem over zijn verleden te spreken. Gij begrijpt, dat dit onmogelijk is. Uw oom, die niet toestaat dat de politie in de zaak gemengd wordt, zal mij evenmin willen ontvangen en, indien hij integendeel wèl met de politie wil spreken, zal hij haar toch heusch geen moord openbaren, indien hij dien bedreven had.'

'Maar mijnheer Born, wat eene vreeselijk veronderstelling!'

'Ik spreek zooals ik dat meen, juffrouw, en God gave dat alle menschen dat deden.'

'En wat raad u mij nu te doen?'

'Ik weet niet waarin ik u raden moet.'

'Dus ben ik ook bij u voor niets gekomen?'

'Dat zal ik niet zeggen. Indien u er kans toe zag mij bij uw oom te introduceeren, zou het best kunnen gebeuren, dat ik u van dienst kon zijn.'

'Hij wil niet met de politie spreken.'

'Maar dan zoudt u hem kunnen zeggen, dat ik niet tot de politie behoor; dan jokt u niet en hij verandert van idée. Overigens, hoe interessant uw probleem ook is, opdringen doe ik mij niet.'

'Mijnheer Born, ik ben u ten hoogste dankbaar voor uw raad en ik zal hem opvolgen; denkelijk zal mijn oom u dan wel te woord staan. En wanneer zal ik u dan bij ons thuis zien?'

'Ik zoude wel op dit oogenblik met u mede willen gaan.'

‘Maar ik heb toch nog niet niet mijn oom gesproken!’

‘Dat hindert niet. Hoe spoediger het onderhoud plaats heeft, des te beter is het.’

‘Ziet u er dan gevaar in, als wij langer wachten?’

‘Misschien, ik weet het niet.’

‘Laten wij ons dan haasten; mijn oom zal wel vreeselijk ongerust zijn over mijn lang uitblijven.’

‘Ik ben direct gereed. Gaat gij mee, Tavan?’

‘Indien ik niet te veel ben, zal ik u gaarne vergezellen,’ antwoordde ik.

‘Gij zijt niets te veel. Indien het noodig mocht blijken, kunt gij in eene andere kamer gaan, terwijl ik met den ouden heer Dubois spreek.’

‘Uitstekend.’

Mijn vriend trok, evenals ik, zijn jas aan en daarop verlieten wij gezamenlijk de woning van Born. Toen wij buiten kwamen, kwam er juist een rijtuig langzaam aanrijden.

‘Is dit uw rijtuig?’ vroeg Born aan juffrouw Dubois.

‘Neen, ik ben met de tram gekomen.’

‘Zijt ge vrij?’ vroeg hij daarop aan den koetsier.

‘Ja mijnheer! waar naar toe?’

‘Slotlaan 80, en hard rijden,’ gelastte juffrouw Dubois.

Wij stegen in en daarop ging het pijlsnel naar de afgelegen villa van den Indischen oom.

II.
Eene onverwachte ontdekking en eene onaangename ontmoeting.

Nadat wij zoowat twintig minuten hard doorgereden hadden - het gure weer was intusschen in een sneeuwbui veranderd - reden wij een pad af, dat van den Oost-Zeedijk naar de Hoflaan voerde en na eenige minuten stond ons rijtuig stil. Gedurende den geheelen rit had Born geen woord gesproken, maar lag hij achterover tegen de kussens van het rijtuig in gepeins

verzonken. Niet zoodra echter stonden wij stil en had de koetsier het portier geopend, of hij sprong uit het rijtuig, waarna hij juffrouw Dubois bij het uitstappen behulpzaam was. Nadat hij den koetsier betaald had, en deze weder op den bok was geklommen, traden wij gezamenlijk op het hek van de villa toe. Zoover ik kon opmerken, stond het huis, waarin onze geleidster woonde, achter in een tuin. De geheele voorgevel was met klimop begroeid en een torentje met vergulde wijzerplaat stak boven het dak uit. Zoo, in de sneeuw en bij heldere maan, zag deze villa er idyllisch en vreedzaam uit.

'Ik zie geen licht in huis,' merkte juffrouw Dubois eenigszins angstig op, 'en de portier is er ook niet. Goede hemel, als er maar niets gebeurd is!' Met deze woorden trad zij op het hek toe en, na het haastig geopend te hebben, liep zij den tuin in, ons toeroepende met haar mede te gaan. Dit verzoek was onnoodig, want Emil Born trad haar bijkans op de hielen bij zijn poging haar te volgen en ook ik was niet bij het hek blijven wachten. Zoo liepen wij alle drie den tuin door en toen wij voor de deur van de villa stonden, haalde juffrouw Dubois een sleutel te voorschijn waarmede zij de deur opende. Aan het beven van hare vingers en ook aan haar ontsteld gelaat kon ik zien dat zij doodelijk ongerust was.

'Wie is daar?' hoorden wij eene vrouwenstem roepen.

'Wees maar gerust; ik ben het,' antwoordde zij, de deur openmakende. Thans traden wij binnen. Eene tamelijk bejaarde vrouw, in dienstbodenkleeding, trad ons met een verschrikt gelaat tegemoet. Hare blikken waren onophoudelijk op mijn vriend en mij gericht.

'Gij behoeft geen angst te hebben,' sprak nu juffrouw Dubois, 'want deze heeren moeten mijn oom spreken en daarom heb ik hen hier laten komen.'

'Daarover ben ik ook niet bevreesd, juffrouw,' hernam de oude vrouw,' maar ik weet niet wat er boven aan de hand is.'

'Wat! - Bedoelt ge mijn oom?'

'Ja, juffrouw. Ik wilde hem daarstraks zijn kop bouillon brengen, maar hij liet me voor de deur staan,

zonder antwoord te geven; - dat heeft hij nog nooit gedaan!'

'God! daar is bepaald wat gebeurd!' kreet juffrouw Dubois, en snel als een pijl vloog zij de gang in en daarna een trap op.

'Wij zullen eens onderzoeken wat hier is voorgevallen,' zei Emil Born nu. 'Was er geen licht in de kamer van mijnheer? vroeg hij de oude meid.

'Neen mijnheer, alles was donker.'

'Goed, steek dan een lamp op, dan zullen we eens gaan zien.'

Onmiddellijk verwijderde zij zich en keerde spoedig daarop met een brandende petroleumlamp terug.

'Geef maar hier,' vervolgde Born, 'ik zal haar wel dragen. - En nu naar boven.'

Mijn vriend nam de lamp aan en, door de meid voorgegaan, liepen wij de gang door en stegen vervolgens een trap op. Wij waren nog niet halverwege gekomen, toen Born ons gelastte te blijven staan, waarop hij zich bukte en bij het schijnsel der lamp nauwkeurig eenige treden bekeek.

'Gunst, mijnheer, pas toch op! Laat er geen brand komen!' riep het oude mensch angstig.

'Wees niet bang moedertje, ik ben altijd voorzichtig. Vooruit maar weer.'

Daarna stegen wij verder op en waren weldra op de bovenverdieping beland.

'De deur van de kamer is op slot en ik krijg geen gehoor,' riep juffrouw Dubois handenwringend uit.

'Is dit de kamer van uw oom?' vroeg Born, op de deur wijzende waarvoor zij stond.

'Dit zijn alle kamers van mijn oom,' antwoordde zij bijna huilend, 'maar hierin zat hij gewoonlijk te werken.'

'Dan *moet* zij open!' Hierop hield hij de lamp voor het sleutelgat. 'Ik weet niet zeker of de sleutel in het slot zit,' vervolgde hij, 'dus moeten we dit eerst eens onderzoeken.' Hij haalde nu een zakmesje uit zijn gereedschap-nécessaire en bewoog dit even in het sleutelgat rond. 'Ha, de sleutel is er niet uitgenomen.' Daarna zette hij de lamp neer en gaf nu zóó'n geweldigen trap tegen het gedeelte van de deur waar zich

het slot bevond, dat ik dacht, dat hij door de deur heentrapte. Met dat al was de deur niet open, maar de prachtige verf die er op zat was vreeselijk beschadigd. ‘Wij zullen haar moeten indrukken, Tavan, er zit niets anders op. Zet uw schouder er maar eens tegen. Met deze woorden zette hij zich schrap en drukte toen met alle geweld tegen de deur. Ik volgde zijn voorbeeld en, na onze krachten alzoo vereenigd te hebben, hoorden wij eindelijk de deur kraken, waarna zij met een slag opensprong. Born nam de lamp weer op en nu traden wij de kamer binnen. Het was een rijk-gemeubileerd vertrek. Overal kon men bemerken, dat de bezitter welgesteld moest zijn. Er lag een tapijt op den grond en prachtige meubels stonden om en bij de tafel gegroepeerd, terwijl een gaskroon in het midden van het plafond hing. In een hoek van het vertrek stond een geopend schrijfbureau.

‘Mijn oom is niet hier!’ riep juffrouw Dubois, ontsteld rondziende.

‘Potstausend!’ hoorden wij Born eensklaps roepen.

Mijn vriend was naar een verderaf gelegen gedeelte van de kamer gewandeld en keek nu, terwijl hij de lamp voor zich uithield, met een verschrikt gelaat en een paar groote oogen naar iets op den grond. Wij snelden naar hem toe en toen zag ik iets, dat mij mijn bloed in de aderen deed stollen.

Daar lag een persoon van omstreeks zestigjarigen leeftijd en nogal tamelijk lang van postuur achterover op den vloer. Zijne oogen waren gesloten, zijn gelaat was akelig verwrongen en op zijn borst lag een stuk vierkant papier, dat hij met beide handen scheen vast te houden, terwijl een plas bloed zich naast hem gevormd had.

Juffrouw Dubois uitte een gil.

‘Almachtige God! ... mijn oom is vermoord!’ kreet zij. Hierna zeeg zij op den grond neder; - zij had eene flauwte gekregen.

Zoo goed wij konden legden Born en ik haar op een canapé neder, onderwijl de oude dienstmeid van radeloosheid niet wist wat te doen.

‘Haal wat water en azijn of, beter nog, een flesch Eau de Cologne,’ gelastte Born haar.

‘Ja, - ja, - mijnheer,’ riep het vrouwtje bevend. Zij strompelde luid jammerend de kamer uit, terwijl ik mijn vriend stilzwijgend aankeek. Weldra keerde zij weer terug, een groote flesch van het gevraagde reukwater medebrengend.

‘Besprenkel het gelaat van uw meesteres nu maar met dit goed, wrijf haar polsen er mede in en laat haar dan maar eens een beetje ervan opsnuiven,’ gelastte Born andermaal.

‘Ja, - ja, - maar ik ben niet in staat de juffrouw te helpen,’ sprak het mensch bevende, ‘ik ben veel te zenuwachtig.’

‘Geef dan maar hier;’ mijn vriend nam de flesch uit hare bevende handen en deed nu zelf, wat hij bevolen had.

‘Genadige hemel, juffrouw Henriette is ook dood!’ kermde zij, toen zij zag, dat juffrouw Dubois, ondanks de behandeling van Born, roerloos bleef liggen.

‘Moedertje, schei uit met dat gejammer,’ vermaande deze zacht. ‘Uw meesteres is volstrekt niet dood en zal straks wel weder tot zichzelf keeren. Gevoelt ge u sterk genoeg de politie te gaan waarschuwen?’

‘Ja mijnheer, dat kan ik wel.’

‘Goed, laten wij de juffrouw dan naar hare kamer dragen en op bed leggen. Is haar kamer open?’

‘Ja mijnheer!’

‘Uitstekend, help dan maar.’ Vervolgens lichtte Born juffrouw Dubois op en, door de dienstbode geholpen, droeg hij haar naar beneden. Eenige oogenblikken later keerde hij weder tot mij terug.

‘Zie zoo, dat is één moeielijke taak achter den rug,’ zei hij. ‘Ik heb dat oude mensch maar naar de politie gestuurd, omdat ik bemerkte, dat zij liever niet in deze akeligheid wilde blijven en ik bang was, dat zij het ook op hare zenuwen zou krijgen.’

‘Nu, het is dan ook wel iets om er zenuwachtig van te worden,’ merkte ik op.

‘Maar *gij* zijt toch niet aangedaan, wil ik hopen? Waarachtig, gij ziet er bleek uit, meester,’ vervolgde hij, terwijl hij de lamp bij mijn gezicht hield.

Ik wist, dat ik bleek was, want ik durf het openlijk bekennen, dat mijn gestel er niet tegen bestand is om

zulke tooneelen te aanschouwen. Wat Born betreft, deze scheen bij dergelijke gevallen als met stalen zenuwen bedeeld. Ook nu kon ik weder opmerken, dat hij dezen moord als slechts een raadsel beschouwde, dat opgelost moest worden.

'Ziezoo, Tavan,' ging hij voort, nadat hij de lamp naast den dooden man op den grond had geplaatst, 'wij hebben nu juist even den tijd om een voorloopig onderzoek in te stellen; want, zooals gij waarschijnlijk weet, is een politiebureau hier in de buurt en de waardige dienaren der heilige Hermandad kunnen ieder oogenblik komen.' Hierop knielde hij naast den vermoorde neer, trok het papier voorzichtig weg en beschouwde nu eenigen tijd de borst van het lijk. Daarna hoorde ik hem zachtjes fluiten.

'Wat is het?' vroeg ik.

'Kom eens hier.'

Met eenigen weerzin naderde ik het lijk en keek nu naar de plaats, die Born mij op het lichaam aanwees. Ik ontdekte een breede, doch nauwe opening, ter hoogte van het hart, in de kleeding van den man. Zonder twijfel was daaruit het bloed gevloeid.

'Wat beteekent dat nu?' vroeg ik.

'Kunt gij dat niet raden?'

'Ja, natuurlijk kan ik dat. Men heeft deze man met een mes door het hart gestoken, waarop hij onmiddellijk den geest gaf.'

'Juist, maar wat was dat voor een mes?'

'Dat weet ik niet. Misschien wel een slagersmes.'

'Mis geraden, mijn vriend!'

'Nu ja, het kan mij eigenlijk niet schelen ook, als de dader maar gepakt wordt,' hernam ik eenigszins wrevelig.

'Daar hebt ge gelijk in en laat ons nu verder zien.' Hierop bekeek hij de hals van den doode.

'Hm! geen sporen van vingerafdrukken; waarschijnlijk maar pardoes neergestoken. Hals, aangezicht en handen tamelijk gebruind; 't is toch mogelijk dat hij in Indië is geweest. En zijn schoenen, wat is daar aan te zien?' Hij kroop nu naar de voeten van het lijk. 'Hm, hm! nieuwe laarzen; uit hun fabricatie zou ik opmaken, dat ze uit het magazijn van Dick zijn.

Zoolen kurkdoog en niet vuil; heeft dus vanmorgen andere laarzen gedragen. Zijn kleeding is ook nieuw; valt weinig aan op te merken. Wie heeft evenwel dit costuum geleverd? Gauw te weten zien te komen.' Hij trok het lusje uit den kraag van de jas en bekeek het. 'H.L. Suringar, Rotterdam,' las hij luid. 'Mooi, alweer wat gevorderd! En laten wij nu nog even zijn handen bekijken.' Hierop nam hij de rechterhand van den doode in de zijne. 'Hm, niet fijn; vroeger handenarbeid verricht, zou ik denken; zijn spieren wijzen dit uit. Nagels kort, niet afgesneden, doch afgebeten; de man zat waarschijnlijk dikwijls over iets na te denken.'

Al deze opmerkingen, die Born veeleer tot zichzelf dan tot mij richtte, volgden elkander zóó snel op, dat ik moeite had ze te volgen. Eindelijk, na het iijk nog eens goed van alle kanten bekeken te hebben, ging hij weder overeind staan en beschouwde nu eenigen tijd het papier, dat hij van de borst van den doode had genomen. Daarna haalde hij een ander papier uit zijn zak - hetwelk juffrouw Dubois ons had getoond - en vergeleek toen beide stukken.

'Kunt gij daar verschil tusschen bemerken?' vroeg hij, mij de stukken gevende.

Ik bekeek hen nauwkeurig en bemerkte nu, dat, alhoewel de woorden dezelfde waren, het schrift op het laatste stuk meer ruw was. Ook zag ik hierop nog een naam, die niet op het andere papier stond. Ik las: Sidi Omar. Ik zeide dit aan Born.

'Gij hebt gelijk,' antwoordde hij. 'De man die dit schreef - want het was een man - heeft ook het andere stuk beschreven; en misschien ook het derde, dat door den vermoorde is verbrand.'

'Zoudt gij dat denken?'

'Daarvoor bestaat bij mij geen twijfel.'

'En zou de schrijver van die stukken de moordenaar zijn?'

'Dat geloof ik stellig; maar er zijn meer personen bij dezen moord betrokken en daarom kunnen wij niet oordeelen of de schrijver de moordenaar of slechts een medeplichtige is.'

'Hoe weet gij dat er meer personen bij betrokken zijn?' vroeg ik.

‘Tot nu toe kan ik dat slechts uit één feit constateeren, maar misschien leidt een verder onderzoek tot een meer overtuigend bewijs.’

‘En waaruit bestaat dat éene feit?’

‘Uit het opschrift der papieren.’

‘Wat beteekent dat dan?’

Op dit oogenblik vernamen wij het geluid van voetstappen beneden in den gang en weldra hoorden wij menschen de trap opkomen.

‘Daar komt de politie,’ zeide Born.

Een oogenblik later trad een inspecteur van politie de kamer in. Het was een jong mensch met een scherp geteekend, vierkant, wit gelaat met vooruitstekenden kin, zonder snor of baard; zijne oogen glinsterden, alsof ze van geslepen kristal waren. Na hem trad een agent, met langen zwarten baard en een goedig uiterlijk eveneens binnen. - Toen de inspecteur ons gewaar werd, tikte hij even aan zijn pet.

‘Goeden avond, heeren!’ sprak hij, ons doordringend aanziende, ‘ik verneem zooeven dat hier een moord is gebeurd?’

‘Daar ligt de vermoorde,’ antwoordde mijn vriend, naar het lijk van den ouden heer Dubois wijzend. De inspecteur liep hierop naar de hem aangewezen plek en zag nu het lijk liggen.

‘Dat is verschrikkelijk!’ mompelde hij, zichtbaar ontsteld. En zich toen plotseling tot ons wendend vroeg hij op eenigszins gezagvoerenden toon: ‘Mag ik ook vragen wie gij zijt heeren, en wat gij hier komt uitvoeren?’

‘Mijn naam is Emil Born, en ik heb zooeven een voorloopig onderzoek naar dezen moord ingesteld,’ antwoordde mijn vriend kalm, en vervolgens op mij wijzende ging hij voort, ‘en dit is mijnheer Felix Tavan, mijn vriend en in vele gevallen mijn helper.’

‘Ah, juist, daarvan heb ik vroeger al eens iets gehoord,’ hernam de inspecteur, ons nog steeds aankijkende. ‘Wel, mijnheer Born, ik denk, dat er dezen keer niet veel voor u te verdienen zal zijn, noch wat het finantieele aangaat, noch wat roem betreft. Naar ik vernomen heb, moet gij bijzonder handig met de gegevens, die de politie ter uwer beschikking stelt

te kunnen omspringen volgens eene, door u verzonnen methode, waarbij het dan wel eens gebeurt, dat gij daardooor in staat zijt de eene of andere zaak ten einde te brengen, waarna gij dit feit dan wijd en zijd gaat rondbazuinen. Hier is het echter anders. Op het oogenblik ben ik meester van de toestand en zal als zoodanig alleen een onderzoek instellen. Indien gij wilt blijven toekijken, zal ik u dit niet beletten, alhoewel ik liever had, dat gij en uw vriend deze kamer zoudt verlaten. Geloof niet, als mijn onderzoek geëindigd is, dat ik u over het een of ander zal inlichten. Ik herhaal het, deze keer is er voor u niets te verdienen.'

Hierna keerde hij zich met een vergramd gezicht om en beschouwde aandachtig den voor hem op den grond liggenden dooden man. Born had deze onhebbelijke toespraak zoo kalm mogelijk aangehoord en toen de inspecteur zich omdraaide, sprak hij:

'Mijnheer, het doet mij leed u te moeten overtuigen, dat gij u ten eenmale in mijn persoon hebt vergist. Het is nooit in mij opgekomen de politie te willen overbluffen of er een evangelie van te maken om roem of geldelijke verdiensten bij de uitoefening van mijn beroep op den voorgrond te laten treden. En wat mijne methode betreft, deze heeft mij in staat gesteld om problemen op te lossen, welker oplossing door de politie als onmogelijk werd beschouwd. Verder duidt uw onbekendheid met mijn persoon voldoende aan, dat mijn naam maar hoogst zelden in eene courant voorkomt, waarop ik toch, door het ontsluieren van de, nog in het laatste jaar voorgevallen een en veertig zaken, wel recht meen te hebben. Maar ik duid u dit niet ten kwade, aangezien gij waarschijnlijk nog een nieuweling in het vak zijt en dus maar weinig over mijne daden kunt oordeelen.'

'Dat ik geen nieuweling in het vak ben, zal ik u dadelijk laten zien en dan kunt u over *mijne* daden oordeelen,' hernam de inspecteur spottend. Hierop haalde hij een groot notitieboek uit zijn zak, nam een potlood en schreef nu iets op; waarschijnlijk de ligging van het lijk. Daarna bukte hij zich en stelde nu een onderzoek in, ongeveer als Born gedaan had. Onop-

houdelijk gebruikte hij zijn notitieboek om aanteekekeningen te maken, wat, mijns inziens, niet voor zijn goed geheugen pleitte. Het papier, dat op den borst van den doode lag, bekeek hij even en wierp het daarna ter zijde. Toen hij, naar zijn oordeel, voldoende onderzocht en opgeschreven had, blikte hij in de kamer rond en stapte daarna op het geopende schrijfbureau toe. Born en ik waren intusschen op een paar stoelen gaan zitten om de handelingen van den inspecteur aandachtig gade te slaan.

Het gezicht van mijn vriend stond strak, oogenschijnlijk kalm, maar in zijne oogen las ik, dat zijn bedaardheid slechts geveinsd was. Nadat de inspecteur zijn onderzoek had geeindigd, zeide hij:

'Ziezoo, mijnheer Born, ik ben klaar, zijt ge gereed mee te gaan?'

'Waarheen?' vroeg mijn vriend.

'Wel, natuurlijk naar buiten. Ik ga naar het politiebureau; waar gij heen gaat kan mij niet schelen.'

'Is uw onderzoek dan al afgeloopen?' vroeg Born, nog steeds kalm.

'Maar mijnheer, u beleedigt mij! Denkt u dat ik niet in staat ben een onderzoek te leiden?'

Thans sprong mijn vriend op.

'Mijnheer, ik zeg, dat uw onderzoek geen cent waard is en tot niets leiden zal!' riep hij woedend. 'Het papier, dat de vermoorde op de borst heeft, wat beteekent dat? Wat beteekent het schrift dat er op staat? Hoe is die man vermoord en met welk wapen? Wie is zijn moordenaar en wie zijn de medeplichtigen? - Daarop kunt u mij geen antwoord geven, omdat u het niet weet! Maar ik weet het wèl, en ik herhaal u, dat uw onderzoek tot niets leiden zal. Ik ben genoodzaakt een nader onderzoek in te stellen!'

'En ik verbied het u!' hernam de inspecteur, krijtbleek van woede. 'Gij hebt totaal niets met de politie uittestaan en daarom gelast ik u, dat gij onmiddellijk deze kamer verlaat!'

'En ik tart u mij een onderzoek te beletten, dat ter wille der gerechtigheid *moet* plaats hebben en dat tot nu toe maar half is geschied. Ik was niet in de gelegenheid het geheel ten uitvoer te brengen en gij bezit er

de macht niet toe. Het is geenszins mijn doel u te beleedigen, omdat het onderzoek dat gij hebt geleid misschien volgens *uw* beste weten is geschied; maar ik, als geoefend detective, verklaar, dat het onvolledig is en ben derhalve verplicht, volgens mijne methode verder aan het werk te gaan.'

De inspecteur, die door den stelligen toon van Born een weinig uit het veld was geslagen, scheen niet goed te weten wat hem te doen stond. Hij vond het blijkbaar hard, dat er, in tegenwoordigheid van een mindere, niet aan zijn bevel werd gehoorzaamd en anderzijds scheen hij zich verplicht te achten het gevraagde onderzoek van mijn vriend toe te staan. Ten slotte verkreeg dit laatste gevoelen de overhand. Na eenig nadenken stemde hij er eindelijk in toe, dat Born een nader onderzoek kon instellen.

'Geloof niet, mijnheer, dat ik er zoo dol op ben om een ander te verbeteren; maar dan hangt er ook niet zooveel van eene zaak af, als hier het geval is,' zei mijn vriend. 'En om u te bewijzen, dat ik niet op geld of roem belust ben, zal ik mij, na de opsporing der daders, met de terug te betalen kosten tevreden stellen, die ik in deze zaak misschien maken moet, terwijl aan u alle eer wordt gegund.'

''t Is goed!' antwoordde de inspecteur kort. 'Ik sta u nu dit onderzoek toe, omdat u er per sé op staat en verklaart, dat ik het aan de gerechtigheid verschuldigd ben. Ook zal ik u hier alleen uw gang laten gaan, want ik verlang er niet bij tegenwoordig te zijn. Maar ik laat u in alle couranten als een weetniet bekend maken, indien het blijkt, dat gij met geheel uw methodisch onderzoek niet in staat zijt deze zaak tot klaarheid te brengen. - En nu wensch ik u een goeden avond. Kom mee, agent!' Hierop ging hij naar de deur.

'Nog één woordje, als 't u belieft,' riep Born hem nog na, 'hoe is uw naam?'

De inspecteur draaide zich half om en antwoordde:

'Mijn naam is Hendrik van Noort en die van mijn grootmoeder Stientje van Weghel.'

Met dit gezegde verliet hij de kamer.

III.
Emil Born stelt een onderzoek in.

‘Wat zegt ge van zoo'n eigenwijze lammeling?’ vroeg Born, nadat de inspecteur vertrokken was.

‘Ja, wat zal ik ervan zeggen!’

‘Wat een onbeschaamdheid, mij voor de voeten te werpen dat ik mij de gegevens der politie ten nutte maak! En al die verdere lage veronderstellingen! Alsof ik niet reeds als detective was opgetreden toen hij nog op de schoolbanken zat! 't Is bespottelijk!’

‘Daarom moet ge er u maar niet druk over maken,’ vermaande ik.

‘Gij hebt gelijk, ik zal niet meer aan dien snaak denken. Maar ik geef u de verzekering, als ik hem weder ontmoet, - en dat zal zoo heel lang niet duren, want hij zal mij voor deze zaak wel om raad komen vragen - dat ik hem, ook weder in uw bijzijn, eens geducht de les zal lezen, wees daarvan verzekerd! En laten wij nu ons onderzoek hervatten.’

‘Zou juffrouw Dubois geen hulp noodig hebben?’ vroeg ik.

‘Dat geloof ik niet, - de dienstmeid is toch bij haar.’

‘Ik denk niet, dat zij eene dienstmeid is; de juffrouw sprak immers alleen maar over eene keukenmeid?’

‘Dan zal het de keukenmeid zijn.’

Born nam nu de lamp, die weder op tafel was geplaatst, op en ging er mee naar den hoek van het vertrek, waar wij ons bevonden.

‘Als gij nu zoo vriendelijk wilt zijn te blijven zitten waar gij op het oogenblik zit, dan zal ik van hieruit mijne nasporingen beginnen.’ Dit zeggende zette hij de lamp ergens neder en knielde vervolgens op het tapijt. Lang en nauwkeurig onderzocht hij de kleine oppervlakte die door de lamp het sterkst verlicht werd. Blijkbaar viel er niets te ontdekken, want zonder een woord te spreken nam hij na een poosje de lamp weder

op en verplaatste haar ongeveer een halven meter verder.

‘Halt! wat is dit?’ riep hij opeens.

Ik keek scherp toe en zag, hoe hij een loupe uit de binnenzak van zijn jas nam en daardoor nauwkeurig naar iets op den grond keek.

‘Wij hebben waarlijk geluk, Tavan,’ sprak hij, zich weder oprichtende. ‘Neen, blijf maar zitten,’ ging hij voort, toen hij bemerkte dat ik naar zijn vondst wilde komen kijken, ‘hier heb ik het al.’

Dit zeggende toonde hij mij een eindje van een sigaret. Het was zeer klein, maar er was toch een lang brokje asch aan. ‘Indien ik dit papiertje er niet had ondergestoken, zou de asch er bepaald afgevallen zijn,’ vervolgde hij, alles bijelkaar, voorzichtig op een bakje op tafel leggende. Hierna ging hij op een stoel zitten en beschouwde nu eenigen tijd door zijn vergrootglas het stukje cigaret.

‘'t Is een Algiersche sigaret,’ sprak hij. ‘Ik geloof, dat er in 't geheel maar drie soorten van deze sigaretten bestaan en die worden allen gemaakt van tabak, die alleen in Algiers te vinden is. Het exempaar, dat nu bijna verteerd voor ons ligt, is afkomstig uit de fabriek van Bastos te Oeran. Als gij even door mijn loupe wilt zien, zult gij bemerken dat de asch van deze sigaret veel op antimonium gelijkt en het verteerde papier veel weg heeft van uiterst fijne zijde en op sommige plaatsen als een koolblad om de asch ligt.’

‘Het verwondert mij,’ zei ik, ‘dat de asch niet van het eindje is gevallen. Men zou toch denken, als iemand een stukje sigaar of sigaret wegwerpt of vallen laat, dat de asch dan door den schok over den grond vliegt.’

‘Dat is volkomen waar en zeer juist opgemerkt; maar dit is een bijzonder soort tabak, waarop uw gevolgtrekking niet toepasselijk is. Let op,’ vervolgde hij, een doosje lucifers uit zijn zak halend en daarna een lucifer aanstrijkende, ‘ik steek nu het eindje aan waar het opgehouden heeft te branden, en nu zult gij zien, dat men bij dit soort sigaretten niet behoeft te trekken om het vuur aan te houden.’

Dit zeggende bracht hij den lucifer zóó dicht bij het

papier dat dit vuur vatte, waarna hij den lucifer uitblies en naast de sigarette op het bakje legde. Onmiddellijk steeg er nu een dun rookkringetje van het eindje sigaret omhoog, dat een onaangenamen reuk verspreidde. Tot mijn verwondering bleef het eindje branden en dit duurde zóó lang, tot er in 't geheel geen tabak meer over was; alles was nu in asch veranderd.

‘Nu begrijp ik waarom de asch niet van de sigaret is gevallen,’ zei ik; ‘toen dit eindje op den grond viel, zat er weinig of geen asch aan, zoodat zij er onmogelijk kon afvallen; doch naarmate het stukje voortbrandde, kwam er ook gaandeweg asch te voorschijn.’

‘Precies!’

‘Maar hoe komt het dat het stukje sigaret niet geheel verteerde toen het op den grond lag?’ vroeg ik na eenig nadenken.

‘Wel, dat zal ik u zeggen en dan kunt ge tevens vernemen, hoe ik, door mij van dit feit rekenschap te geven, tot eenige conclusiën ben gekomen. Vooreerst - de sigarettenrooker. Dit moet een mensch zijn van een ruw karakter, verkwistend, onvoorzichtig en in den bloei van zijn leven. Hij....’

‘Maar mijn hemel! hoe komt gij daaraan?’

‘Och, dat is gemakkelijk af te leiden. Denkt gij ook niet, dat iemand een verschrikkelijk temperament moet hebben om, na een moord gepleegd te hebben of bij een moord medeplichtig te zijn geweest, dadelijk maar weer een sigaret op te steken? Dat hij verkwistend is, blijkt uit het groote stuk sigaret dat hij wegwierp en iemand, die een brandend voorwerp zoo maar zonder erg op een tapijt werpt, verdient ten volle voor onvoorzichtig te worden gehouden.’

‘Maar hoe weet gij, dat de man in den bloei van zijn leven is?

‘Dat bewijst ons het niet tot het einde toe opbranden der sigaret. Degeen die haar rookte had het einde zoodanig met speeksel bevochtigd, dat het vuur niet verder kon branden. Een knaap zal men bij dezen moord niet hebben meegenomen en een grijsaard heeft, door zijn ouderdom, doorgaans een drogen mond.

Vandaar besluit ik, dat een man in den bloei van zijn leven deze sigaret rookte.'

''t Is mogelijk. Evenwel, er zijn twee bedenkingen tegen uwe veronderstellingen in te brengen.'

'Zoo, en welke dan?'

'Ten eerste kan de vermoorde zelf deze sigaret gerookt hebben en ten tweede, als hij het niet gedaan heeft, behoeft gij den persoon die haar dan wèl rookte, niet voor onvoorzichtig te houden. Hij heeft het brandende eind misschien expres weggeworpen om brand te veroorzaken. Wat zegt gij nu van mijne veronderstellingen?'

'Ze zijn beiden valsch, Tavan. Daar, op den schoorsteen, staat een kistje sigaren en een tabakspot met portorico ziet ge hier op tafel. Denkt ge nu, dat iemand, die sigaren en een pijp rookt, ook nog sigaretten gaat gebruiken en dan nog wel van dit soort? Neen, dat doet niemand. En wat uw tweede veronderstelling betreft, wil ik u doen opmerken, dat, als iemand brand stichten wil, hij niet een onnoozel eindje sigaret wegwerpt, waarvan het zeer twijfelachtig is, of dit tot het beoogde doel zal leiden. Indien men werkelijk het plan heeft een huis in de asch te leggen, dan is het gemakkelijker en meer zeker om een brandenden lucifer onder het tapijt of tegen de gordijnen te houden. Wij mogen dus aannemen, dat alleen persoonlijke wraak de oorzaak van den moord is. - Verder heb ik bemerkt, dat de vermoorde niet uit Indië, maar van Algiers afkomstig is.'

'Inderdaad! En waaruit leidt gij dat af?'

'Uit de penning die aan zijn horlogeketting bevestigd is.'

'Wat staat daar dan op?'

'Zie,' vervolgde Born, naar den doode gaande en de ketting van zijn horloge nemende, 'wat staat hier?'

Ik zag een ronde zilveren munt, waarop aan den eenen kant een zespuntigen ster stond met een ring er in en verscheidene streepjes, slangetjes en stippen, terwijl de andere zijde ongeveer hetzelfde vertoonde, behalve de ster, maar met het jaartal 1299 in den ring.

‘Is dit een munt uit Algiers?’ vroeg ik.

‘Ja, het is een 5-real-stuk.’ Hierop bevestigde hij de ketting weder aan het horloge.

‘En laten wij nu ons onderzoek verder voortzetten.’ Hij begon thans weder zijn inspectie van den vloer. Telkens en telkens bleef hij op één plaats turen om toch maar vooral niet het minste spoor te laten ontglippen. Toen ik hem daar zoo zag zoeken, zijne oogen uitvorschend op den grond gericht, alsof die hem het voorgevallene zouden verhalen, en hij met zijn lens en bij het schijnsel der lamp ieder vezeltje van het tapijt scheen te bekijken, kon ik hem niet anders dan bij een bloedhond vergelijken, die het spoor van den moordenaar zoekt. En in werkelijkheid was hij op dit oogenblik niets anders dan een menschelijken bloedhond; doch, hoewel een mensch met hersens wordt geschapen om te denken en bij zijn doen en laten zijn verstand te gebruiken, handelt een dier naar zijn instinct en eventueel bijkomende gaven, zoodat het voor een mensch met al zijn verstand dikwijls onmogelijk is dingen te bewerkstelligen, die een dier, alleen door zijn instinct te volgen, volbrengen kan.

Nadat Born het geheele vertrek had onderzocht, stond hij op en rekte zich uit.

‘Hé, men zou moe worden van al dat zoeken,’ zei hij; maar ik mag niet klagen, wij zijn een heel eind opgeschoten.’

‘Hebt gij nog iets ontdekt?’ vroeg ik.

‘Ja, en iets gewichtigs ook; er zijn hier twee personen aan 't werk geweest.’

‘Hoe weet gij dat?’

‘Dat zal ik u straks uitleggen en laat ons nu dat schrijfbureau onderzoeken.’

Hierop liep hij op het bureau toe en plaatste de lamp op het schrijfblad. Vervolgens schoof hij een stoel bij en bekeek het slot van het bureau. Nadat hij het een poosje bekeken had, richtte hij zijn oog op eenige half openstaande laadjes. Hij trok ze geheel open en bekeek toen de papieren die er in lagen.

Daarna legde hij alles weer op zijn plaats en beschouwde nu een stuk papier dat op het schrijfblad lag.

'Mijn onderzoek veroorlooft mij onbescheiden te zijn,' sprak hij; 'want het is noodig, dat wij alles weten. De indringers zijn niet zeer slim te werk gegaan,' vervolgde hij glimlachend, 'en dit is voor ons zeer gelukkig, want zij hebben ons daardoor in de gelegenheid gesteld, om nader met hen in kennis te komen, - wat voor hen evenwel minder aangenaam zal zijn. Wilt gij eens even komen kijken?'

Ik stond op van de stoel, waarin ik al dien tijd gezeten had, en begaf mij naar Born.

'Lees dit eens,' beval hij, mij het stuk papier gevende, dat hij het laatst beschouwd had. Ik nam het aan en las nu:

> Rotterdam, April '99.
> 'Daar ik wel bemerk, dat men mij naar het leven staat en ik niet weet, waar ik mij voor mijne vijanden moet verbergen, zoo vermaak ik bij dezen al hetgeen ik bezit aan mijne nicht Henriette Dubois, die mij tot heden boven alles dierbaar is.
> De reden, dat ik dit nu schrijf, spruit voort uit mijn angst, die ik voor een naderend en niet af te weren onheil gevoel. Want, indien ik mij niet bedrieg, en men mij plotseling overvalt, zou ik niet meer in staat zijn....'

Hier hield het schrijven met een forschen haal op.

'Dat is een testament,' zei ik, verwonderd over dat plotseling eindigen.

'Ja; en wat maakt gij daaruit op?'

'Ik zou denken, dat degeen die dit schreef, reden had om zich zoo ernstig ongerust te maken. Het is, of beter, was natuurlijk de oom van juffrouw Dubois.'

'Juist! Maar dat plotselinge eindigen en die inktvlak daar, wat beteekent dat?'

'Wel, misschien hoorde de man menschen binnenkomen en was hij daarover zóó verschrikt, dat hij ophield met schrijven en zijn pen hard neerwierp, waardoor deze inktvlak ontstond.'

‘Uitstekend, Tavan, gij maakt vorderingen; zeer goed uitgelegd. Gij had er zelfs nog bij kunnen voegen, dat de man, na zijn pen te hebben neergesmeten, hevig verschrikt opsprong, toen hij twee personen zijn kamer zag binnendringen en vervolgens een wapen voor den dag heeft gehaald - want wij kunnen gerust aannemen dat hij daarvan voorzien was - en zich heeft willen verdedigen, wat niet geholpen heeft. Daarop trok één der personen zijn mes en stak dat door het hart van den heer Dubois - en die messensteker heet Sidi-Omar.’

‘Maar dat kunt gij toch niet met zekerheid zeggen. Hoe weet gij nu, dat de heer Dubois een wapen greep of verschrikt opsprong? Dat is toch alles maar fantasie?’

‘Zeker, maar het is de waarheid. Neemt gij nu eens in dezen stoel plaats en doe dan of gij schrijft. Ik ga in dien tusschentijd in den gang en kom plotseling binnen. Gij moet dan de uitspraak van uw hart volgen en doen, alsof gij voor uw leven bevreesd zijt. Hier is een liniaal, die stelt een sabel voor. En nu, daar gaat hij.’

‘Ik deed zooals Born wenschte en plaatste mij in den stoel. Ik bukte mij, alsof ik bezig was te schrijven en wachtte, tot Born zou binnenkomen. Daar hoorde ik hem de deur openmaken, waarna ik opsprong, de liniaal in mijn rechter hand geklemd. - Maar nu proestte ik in een zenuwachtigen lach uit. Mijn vriend had zijn gelaat zóó ijselijk verwrongen om een werkelijken boef voor te stellen, en keek daarbij zóó fameus gemeen uit zijne oogen, dat ik mij niet goed kon houden, veel minder voor een bevreesden man spelen. Ik lag in mijn stoel te schudden.

‘Was is dat nu?’ vroeg Born, komisch-verstoord.

‘Het is àl te bespottelijk,’ lachte ik.

‘Ja, en dat komt, doordien ik mijn taak àl te ernstig opvatte. Maar, daar gij nu eenmaal niet aan mijn fantasie wilt gelooven, zal ik maar weder voortgaan mijne schakels te vermeerderen om er over een paar uurtjes een ketting van te smeden. Het zal u gewis niet onbekend zijn, dat de moordenaar dit testament gelezen heeft?’

‘Hoe weet gij dat?’

‘Dat is uit twee zaken af te leiden. Vóór de inspecteur er toe overging dit papier te lezen, lag het scheef op het schrijfblad. Hoe kwam dat? Omdat de moordenaar het, na het gelezen te hebben, woest wegwierp; - hij had niets aan dat papier!’

‘Waarom niet? Het was toch een testament?’

‘Jawel, maar ongeteekend.’

‘Maar dan heeft juffrouw Dubois er ook niets aan!’

‘Zeker, die erft toch alles, ook zonder testament.’

‘En wat is het tweede feit, waaruit gij kunt afleiden, dat de moordenaar het papier gelezen heeft?’

‘Bekijk het maar eens goed; wat ziet gij hier?’

Ik keek scherp toe en zag nu in den linker benedenhoek van het papier de afdruk van een duim. ‘Maar dit kan wel de afdruk van den duim van den inspecteur zijn,’ veronderstelde ik.

‘Onmogelijk, de moordenaar was links!’

‘Hoe kunt gij dat weten?’

‘Wel nu nog mooier! Iemand die rechts is zal toch aan den linker kant geen afdruk maken!’

‘Dat is waar.’

‘En hier staan nog eenige vingerafdrukken,’ ging hij voort, het blad papier omkeerende. ‘Hoeveel ziet gij er?’

Ik telde er drie.

‘En weet gij hoe dat komt?’ vervolgde hij.

‘De moordenaar miste een vinger,’ zei ik.

‘Juist, zijn wijsvinger - of hij moet dien geblesseerd hebben en er een lapje om dragen; dat is ook mogelijk. En wat denkt gij hiervan?’ vroeg hij verder, één der laadjes opentrekkende.

Ik zag, dat er eenige bundeltjes papier in lagen, die oorspronkelijk met een rood lintje waren vastgebonden, doch dat er nu losgesneden naast lag. ‘Wel, dit is niet moeielijk te gissen,’ zei ik, na den inhoud bekeken te hebben; ‘men heeft dit laadje nagesnuffeld.’

‘Niet alleen dit, maar alle laadjes; - kijk maar.’ Hier trok hij ieder laadje open, waarbij ik opmerkte, dat alle papieren die er in waren, dooreen lagen; ook hier waren de bandjes doorgesneden.

‘Het is helder als de dag, dat de moordenaar iets zocht, waarschijnlijk een papier, waaraan hij, evenals de vermoorde, veel waarde hechtte. Wat kan dit evenwel voor een papier geweest zijn?’ - Hij liet zijn kin op zijn hand rusten en dacht een poos na.

Plotseling sprong hij op.

‘Ik ben dom, mij met een vraagstuk op te houden, dat mij mijn tijd doet verloren gaan en waarnaar slechts te gissen is. Feiten, feiten moet ik hebben; anders niets; ik moet weder verder aan het onderzoek gaan.’

‘Zijt gij nog niet klaar?’ vroeg ik geeuwend.

‘Klaar? - ha, ha, - ik begin pas. Maar als het u verveelt kunt ge wel naar huis gaan.’

‘O, neen, volstrekt niet; ik word alleen maar een beetje slaperig.’

‘Dat komt omdat gij niets uitvoert.’

‘En ik moest voor u in dien stoel gaan zitten en mocht er niet uitkomen!’ riep ik.

‘Nu, ja, ik maak er u toch geen verwijt van dat gij niets uitvoert; ik zeg dat zoo maar.’

‘Kan ik u soms ergens mede van dienst zijn?’ hernam ik.

‘Nu nog niet, maar wellicht straks.’ Hierop keek Born in de kamer rond. ‘Zoover ik weet, bestaat er hier geen verbinding met de andere kamers of met den tuin, dan door deze deur,’ vervolgde hij, op de geforceerde kamerdeur wijzend.

‘Wat zou dat gordijn daar toch beteekenen?’ vroeg ik, op een geplooid lang gordijn doelende, dat in de kamer, tegenover de deur hing.

‘Wel, daarachter is waarschijnlijk een boekenkast,’ veronderstelde Born, terwijl hij naar het gordijn liep. Hij greep het en schoof het een eindje op zijde. Maar nu slaakten wij beiden een uitroep van verwondering.... het bleeke schijnsel der maan viel door een venster!

‘Groote hemel! wat ben ik toch een aartsdomoor!’ riep Born uit. ‘Nu ziet gij, Tavan, dat men toch dagelijks leert. Indien ik, alvorens mij met den doode te

bemoeien, die toch in de eeste zes uur niet veranderen zal, de omgeving had bestudeerd, zou mij dat een massa tijd bespaard hebben. Zie slechts hier,' vervolgde hij, op de vensterbank wijzende.

Ik voldeed aan zijn verlangen en bemerkte nu, dat er eenige vuile modderplekken op het kozijn lagen.

'Weet gij wat dat beteekent?' vroeg hij.

'Ik denk, dat de moordenaar hierlangs naar binnen kwam,' gaf ik ten antwoord.

'Dat behoeft gij niet te denken, maar kunt het wel als zeker aannemen.'

Hierna wees hij mij naar de plaats, waar de pinnen behoorden te zijn.

'Ze zijn er uitgenomen! riep ik.

'Natuurlijk, en nog wel met voorbedachte rade.'

'Hoe weet gij dat?'

'Wij zullen het raam eens openschuiven,' vervolgde hij, zonder op mijn vraag acht te slaan. 'Dat gaat gemakkelijk,' ging hij voort, toen hij het raam een halven meter had opgeschoven, 'afin, ik verwachtte ook niet anders.'

'Niet?'

'Volstrekt niet. De heeren zijn slim te werk gegaan, maar toch niet slim genoeg om mij te verschalken. Wij moeten nu te weten komen, op welke manier zij hier zijn binnengekomen.'

'Wel, natuurlijk met een leer!' riep ik.

'Zoo, wie zegt u dat? Is dat het eenigste middel om bij iemand, die op een eerste étage woont, binnen te sluipen?'

'Het eenigste niet, maar het gemakelijkste.'

'Maar wie zegt u, dat zij het gemakkelijkste middel hebben aangewend?'

'Dat veronderstel ik.'

Born schudde zijn hoofd. 'Hoe dikwijls heb ik u niet gezegd, dat men nooit veronderstellingen moet maken, alvorens de feiten te kennen. Honderden met u zullen veronderstellen, dat men voor dit doel een leer gebruikt heeft, en waarom? Omdat dit een hoogst aannemelijke veronderstelling is. En als ik nu maar blind aan zoo'n veronderstelling zou hechten, en daarop

mijne theorieën bouwen, heb ik alle kans op een verkeerd spoor te komen en wat zou daaarvan het gevolg zijn? Dat de moordenaar zich op zijn gemak uit de voeten kan maken en dat inspecteur Van Noort dan alle recht heeft, mijn naam als een weetniet in de courant te zetten. Doch die laatste twee zaken zullen niet gebeuren; de moordenaar zal niet ontsnappen en inspecteur Van Noort zal mijn naam niet in de courant zetten.'

Met deze woorden trok hij zijn jas uit, gooide die over een stoel en ging toen schrijlings op het kozijn zitten. 'Wat een heerlijk, rustig schouwspel is dat,' hernam hij, over den met sneeuw bedekten tuin blikkend; 'zou het nu in iemands gedachten kunnen komen, indien hij alleen dezen tuin zag - dat hier op de kamer iemand vermoord is?'

'Stellig niet,' beaamde ik, eveneens in den vreedzaam uitzienden tuin kijkende,

'Daar is, geloof ik, de vijver,' hernam Born in de verte ziende.

'Ja, dat zal wel.'

'Juist, hierlangs kunt gij alle tuinen zien, die op den vijver uitloopen. Wat duivel, zouden ze met een bootje zijn gekomen?'

'Wie, de moordenaars?'

'Ja, natuurlijk - of misschien overgeklommen? Ik moet dat onderzoeken.' Hierop keek hij naar beneden. 'Ik zie wel eenige indrukken in de sneeuw,' vervolgde hij, scherp oplettend, 'maar kan ze van hieruit niet onderscheiden. Wat een geluk, dat het ging sneeuwen! En wat een geluk voor den moordenaar, dat het verhaal van juffrouw Dubois nogal lang was! Want toen wij buiten kwamen en in het rijtuig stapten, begon het te sneeuwen, en het duurde minstens tien minuten, vóór de sneeuw zoo hoog lag, dat zij voor indrukken vatbaar was. Wij hebben een kwartiertje gereden, zoodat de indringers pas vijf minuten weg waren, toen wij aankwamen. Maar dat is niets. Bij eene volgende gelegenheid hoop ik hen vijf minuten vóór te zijn.' Hij stapte weder in de kamer en schoof het raam dicht.

‘Gaat ge mee naar beneden?’ vroeg hij mij. Wij verlieten nu de kamer en liepen de trap af. Toen wij beneden kwamen, trad juffrouw Dubois ons tegemoet. Zij hield haar zakdoek voor de oogen en zag uitermate bleek.

‘Het doet mij genoegen u weer in zooverre hersteld te zien,’ zei mijn vriend tot haar.

‘Dank u; - kan ik u ergens mede van dienst zijn?’

‘Neen, juffrouw, en als ik u raden mag, ga dan zoo spoedig mogelijk naar bed, want ge hebt behoefte aan rust. Is de keukenmeid nog tot uw dienst? Verzoek haar dan, als 't u belieft, een laken over het lijk van uw oom te leggen.’

‘Goed. ik zal het doen,’ antwoordde zij zacht. Zij ging hierop een vertrek binnen, terwijl Born en ik ons naar de achterzijde van de villa begaven.

‘Het is altijd goed, dat eene vrouw ook eene vrouw tot troosten bij zich heeft,’ zei Born, toen wij in den tuin kwamen; ‘want er komen veel dingen in het leven voor, waarbij het aan eene vrouw beter gelukt die te volbrengen, dan een man dit zou kunnen doen. En laten wij nu oppassen, dat wij met onze voeten den boel hier niet in den war brengen,’ vervolgde hij, mij naar een zijkant van den tuinmuur dringende.

‘Ik heb geen lantaarn gevraagd, omdat het lichte maan is, en laten wij nu beginnen.’ Dit zeggende liep hij langzaam van mij weg en begaf zich nu langs den tuinmuur en den muur van de villa tot de plek, die onder het raam gelegen was, wat wij opengeschoven hadden. Hier bleef hij even in de sneeuw staren en bukte zlch vervolgens. In deze houding bleef hij ongeveer een minuut en begon daarna, al bukkend, dwars door den tuin te loopen, zijne oogen onophoudelijk op den grond gericht. Hij liep zóó ver, dat hij ten slotte bij den vijver terecht kwam en ik bang werd, dat hij er in zou loopen. Eindelijk kwam hij terug en liep nu op dezelfde manier, doch een beetje meer dicht langs mij, tot hij weder op de plaats onder het raam was. Daarna wandelde hij naar mij.

‘Mijn vermoeden is juist,’ zei hij, ‘er waren twee personen. Indien gij even hier wilt komen, kunt gij

er u van overtuigen.' Ik volgde hem en bekeek de sporen, die op den grond zichtbaar waren. 'Deze zijn van mij,' vervolgde hij, op een spoor wijzende, dat aan den buitenkant liep, 'maar deze voetstappen zijn van de moordenaars. Kijk nu maar goed en vertel mij dan, wat gij opgemerkt hebt; loop maar over het door mij gemaakte spoor.' Ik bukte mij, evenals Born gedaan had en beschouwde, al voortwandelende, de gemaakte indrukken. Al dadelijk zag ik eenige lompe indrukken, maar verderop werden die bij tusschenpoozen onzichtbaar gemaakt door minder lompe, maar toch verre van sierlijke. Dit spoor liep tot aan den vijver en toen ik eenige meters meer links keek, zag ik weder indrukken. Ik volgde ze en bemerkte, dat ze naar de villa leidden; ook viel het mij op, dat thans de lompe indrukken op verschillende plaatsen over de andere lagen. Toen ik bij Born terug kwam, keek hij mij vragend aan.

'Gij hebt gelijk,' zeide ik, 'er zijn twee personen geweest.'

'Is dat alles wat gij weet?' vroeg hij verwonderd, 'dat wist ik al een half uur geleden.'

'Maar wat wildet gij mij dan laten zien?'

'Hebben de lui een boot genomen?'

'Dat heb ik niet kunnen opmerken.'

'Waarom niet? - Ik wel; kom mee!'

Wij liepen den tuin weder ten einde, tot wij aan den vijver kwamen. Hier toonde Born mij een kromme lijn, die duidelijk in de sneeuw was waar te nemen en die tot in het water voortliep. 'Wat denkt gij wel dat dit is?' vroeg hij.

'Dat weet ik niet.'

'Dan zal ik het u zeggen. Het is de indruk van een touw, waarmede de boot was vastgemaakt.'

'Dat is mogelijk.'

'Mogelijk? Het is *waar!* - En als wij nu dit spoor terugvolgen, wat ziet gij dan hier?' Nu toonde hij mij een putje in de sneeuw. 'Dit is de plaats, waar de staaf of paal stond, waarom het touw gebonden was. Begrijpt ge het nu?' Vervolgens liep hij een paar passen verder en toonde mij nu dezelfde teekenen.

‘Zij liggen te ver aan den waterkant, anders had ik ze ook opgemerkt,’ voerde ik ter verontschuldiging van mijne onoplettendheid aan.

‘Daarom zoudt ge niet voor detective deugen, mijn beste Tavan, want die moet op alles letten. Ondertusschen zijn wij de lengte der boot te weten gekomen.’

‘Ja, door de afstand waarop de touwen waren bevestigd.’

‘Precies! De boot is ongeveer vier meter lang en tamelijk zwaar.’

‘Waarom zwaar?’

‘Als zij licht was geweest, hadden zij aan één touw genoeg had. Maar wat denkt gij van de voetstappen?’

‘Te oordeelen naar hunne kleine afstand onderling, zou ik zeggen, dat de moordenaars of de moordenaar en zijn medeplichtige, klein van stuk waren.’

‘Dat is ten minste een veronderstelling die gewettlgd schijnt.’

‘En omdat de voetsporen soms over elkaar liggen, zou ik denken, dat de lui achter elkaar liepen.’

‘Dat is volkomen waar.’

‘En ik heb opgemerkt, dat de voetsporen zóó liggen, alsof de lui wijdbeens hebben geloopen; daaruit maak ik de gevolgtrekking, - omdat geen mensch dat noodeloos doet - dat zij het een of andere voorwerp, denkelijk een leer droegen, die zij, vanwege de zwaarte, niet boven hun hoofd, maar tusschen de beenen hielden, en haar zoo, langzaam aan naar de villa droegen.’

‘Prachtig, en verder?’

‘Waarna ze de leer overeind zetten, en er op klommen, het raam openschoven en naar binnen stapten.’

‘Uitstekend! Tavan, ik maak je mijn compliment.’

Ik gevoelde mij gevleid dezen lof te hooren van iemand, die door geen mij bekende detective overtroffen werd.

‘Het is maar jammer, dat de meeste uwer gevolgtrekkingen onjuist zijn, Tavan, anders waren we al een heel eind opgeschoten.’

‘Wat.... blief....?’

‘Hetgeen gij voor een teeken der natuur houdt,

n.l. dat een kleine man ook een kleine voetstap maakt, is hier in dit geval niets anders dan een beroepsgewoonte. Dat de lui achter elkaar liepen is zoo zeker als twee maal twee vier en door u zeer juist opgemerkt, maar dat de menschen wijdbeens liepen om een leer te dragen en dat zij een leer droegen is beslist onwaar. Ga maar mee, dan zal ik u overtuigen.'

Ik volgde hem naar de villa, danig uit mijn humeur, dat het gegeven pluimpje maar voor-den-gek-houderij was geweest. Toen wij weer op de plaats onder het raam waren gekomen, wees Born mij naar eenige circkelvormige kringen in de sneeuw.

'Wat beduidt dat?' vroeg ik.

'Dat is het spoor van het touw, waarlangs ze naar boven zijn geklommen,' fluisterde hij.

'Dus is er geen trapleer gebruikt?'

'In 't geheel niet!'

'Maar hoe konden zij langs het touw opklimmen, als niemand het boven vastmaakte?'

'Dat is meer dan ik zeggen kan en daarom moeten wij nu naar den zolder.'

'Dus weet gij zeker dat er geen leer is gebruikt?'

'Volkomen zeker. Waar zijn de indrukken, die de uiteinden van de leer noodzakelijk moeten achterlaton? Neen, gij behoeft niet te zoeken, dat heb ik al gedaan,' vervolgde. toen hij zag, dat ik langs den grond keek.

Wij traden nu het huis weer binnen, de sneeuw van onzen voeten vegende. Ik keek op mijn horloge; het was half een. Wij liepen zachtjes de trap weder op en Born trad de kamer binnen waarin de doode lag. Hij nam de lamp en daarna zochten wij naar een deur, die toegang tot den zolder gaf. Na een paar maal een verkeerde te hebben geopend, vonden wij eindelijk de rechte, waarna wij de trap opstegen. Born liep voorop, het licht op de treden latende vallen en scherp toekijkende. Plotseling bleef hij staan en wees mij op een paar modderige plekken, midden op een trede. Ik beschouwde ze, doch er was weinig aan te zien; niet eens kon men er den vorm van een schoenzool van maken. Verderop zagen wij nog meer dergelijke afdruk-

ken. ‘Leep, vindt ge niet?’ vroeg Born mij, glimlachend.

‘Wat bedoelt ge?’

‘Wel, dat de kerel zijn schoenen uittrok en op zijn kousen naar boven sloop.’

Daar was Born in de val.

‘Hoe kan dat, mijn waarde?’ vroeg ik zoetsappig, ‘ik geloof, dat ge daar de plank misslaat.’

‘Dat zou ik niet denken,’ gaf hij ten antwoord, mij vragend aanziende.

‘En toch is het zoo; luister maar. Gesteld nu, dat gij de moordenaar of de medeplichtige zijt en van den tuin komt om vervolgens naar boven te sluipen. Gij trekt uw schoenen uit, die nat van de sneeuw zijn, en loopt op uw droge sokken de trap op. Vanwaar komen dan die natte plekken?’

‘Als *ik* mijn natte schoenen uittrek, zullen er van mijn kousen geen plekken komen, omdat ik weet en voel, dat mijn schoenen waterdicht zijn. Maar was dat bij dien anderen man ook het geval? - Ik geloof het niet.’

Ik had er spijt van, dat hij dit verschijnsel op die manier verklaren kon, want ik had hem zoo gaarne eens met zijn eigen woorden willen vangen. Hij scheen dit te bemerken, want hij ging lachende voort: ‘Gij moet het mij niet kwalijk nemen als ik u soms plaag of eens voor den gek houdt; dit zit zoo in mijn aard en ik kan het niet laten; maar daarom behoeft gij toch niet te probeeren mij dit op alle manieren betaald te te zetten door mij in de val te laten loopen. Ik werk toch niet voor mijn plezier, ik doe het om een ander te helpen en dat weet gij ook wel.’ Onder dit gesprek waren wij op den zolder gekomen en ging Born, vlak bij de trap op den grond liggen. Hij nam zijn leesglas en een maat voor den dag en begon thans het onderzoek op de bovenste verdieping. Toen ik hem zoo ijverig en vol vuur aan het werk zag, - een werk, waarvoor hij hoegenaamd geen lof, of belooning vergde en dat hem meer vijanden dan vrienden bezorgde - begreep ik, hoe dwaas ik mij had aangesteld. Over eene kleinigheid, eene gekheid, die mij slechts in de

gelegenheid stelde te leeren opmerken, had ik mij verstoord gevoeld en het plan opgevat, hem belachelijk te maken. Ik wilde den indruk, dien hij van mij mocht koesteren wegnemen en vroeg nu, of ik hem ergens mede van dienst kon zijn.

‘Indien gij de lamp wilt vasthouden, zal mij dit hoogst aangenaam zijn,’ antwoordde hij, ‘want dan kan ik beter opschieten.’ Ik voldeed aan zijn verlangen en volgde hem overal, waar hij het noodig oordeelde te passen en te meten. Ten laatste kwamen wij bij het achterste zoldervenster terecht, dat op den tuin uitzicht gaf. Thans stond Born op. ‘Indien ik er nu achter kan komen, hoe het touw is losgeworpen, behoef ik niets meer te weten,’ zei hij. ‘Ik ben dan voldoende ingelicht om de daders te arresteeren.’

‘Meent gij dat?’ vroeg ik ongeloovig.

‘Waarom zou ik het niet meenen?’

‘Maar in vredesnaam, hoe zijt ge tot een resultaat gekomen?’

‘Gij schijnt u daarover kolossaal te verwonderen, is 't niet?’

‘Mijn beste man, ik kan er geen hoogte van krijgen.’

‘Dat komt er op 't oogenblik ook niet op aan,’ vervolgde hij, de lamp onder het kozijn van het venster houdend. ‘Ziet gij dit?’ riep hij opeens verheugd uit.

‘Ik zie een uitgebeiteld putje,’ zei ik.

‘Ha, ha, uitgebeiteld, zegt ge; neen, mijn waarde, niet gebeiteld, daar is het te ruw voor, het is uitgestooten. Het is met den ijzeren haak die aan het touw zat uitgestoken. Zie maar, hier naast kunt ge kleine gaatjes zien; die ontstonden door het misslaan.’

Ik keek oplettend toe en zag, dat hij gelijk moest hebben. Born zette de lamp weder op den grond en bleef een poos in gedachten verzonken. Ik keek om mij heen. Deze zolder scheen als bergplaats gebruikt te worden; ik zag tenminste koffers, doozen, potten, pannen en nog vele andere artikelen naast en op elkander staan. In een hoek stond een groot bruin valies. Mijn vriend merkte dit ook op en stapte er naar toe. Hij trok het van uit den rommel weg en maakte het open, wat gemakkelijk ging, daar het niet gesloten

was. Ik zag, dat de koffer ledig was, maar toch bleef Born even naar iets kijken. Ik volgde de richting van zijne oogen en ondekte nu een klein geel geworden papiertje. Voor zoover ik er uit wijs kon worden stond er op: ‘Duré et Gaillard, Marseille.’

‘Marseille ligt in 't Zuiden van Frankrijk, is 't niet, Tavan?’ vroeg Born mij.

Ik dacht, dat hij weder een grapje met mij voor had, maar hij keek zóó ernstig, dat ik antwoordde: ‘Gij hebt gelijk; Marseille ligt aan de Middellandsche zee, in het Zuiden van Frankrijk’

‘Tusschen Algiers en Holland?’

Thans werden mij de vragen van mijn vriend duidelijk. Het was zijn doel niet mij iets te vragen, maar hij wilde mij overtuigen, dat hij zich niet in zijne gevolgtrekkingen vergiste. De koffer was oud en eenigszins beschimmeld; hij lag daar dus een geruimen tijd. Het was alzoo mogelijk en zelfs zeer waarschijnlijk, dat de oude heer Dubois hem, vóór zijn intrek op de villa, had medegebracht. En nu toonde Born mij dat de koffer uit Marseille kwam. Wat was nu logischer na te gaan, dan dat de heer Dubois, die thans vermoord beneden lag, uit die streek afkomstig was?

Born schoof de koffer weer op zijn plaats en wandelde eenige keeren, met het hoofd op de borst, over den zolder. Ik durfde hem niet storen en hield mij stil. Toen ik, geheel onwillekeurig, een blik over den zolder wierp, viel mij opeens het fantastische van onze verschijning op. De lamp wierp een spookachtig licht op de wanden en in de hoeken, terwijl mijn vriend, als een gevangene in een cel, met de handen op den rug heen en weer kuierde. Het matbleeke schijnsel der maan en de om ons heen heerschende doodsche stilte verhoogden den indruk niet weinig. Ik was zoodanig in gedachten, dat ik opschrikte, toen ik Borns stem hoorde.

‘Er valt hier niets meer te verrichten, meester, we zullen naar huis gaan.’ Ik was blij dit te hooren, want mijne zenuwen waren door het gebeurde geheel in de war en ik voelde, dat rust mij goed zou doen. Ik betwijfelde het ten sterkste of Born er ook zoo over dacht, want ik

kende hem te goed om te veronderstellen, dat hij, evenals ik, naar bed verlangde. Neen, dat was niets voor hem. Hij had een aard, die rust noch duur kende, en was eerder geneigd in geen drie nachten te slapen, dan een probleem op te geven dat opgelost moest worden.

Hij nam de lamp weer op en nu verlieten wij den zolder. Born liep voorop en toen ik daar zoo alleen achteraan kwam, werden mijne zenuwen mij de baas en keek ik telkens om, daar ik mij niets op mijn gemak gevoelde. Voor geen geld had ik mijn vrees, die alleen uit mijn overspannen geest voortsproot, aan Born durven vertellen. Wat zou hij mij uitgelachen hebben! Ik was blij weder op de eerste verdieping te zijn beland en sloot de trapdeur met veel geweld dicht. Born verzocht mij niet zooveel spectakel te maken en sloot nu het vertrek, waarin de vermoorde heer Dubois lag. Ten laatste kwamen wij weder beneden en zagen tot onze verwondering juffrouw Henriette Dubois en de keukenmeid bij de trap staan,

'Is uw onderzoek geëindigd?' vroeg juffrouw Henriette aan Born.

'Ja juffrouw, althans hier in huis.'

'En weet gij wie mijn armen oom vermoord heeft?' Hier drukte zij haar zakdoek tegen de oogen.

'Dat weet ik, juffrouw, en zal hem zoo spoedig doenlijk laten arresteeren. Maar denk nu, als 't u belieft, niet meer aan die zaak en tracht te gaan slapen, want geloof mij juffrouw, indien u mijn raad niet opvolgt, wordt gij ziek. Ik spreek nu niet als detective, maar als een welmeenend vriend.'

Hierop reikte zij hem de hand en knikte hem daarbij hartelijk toe. 'En wanneer zullen wij weder van u hooren?' vroeg zij.

'Dat kan ik met geen mogelijkheid bepalen, maar ik geef u de verzekering, zoodra ik bij u kom, zal ik eene goede tijding meebrengen.' En hierna scheidden wij. Toen wij buiten kwamen, hoorde ik juist een naburige torenklok slaan; het was half twee. Een rijtuig was nergens te bekennen en de tram reed al niet meer gedurende een paar uren. Wij moesten dus

onzen terugreis te voet aanvaarden. Born liep voort zonder een woord te spreken en ik, van mijn kant, was blij, dat hij het niet deed; ik kon nu mijn gedachten een beetje orienteeren. Zoo liepen wij dus stilzwijgend voort, den geheelen Oost-Zeedijk langs. Ik geloof niet, dat wij drie menschen ontmoetten. De huizen zagen er bij het maanlicht uit, wat hun kleur betreft, alsof ze uit een Neurenberger speelgoeddoos kwamen. Na eenigen tijd kwamen wij op den Nieuwen Haven en nu begon Born weder te spreken.

'Zoudt gij er tegenop zien morgen eens een riviertochtje te maken?' vroeg hij.

'Volstrekt niet! dat zou mij zelfs hoogst aangenaam zijn. Deze gebeurtenis heeft mij zoodanig aangepakt, dat ik, na eenige rust te hebben genoten, geen beter middel ken om weder geheel op mijn verhaal te komen, dan een kleine ontspanning te nemen. Ik denk, dat uw rìviertochtje mij die ontspanning wel bezorgen kan.'

'Uitstekend! Laten wij dan afspreken, dat gij mij morgenochtend om negen uur komt opzoeken; dan hebben wij allen tijd.'

'Om negen uur? Maar Born, meen je dat? Ik dacht dat het om één of twee uur wel vroeg genoeg zou zijn.'

'Onzin! Negen uur, mooien tijd. Een man moet tot zeven uur slapen, als hij ten minste niet ziekelijk is.'

'En als hij om elf uur naar bed kan gaan. Maar als iemand om twee uur 's nachts in bed komt en dan misschien tot drie uur nog wakker ligt, mag hij gerust tot negen uur slapen.'

'Gekheid, goed voor luilakken. Hoe dikwijls gebeurt het niet, dat ik in geen twee of drie nachten op mijn bed kom en toch ben ik gezond. Hoe komt dat? Omdat ik een matig leven leid, mij niet aan buitensporigheden schuldig maak en geen luiwammes ben. Gij zijt ook een degelijk man, dus zullen een paar uur meer of minder slaap u niet benadeelen. Kan ik op u rekenen dat gij morgen om negen uur komt?'

'Vooruit dan maar, ik zal present zijn.'

'Flink gesproken en nu nog wat over uw tijd. Tot hoelang kunt ge van huis blijven?'

‘Wat dat betreft is het in orde. Ik behoef morgen aan maar twee personen les te geven en die komen beiden na zes uur.’

‘Uitstekend, beter kon het niet treffen.’

‘Wij waren nu aan Plan C gekomen en na een korte wandeling over Beursplein en Blaak kwamen wij aan het Passageplein. Hier scheidden onze wegen en nadat ik Born de hand had gedrukt en een verderen goeden nacht hem had toegewenscht, ging ik naar mijn woning in de Kruisstraat, terwijl Born de zijne op den West-Zeedijk opzocht.

IV.
De Pleiziertocht.

Toen ik thuis kwam was alles natuurlijk in diepe rust; ik had dus geen gelegenheid mijne hospita te berichten, dat ik tegen een uur of acht wilde opstaan. Goede raad was nu duur. Daar schoot mij opeens te binnen, dat ik nog een wekkerklokje in mijn slaapkamer had; nu was alles in orde. Ik zocht stilletjes mijn kamer op, stak een lamp aan en begon mij te ontkleeden. Toen ik zoover met mijn toilet gevorderd was, dat ik in het bed kon stappen, nam ik het wekkertje van mijn waschtafel en bekeek het achterblad. Nu moet ik hier bijvoegen, dat ik nooit gebruik van dit wekkertje maakte, omdat mijn hospita mij bij sommige gelegenheden wakker maakte door op de kamerdeur te kloppen. Ik wist dus niet goed hoe ik het zoodanig moest regelen, dat het mij om acht uur zou wekken. Op goed geluk greep ik een hengseltje en draaide het om. Dat ging zeer goed, het maakte geen geluid en ik dacht het al ver genoeg te hebben opgewonden, toen het eensklaps in mijn hand bleef zitten. Ik stond beteuterd te kijken tot het mij te binnen schoot, dat ik een verkeerde richting had gedraaid. Ik schroefde het er dus op en draaide nu in een tegenovergestelde richting. Tot mijne verwondering

had ik nog geen drie slagen gedaan, toen ik niet verder kon. ‘Wat deksel is dat nu?’ vroeg ik, ‘de wekker was toch niet opgewonden?’ Ik begreep nu, dat ik aan een verkeerd hengseltje was bezig geweest en liep naar de lamp om eens nauwkeurig te kijken. En jawel! Waar ik had gedraaid stond ‘for time’ en bij het andere hengseltje stond ‘for alarm’. Ik kende een beetje Engelsch, maar als ik dit nu niet had gekend, had ik toch geweten, dat ‘alarm’ ‘leven maken’ beteekent. Ik draaide dus het andere ding om en dat ging goed; na tien of twaalf slagen kon het niet verder en de wekker was dus opgewonden. Ik was er aardig trots op, dat ik het alleen zoo mooi had klaargespeeld en stapte in bed; - het was nu twee uur. Hoe lang ik gedommeld heb, kan ik mij niet goed meer herinneren, maar dat weet ik wel, dat ik plotseling wakker schrikte door een helsch geratel en gebel. Toen ik weer goed bij mijne positieven was, bemerkte ik dat de wekker afliep. Ik was verplicht het bed weer uit te wippen en de regulateur van den wekker tegen het hamertje te zetten. En wat bleek nu de oorzaak te zijn van dit onverwachte afloopen? Ik had vergeten het uurwijzertje op acht te plaatsen; het stond tusschen twee en drie in, zoodat de wekker al om half drie afliep. Ik herstelde mijn verzuim en kroop weer in bed. Maar nu hoorde ik de stem van mijn hospita, die tot de meid riep: ‘God, Marie, er zijn dieven in huis!’ Daarop hoorde ik loopen in mijn studeerkamer. ‘En kijk eens, er brand licht op mijnheer zijn slaapkamer,’ riep de juffrouw weer. Er werd aan mijn deur geklopt. Ik wist niet of ik nu antwoorden moest of veinzen te slapen. Het laatste hield ik voor het best. Ik gaf dus geen antwoord op dat geklop en nu hoorde ik niets meer. Ik dacht, dat er nu niemand meer in de kamer was en wilde opstaan om de lamp uit te blazen, die ik in mijn domheid had laten branden, toen het kloppen zich herhaalde. Het was nu veel heviger dan de eerste keer en duurde ook langer; volgens mijn idée sloeg mijn hospita met een sleutel op de deur.

‘Mijnheer, slaapt u?’ riep ze angstig. Ik gaf maar

weer geen antwoord. ‘God, als 't ie maar niet vermoord is!’ riep ze weer.

‘Misschien is 't ie dronken,’ veronderstelde de meid.

‘Wacht, serpent, dat zal ik je inpeperen,’ dacht ik.

‘Foei, Marie, hoe kan je zoo iets zeggen, 't is zonde! Mijnheer Tavan dronken!’ hernam mijne brave hospita; ‘ik heb hem nog nooit onbekwaam gezien.’

Nu vond ik het maar 't verstandigst om mijn stem even te laten hooren.

‘Wat is dat toch?’ vroeg ik, op een slaapdronken toon.

‘Gelukkig! ik hoor hem,’ riep nu het oude mensch blij. ‘Ik ben het, mijnheer Tavan, uw hospita; wij hoorden zoo'n geraas in uw kamer en het licht brandt nog; nu dachten wij dat er dieven waren.’

‘Neen, juffrouw, ik ben tot nu toe gelukkig maar alleen en de lamp heb ik vergeten uit te blazen. Het geraas is door het afloopen van het wekkertje ontstaan; ik wond het gisteravond op, omdat ik morgenochtend om acht uur wilde gewekt worden. Maar nu u toch eenmaal hier bent, kan ik u tegelijk verzoeken mij persoonlijk te komen wekken; dan ben ik er zeker van op tijd op te staan en wij hebben geen nachtelijke verstoringen meer.’

‘Goed, mijnheer, ik zal er voor zorgen, hoor! Goeden nacht! en vergeet de lamp niet uit te blazen.’

‘Wel te rusten!’ riep ik terug. En daarna hoorde ik hen mijn studeerkamer door loopen en de deur sluiten. Ik stond nu voor de zooveelste maal op, blies de lamp uit, ging weer naar bed, waarna ik de dekens over mijn ooren trok en ten laatste onder zeil geraakte.

Dat gebeurtenissen van den dag zich 's nachts in droomen oplossen is een feit, dat niet te weerspreken is. Bij den een komt dit verschijnsel vaker voor dan bij den ander en eveneens droomt één van twee personen, die beiden hetzelfde op één dag beleefd hebben, duidelijker dan zijn kameraad. Volgens mijn oordeel spruit dit voort uit verschil van temperament. - Ik droomde dien nacht dat ik een detective was en een zaak moest onderzoeken, waarbij een meisje vermoord

was - en dat meisje geleek sprekend op juffrouw Henriette Dubois. Een oud man lag geknield naast haar, terwijl hij weende en bad. Ik herkende in hem duidelijk het gelaat van den vermoorden ouden heer Dubois. Ik wilde een begin maken met hetgeen mijn plicht was, n.l. een onderzoek instellen, maar de oude man richtte zich plotseling overeind en riep met vlammende oogen: 'Staak uw onderzoek! Raak dit kind niet aan, want ik kan u betere inlichtingen geven, dan de beste detective in staat is door opsporingen te verkrijgen!' Hierop knoopte hij zijn vest lost, daarna zijn borstrok en hemd, om vervolgens naar een ronde bebloede plek ter hoogte van zijn hart te wijzen.

'Weet gij wat dit beteekent?' vroeg hij, terwij hij mij naderde; ik voelde zijn gloeiend heeten adem langs mijn gezicht gaan. Hevig verschrikt deed ik een pas achterwaarts. 'Dat kunt ge niet raden, hé? maar ik zal het u zeggen.' Hij kwam vlak voor mij staan en terwijl hij mij recht in de oogen zag, zei hij zwaar en langzaam: 'Ik - heb - dit - kind - vermoord!'

Ik uitte een gil van ontzetting en wilde hem vastgrijpen, doch hij weerde zachtjes mijn handen af en vervolgde: 'Luister, dan kunt ge mijn geschiedenis hooren en daarna kunt ge oordeelen, in hoeverre ik schuldig ben.'

Hij geleidde mij nu naar een stoel - dezelfde waarin ik een avond te voren gezeten had - en nam toen tegenover mij plaats. Nadat hij zijne kleederen weder in orde had gebracht, keek hij nog eens naar het doode meisje en begon toen zijn verhaal.

'Mijn echte naam is niet Charles Dubois, maar Herman Stragin. Toen ik nog een jongen was van twaalf of dertien jaar, had ik er reeds mijn zinnen op gezet naar een verwijderd land te gaan. De zucht naar den vreemde schijnt mij aangeboren te zijn en toen ik den leeftijd van vijftien jaren had bereikt, kon ik het niet langer in Nederland uithouden en toog naar Afrika. Veel heb ik geleden en dikwijls dacht ik van honger of dorst te moeten omkomen, doch na eindeloos trekken en reizen, mocht het mij eindelijk gelukken in één der noordelijke steden een onderge-

schikte betrekking te vinden, die mij veroorloofde, dank zij mijn goed gedrag, een tevreden leven te kunnen leiden. De stad, waarin ik vertoefde, heette Timbuctu en de betrekking, die ik bekleedde, was opzichter over de slaven. Mijn patroon was een rijk man, had vele stapelmagazijnen en dreef een ruilhandel. Toen ik ongeveer tien jaar bij mijn patroon had gediend, kwam het vrije leven weder in mij boven en wilde ik niet langer een ondergeschikte bijven. Ik zeide dus mijn betrekking op, nam mijn geld, wat ik had verdiend en opgespaard en begon nu zelf een kleinen ruilhandel te drijven. Dit gelukte mij boven alle verwachting goed, zelfs zoo goed, dat ik binnen den tijd van vijf jaar gelijk stond met mijn vroegeren patroon, d.w.z. wat de magazijnen betreft; mijn vermogen was, in vergelijk met het zijne, niets. Maar daar bekommerde ik mij niet om. Ik werkte hard door, paste goed op mijne zaken en nadat ik twintig jaar lang op die manier was voortgegaan, was ik tweemaal zoo rijk als hij. Ik behoef u niet te zeggen, dat dit in hooge mate zijn wangunst opwekte, temeer daar hij een zeer égoistisch persoon was. Het duurde dan ook niet lang of hij werd mij vijandig gezind. Herhaaldelijk kwam het nu voor, dat er diefstal in mijn magazijnen werd gepleegd en hoe goed ik ook de wacht liet houden, het hielp niets, ik werd voortdurend bestolen. Daar ik nu wel bemerkte, dat mijn dienstpersoneel door hem was omgekochten, dat daar niets aan te doen was, al nam ik ander personeel, besloot ik te vertrekken. In alle stilte pakte ik eenige koffers, nam mijn geld, verborg dat in mijn kleeding en verliet des nachts mijn huis. Misschien denkt gij dat ik handelde alsof *ik* de dief was, maar ik moest het zoo doen, omdat ik bang was, op den een of anderen dag door iemand van mijn personeel vermoord te worden. Dat zouden ze gemakkelijk genoeg kunnen doen, al was het maar door mij een vergiftigde kop koffie te brengen. Ik verliet dus midden in den nacht mijn huis, laadde mijn koffers op een kameel die ik voor mij neder deed knielen, ging vervolgens tusschen de koffers op zijn rug zitten en daarop ging het voort, voort, altijd maar voort. Het duurde vele

dagreizen, vóór ik de stad Oran binnenreed, maar toen ik er eenmaal was, gevoelde ik mij vrij. Ik verkocht mijn kameel, liet mijn koffers op een schip brengen dat dien dag naar Marseille zou oversteken, verwisselde mijn kleeding voor die van een Europeaan, liet mij scheren, en nu zou geen der Timbuctuërs in mij hun vroegeren knecht of meester meer herkend hebben. Tegen den avond stapte ik aan boord en na een paar dagen zeilens kwamen wij behouden te Marseille aan. Het eerste wat ik deed was een nieuwen koffer koopen, omdat een der meegebrachten deerlijk gehavend was. Ik pakte de artikelen in den anderen koffer en na eenige dagen te Marseille vertoefd te hebben, ging ik met den trein naar Parijs en vandaar naar Holland. Ik behoef u niet te zeggen hoe blij ik was, weder den geboortegrond te kunnen betreden. Ik spoedde mij naar Leiden, waar ik vroeger woonde, en kwam aan het huis, dat de verblijfplaats was van mijn broêr Jakob Stragin. Doch hoe vreeselijk was het voor mij te hooren, dat noch mijn broeder, noch zijn vrouw meer in leven waren; alleen een klein meisje van een jaar of vijf zat in een kinderstoel te huilen. Ik was natuurlijk heel vriendelijk voor haar en vroeg hoe zij heette; zij werd Henriette genoemd. Ik nam haar mede naar Amsterdam en een paar jaar later naar Rotterdam, liet deze villa bouwen en tot zooeven hebben wij hier altijd vreedzaam en gelukkig gewoond. En daarstraks.... toen ik in de kamer kwam.... zag ik mijn engeltje op den grond liggen. God, God, hoe is 't mogelijk' Hierop barstte de oude man in snikken uit en hield de handen voor de oogen. Maar plotseling richtte hij zich weder op en riep woest: 'Maar ik weet wel wie het heeft gedaan, ja, ja, ik weet het. Bij God!, het was niemand anders dan Sidi Omar!' Zijne oogen rolden woest door zijn hoofd. 'Maar de ellendeling heeft zich vergist! Hij dacht mij te treffen, doch vermoordde mijn arme nicht. En waarom zocht hij wraak? Heb ik hem dan niet altijd als mijn besten slaaf behandeld? Maar dat doet het geld, - dat vervloekte geld!' Hij keek een poosje voor zich uit en scheen na te denken.

Daarna richtte hij een arm op, bleef strak naar den grond turen en vervolgde, alsof hij ijlde: ‘En dat touw, waar diende dat voor? Toch niet om haar te verwurgen? Neen, want zij is met een kris door het hart gestoken! Ha, ha, ik ben er. Dat touw diende om *mij* te verwurgen; ja, ja, dat is de waarheid; - zij wilden mij ophangen! Maar dat nooit! Mijn arm engeltje, dat doodonschuldig was, is vermoord, en ik, die ook onschuldig ben, heb eveneens kans vermoord te worden - neen, dat nooit! Al was ik ook een dief, moordenaar en giftmenger tegelijk, nog liever laat ik de heele wereld in de lucht vliegen, dan door de hand eens sluipmoordenaars te vallen!’

Hij zweeg hier even en ging toen langzaam voort: ‘Maar de gerechtigheid is snel; zij achterhaalt den vlugsten booswicht. Doch eens zal de tijd komen, dat Sidi Omar een tikken op zijn deur zal vernemen en dat is voor hem het sein, dat zijn laatste uur geslagen heeft. - O God! er wordt hier geklopt! ...’

Met één sprong zat hij boven op mij, waarna hij poogde mij te verwurgen. Zijne oogen waren met bloed beloopen en hij hijgde naar adem. Ik wilde opstaan, maar ik kon niet; mijn beenen weigerden hun dienst. Ik wilde roepen, maar kon geen geluid voortbrengen. Ik voelde dat ik stikken zou, toen ik plotseling hoorde roepen:

‘Het is acht uur, mijnheer Tavan, moet gij niet opstaan?’

Met hartkloppingen en badend in het zweet werd ik wakker. Ik had zóó benauwd gedroomd, dat ik in 't geheel geen antwoord kon geven.

‘Zijt ge wakker?’ riep mijn hospita weer.

‘Ja, juffrouw,’ hijgde ik. Toen sprong ik het bed uit en goot den geheelen inhoud van de lampetkan over mijn hoofd. Dat frischte op! Ik keek in den spiegel en bemerkte, dat ik er wel een jaar ouder uitzag als een dag te voren. Onder het aankleeden herinnerde ik mij, dat ik met Born afgesproken had hem om negen uur te komen afhalen. Het was nu kwartier over acht, ik had dus mijn tijd noodig. Toen

ik door de studeerkamer ging om mijn ontbijt te bestellen, ontmoette ik Marie, onze meid.

‘Zeg eens,’ zei ik, ‘ik ben altijd over je werkzaamheden tevreden geweest en ben dat nog; maar als ik merk, dat je een vermoeden buiten het huis uitspreekt, gelijk je vannacht hier veronderstelde, dan worden wij kwade vrienden.’

Ze kreeg een kleur en keek naar den grond. ‘Je weet immers wel wat ik bedoel?’ vervolgde ik.

‘Neen mijnheer, dat weet ik niet.’

‘Zoo, weet je dat niet. Dan zal ik je zeggen wat ik gehoord heb. Vannacht wilde je de juffrouw wijsmaken dat ik een dronkenlap ben, niet waar. Nu, zooiets verkies ik niet van mij te hooren. Je behoef mij nu niets meer te vertellen en ga nu mijn schoenen maar poetsen.’

Hierna werd mijn ontbijt gebracht en, ofschoon ik afschuwelijk geslapen had, had ik toch honger. Het was ruim half negen toen ik mijn woning verliet en het sloeg precies negen uur toen ik uit den tram op den West-Zeedijk stapte. Een minuut later was ik bij Born en kort daarop wandelden wij langs het Vasteland naar de Boompjes.

‘Gij ziet er slecht uit,’ zei mijn vriend, toen wij een eindje op weg waren.

‘Ik heb een ellendigen nacht doorgebracht en een verschrikkelijken droom gehad.’

‘Och kom, toch niet door die gebeurtenis van gisteravond?’

‘Ja, juist door die gebeurtenis. Ik heb een droom gehad, zóó vreemd en zóó angstwekkend, dat ik van morgen in het koude zweet baadde.’

‘Droomen zijn bedrog.’

‘Ja, dat is zoo, droomen zijn bedrog. Maar bij dezen droom scheen het mij, of er een vingerwijzing der Voorzienigheid plaats greep. Wil ik u eens vertellen wat ik gedroomd heb?’

‘Laten wij wachten tot het koffietijd is, dan kunnen wij er een koekje bij opeten.’

‘Dat is flauw, zeg dan in eens ja of neen, maar laat er geen koffie bij te pas komen,’ zei ik verstoord.

‘Wat zijt ge toch verbazend lichtgeloovig. Ik wed, als gij driemaal droomt, dat er in China een schat begraven ligt, gij zonder een woord te spreken een spade neemt en er mede naar China wandelt, is het niet zoo? - Gij moest toch wijzer zijn en geen geloof aan droomen hechten. Als ik overdag of 's nachts een onderzoek leid, dan zie ik de dingen in werkelijkheid; ik zie ze, zooals ze zijn, ontleed ze of voeg ze bij elkaar en als ik dan goed heb zitten denken, loop ik de deur uit, pak den misdadiger en lever hem aan de justitie over. Denkt gij, dat ik dat ook zou kunnen doen, wanneer ik mij naar droomen richtte? Wees toch wijzer!’

Al pratende hadden wij de Boompjes bereikt en liepen nu langs de stapelplaatsen. Na eenige groote zeeschepen te hebben gepasseerd, kwamen wij bij een klein salonbootje.

‘Dit is onze boot,’ zei Born. Hij floot even op zijn vingers en onmiddellijk kwam er een stoker uit de machinekamer te voorschijn. Toen hij ons zag, nam hij even zijn pet af en legde daarna een loopplank van de boot op den kant. Wij liepen erover, waarna de stoker de plank weer inhaalde en zich naar het midden van de boot op een verdek begaf. Kort daarop gilde de stoomfluit, de regulateur werd op ‘vooruit’ gesteld en langzaam begon de machine te werken. Wij hoorden het klotsende, borrelende geluid van wateruitlaten en het gesis van stoom. Nog eens en nog eens liet de machinist-stuurman de stoomfluit gillen en daarop kwamen wij met een vaartje achter de groote schepen vandaan. De boot nam koers naar het midden van de Maas en toen wij daar waren, werd de machine op halve kracht gezet en nu begon onze pleziervaart.

‘Dit is een mooi bootje,’ zei ik, naar de netjes gemeubileerde kajuit wijzende, ‘van wien hebt gij het gehuurd?’

‘Van de heeren Evan en Minderop.’

‘Dat zal naar geld rieken?’

‘Toch niet. Ik heb eenigen tijd geleden een zaakje voor die heeren behandeld. Ge herinnert u ongetwijfeld nog wel de kwestie van het barkschip “Härves,” zoowat

anderhalf jaar geleden. Welnu, het mocht mij toen gelukken de "Lavante en Oriental Companie" waarvan de heeren Evans en Minderop Directeuren zijn, een aanmerkelijk voordeel te laten behalen, en daarover zijn ze nog steeds zóó tevreden, dat ik de boot wel voor maanden in gebruik kan krijgen, als ik dit wilde. - Wat een mooi weer treffen we, hé?' vervolgde hij, een blik om zich heen werpend.

'Waarheen varen we?' vroeg ik.

'Ik heb den stuurman last gegeven de geheele Maas en alle havens door te varen, dan krijgen we een ruimen blik op de Rotterdamsche nijverheid,' antwoordde hij.

'Ik dacht, dat we een eind de rivier zouden opvaren,' zei ik, niet zonder eenigen spijt; want, niettegenstaande ik veel belang in het drukke havenleven stel, was mij een tochtje buiten de stad toch aangenamer geweest. 'En dan,' vervolgde ik, 'zijt ge toch wel een beetje te vroeg met uw plezierreis. Ik herhaal het, om één of twee uur was het nog tijd genoeg geweest.'

'Wij zullen het ons zoo gezellig mogelijk maken,' hernam Born, naar beneden in de kajuit gaande, 'kom binnen, dan blijven we hier zitten genieten. Ik heb sigaren en lucifers bij mij en een aschbak staat hier op tafel; doe dus of gij thuis waart, steek eens op en neem er dan uw gemak van.'

Ik volgde zijn raad maar op en beproefde eenige aandacht te wijden aan de passeerende stoom- en zeilschepen, omdat er toch niets meer tegen te redeneeren viel. Nu zagen wij eens eenige groote zeestoomers, die zóó lang waren, dat het een minuut duurde vóór wij hen voorbij waren en dan weer stoomden sleepbooten rakelings langs ons heen, terwijl zij het een of andere schip of wel een rij balken met zich voerden. Wij stoomden onder de Maasbruggen door en kwamen nu het spoorstation voorbij. Bij tusschenpoozen hoorden wij de stoomfluit boven ons zijn werk doen, wat beteekende, dat de kapitein van de een of andere boot moest oppassen ons niet aan te varen. Het viel mij op, dat wij met een slakkengang voorwaarts stoomden.

‘Kan deze boot niet een beetje sneller varen?’ vroeg ik Born.

Hierover begon hij te glimlachen. ‘Ik merk wel, dat gij niet dikwijls een pleziertocht meemaakte. Gij moet in aanmerking nemen, dat wij allen tijd hebben en niet op reis zijn om naar een andere stad te komen. Zooals wij nu varen valt er te genieten en dat is niet het geval, als wij met een snelheid van veertig knoopen per uur over het water vliegen.’

‘Veertig knoopen is ook onzin, maar als de boot een klein beetje sneller ging, zou mij dat toch aangenamer zijn.’

‘Zoodra wij de havens bezocht hebben, gaan wij, op mijn eerewoord, sneller varen,’ beloofde hij.

‘Nu, dan is 't mij goed.’

Wij rookten zwijgend door, nu en dan een opmerking over het een of andere schip of havenwerk makende. Tot Capelle bleef ons bootje doorvaren, nu eens sneller en dan weer in het oude langzame tempo, tot opeens de machine stilstond, de boot draaide en wij weder in dezelfde richting terugvoeren. Ik keek bij dit voorval naar Born om hem de reden van die handeling te vragen, maar hij zat met zulk een vergenoegd gezicht om zich heen te kijken en te rooken, alsof hij de mooiste opera bijwoonde. Hij scheen in 't geheel niet verwonderd dat wij teruggingen en daarom maakte ik de gevolgtrekking, dat dit op zijn verlangen geschiedde.

‘Maar kerel, hoe kunt ge nu zoo'n genot vinden in dien leelijken krommen dijk en die afgelegen zwartgerookte fabrieken!’ vroeg ik. ‘Het lijkt wel of ge van een dorp in Drente komt! - Kijk, daar staat nog een baggermachine,’ vervolgde ik, naar het midden der rivier wijzende, ‘moet gij daaraan ook niet even uw aandacht wijden?’

Mijn vriend lachte. ‘Ik kan mij begrijpen,’ zeide hij, ‘dat deze omgeving u geen belang inboezemt, en indien ik niet verplicht was te handelen, zooals ik nu doe, zou ik het nooit in mijn hoofd halen dezen koers te kiezen. Maar het moet, en daarmee is alles gezegd.’

Thans ging mij een licht op. ‘Dus is deze pleizier-

reis slechts een voorgewend middel, dat nergens anders toe dient, dan een onderzoek te kunnen instellen?' vroeg ik.

'Precies!'

'En welk onderzoek? Toch niet van gisteravond?'

'Kijk eens, wat een snoeperig bootje komt daar aan!' riep hij eensklaps, zonder mijne vraag te beantwoorden.

'Ja, dat zie ik wel; maar gij beantwoordt mijn vraag niet.'

'Dat is ook volstrekt niet noodig. Ik weet zelf nog veel te weinig, om nu reeds explicaties te geven. Maar geloof mij, Tavan, als onzen tocht tot een goed resultaat leidt, zullen wij met recht een pleizierreis gemaakt hebben.' Dit zeide hij met iets als een flikkering in zijn oogen, terwijl hij zijn sigaar wegwierp en onmiddellijk een nieuwe opstak. Ik had dikwijls opgemerkt, dat hij een fameus rooker was; om zes of acht sigaren achter elkaar op te rooken, was voor hem volstrekt geen bezwaar.

'Dan wil ik er het beste van hopen,' zei ik.

'Ja, en wij hebben allen kans van slagen - dank zij het vroege uur.'

Wij voeren nu nogmaals de geheele Maas af en daarna stoomden wij de Koningshaven in. Ook hier was alles leven en beweging. De kolentippen maakten een oorverdoovend geratel; gefluit en gesis van stoom hoorden wij overal om ons heen, evenals het geschreeuw en getier van bootwerkers en het commando van de ladingmeesters. Onze machinist-stuurman scheen een bekwaam man, want hij liet ons bootje tusschen dien chaos doorvaren, alsof de haven van andere schepen geheel ontruimd was. Niet één enkele keer behoefde Born hem een order te geven; hij was blijkbaar volkomen onderricht van hetgeen hij doen meest. Nadat wij de Koningshaven hadden doorgevaren, kwamen de Rijn- en Petroleumhaven aan de beurt, daarna weder andere havens, - ik kende niet eens goed hun naam - en toen alles afgevaren en bekeken was, kwamen wij eindelijk weder in de Maas. Ik had al opgemerkt, dat mijn vriend hoe langer hoe

onrustiger werd, tot hij ten laatste ongeduldig opsprong.

'Dat is me nu toch een ellendige boel!' riep hij uit, zijn vijfde sigaar op den grond smijtende, 'dat is nu toch wat moois!'

'Wat scheelt er aan?' vroeg ik.

'Niets, niets, er scheelt niets aan,' antwoordde hij driftig. Daarna liep hij het trapje op naar den stuurman. Ik hoorde hem iets zeggen en zag hem een richting aanwijzen, waarna hij weder bij mij in de kajuit trad. Hij was lang zoo kalm niet, als toen hij mij uitnoodigde een sigaar te rooken en er mijn gemak van te nemen. Hij zag bleek van drift of nijd en trommelde voortdurend met zijn vingers op de tafel, onderwijl naar alle zijden rondkijkende. Ik deed of ik zijn nerveuse bewegingen niet opmerkte en tuurde naar den mooien parkheuvel. Thans had ons bootje toch een beetje meer vaart en dat deed mij genoegen, want ik werd er naar van, als wij zoo langzaam vooruit kwamen. Wij gingen nu langs Katendrecht en rechts Schoonderloo voorbij en daarna de groote machinefabrieken van Wilton en van de maatschappij 'de Maas.' Ons bootje liep nu 'full speed' en omdat er maar weinig stoomschepen in die buurt waren, konden wij tusschen het geraas der fabrieken door, het gesuis en geklik-klak van onze eigen machine hooren. Ik ben altijd een liefhebber geweest om machinerieën in werking te zien en begaf mij daarom naar het dek om een kijkje in de machinekamer te nemen. Het was toch kouder in de lucht dan ik dacht; ik knoopte dus mijn jas dicht en ging bij den ketel staan. Door het ijzeren rooster kon ik nu de cylinders zien werken en de wielen draaien, terwijl ik overal mooi-gepoetste handles, kranen, en pijpen ontdekte. Een warme luchtstroom woei mij tegen en juist wilde ik mij verder over het rooster buigen, om beter in het ruim te kunnen zien, toen er een man verscheen, met een oliekan in de eene - en een dot poetskatoen in de andere hand, die de ijzeren trap een eindje opklom. Toen hij mij gewaar werd, tikte hij even aan zijn pet en begon toen een straaltje olie in de bussen te gieten. Dit hield hij zoolang vol, tot de olie overliep, waarna hij de gemorste plaatsen

met het katoen afwreef. Ik vond het een aardig gezicht, die blauw-gele olie, door het stampen der machine, in de voorraad-potten te zien trillen. Plotseling voelde ik aan mijn arm trekken en toen ik omkeek, zag ik Born met een van vreugde stralend gelaat en een verrekijker in de hand achter mij staan.

'Wat is er?' vroeg ik.

'Ziet gij daar die boot?' vroeg hij, naar een groot schip wijzend, dat zoowat honderd meter verder aan een paar boeien lag gemeerd.

'Ja, waarom vraagt gij dat?'

'Vindt ge het geen mooi schip?'

'Dat gaat nog al.'

'O, maar het is prachtig!' Hierop richtte hij zijn kijker naar de boot. Ik kon maar niet begrijpen, hoe hij zoo opgetogen kon zijn over een schip, dat, bij door ons reeds gepasseerden, verre achterstond wat sierlijkheid en grootte betrof. Wij zagen een gewone zeeboot, zwart geverfd met roode waterlijn en twee schoorsteenen. Verder zag ik twee masten, vier reddingsbooten en een commando-brug. Wij kwamen al spoedig naderbij en toen wij passeerden, zag ik eenige bootslui, bruine kerels met donkerzwart haar, op het middendek staan. Ook bemerkte ik een sterke teerlucht. Born, die nu zijn kijker niet meer noodig had, nam met een scherpen blik een overzicht van de boot. Het ging mijn begrip te boven, waarom hij zoo'n enorm belang in dit schip stelde. Er was totaal niets aan te zien, dat een verschil met andere schepen opleverde. Toen wij den boeg passeerden, zag ik op een uitgebeiteld stuk hout met vergulde letters de woorden 'El Redentor' geschilderd. Ik wist niet wat dit beteekende, maar ik stelde zóó weinig belang in die alledaagsche boot, dat ik niet eens aan Born de beteekenis vroeg. Toen wij voorbij waren, keek onze stuurman naar mijn metgezel om hem iets te vragen. Deze, die dit bemerkte, ging naar hem toe en beval hem door te varen. Zoodoende bereikten wij, na ongeveer tien minuten Delftshaven; doch inplaats dat wij nu verder gingen den zeekant op, liepen wij daar de haven binnen. Na nog een eindje te hebben doorgevaren, werd de machine

in rust gezet, de boot vlak langs de wal gestuurd en een oogenblik later lagen wij stil. Vervolgens legde de stuurman de loopplank uit en nu vertelde Born mij, dat wij de rest per paardentram zouden voleindigen. Toen ik dat hoorde werd ik helsch.

'Is dat uw vast besluit?' riep ik gramstorig.

'Ik vind het ten minste den besten weg,' antwoordde hij lachend.

'Maar dan moet gij toch erkennen, dat gij mij niet netjes behandeld hebt. Ge hebt me beloofd een pleiziervaart te organiseeren en dat blijkt nu per slot van rekening een verdrietvaart te zijn. En dan heb ik, door in uw grilien toe te stemmen, een nacht doorgebracht, die mij voor 't vervolg mag afgestolen worden. Is dat nu netjes?'

Born kon mij geen antwoord geven, want hij schaterde van het lachen, en ook de stuurman, die mijne woorden gehoord had, glimlachte; dat maakte mij nog meer woedend. 'Maar ik ga nog niet van de boot af,' voer ik voort, 'ik zal alleen mijn voorgenomen pleiziertochtje voleindigen.'

Hierop stapte ik naar den stuurman en vroeg hem: 'vriend, hoe heet ge?'

'Kees van der Grijp, mijnheer.'

'Mooi, Kees, hier heb je een sigaar.' Ik gaf hem een sigaar, waarop hij het eindje afbeet, de sigaar tusschen de lippen bevochtigde en mij daarna om een beetje vuur vroeg. Ik gaf hem mijn sigaar om de zijne te kunnen aansteken en zei toen: 'Ik wil een beetje langs de rivier varen en zal u daarvoor betalen. Hebt ge er iets op tegen om een eindje meer zeewaarts te stoomen?'

'Dat is geheel onmogelijk, mijnheer, want ik heb uitdrukkelijk order om direct terug te keeren, zoodra mijnheer Born de boot niet meer van noode heeft.'

Daar stond ik nu. Ik verwenschte den stuurman, dat hij ook nog een sigaar van mij had aangenomen; de kerel deed waarachtig zijn naam eer aan! En nu stond hij te ginne-gappen met *mijn* sigaar in *zijn* mond; 't was om tureluursch te worden. En Born - ja, ik geloof, dat die onder de hand aanleg had om

een stille beroerte te krijgen; hij snakte naar adem en de tranen liepen zijn oogen uit. Ik zag, dat het hopelooze moeite zou zijn den stuurman te overreden en vol spijt stapte ik van de boot.

‘Uw sigaar, mijnheer!’ riep de stuurman mij na.

‘Die mag je óok houden!’ gilde ik terug.

‘Hè, hè,’ hijgde Born, nog rood van pret,’ ge hebt me daar een halve gezondheid bezorgd.’

‘En gij mij een halve ziekte,’ gaf ik verstoord ten antwoord, ‘kom, laten wij maar doorloopen.’

De poets, die Born mij gespeeld had, vond ik wel een beetje te erg. Toen ik hem erover onderhield, sprak hij:

‘Beste Tavan, geloof mij, ik heb gedaan wat mijn plicht was en niets anders. Ge spreekt nu van een poets bakken, doch als ik u nu alles heb uitgelegd, zult ge het met mij eens zijn, dat ik niet anders kon handelen.’

‘Dat zou ik dan wel eens willen hooren,’ was mijn antwoord.

‘Goed! Hier staat de paardentram voor den West-Zeedijk; stap in en zoodra we thuis zijn, zal ik u alles uitleggen.’

V.
De resultaten van het onderzoek.

Wij namen plaats in den tram en nadat wij zoowat twintig minuten hadden gereden, arriveerden wij op den West-Zeedijk en een paar minuten later stonden wij voor de deur van Born's woning.

‘Het is koffietijd, gij blijft toch zeker bij mij dejeuneeren?’ vroeg Born.

Ik antwoordde, dat ik van die aanbieding gebruik zou maken, omdat ik toch niets te verzuimen had. Ik denk, dat ik hem genoegen deed, want, hoewel hij mij gaarne plaagde, was hij toch een oprecht vriend voor

mij. Het koffieuurtje vlood gezellig heen en wij praatten over allerhande dingen.

‘Wat was dat toch voor een boot, die gij bijzonder gadesloeg?’ vroeg ik op eens.

‘Hebt gij het opschrift gelezen?’ was zijn wedervraag.

‘Ja, maar ik ben het vergeten.’

‘Het was ‘El Redentor.’

‘O, juist! - Wat beteekent dat?’

‘Dat beteekende één van de twee zaken die mij zeiden, dat de oude heer Dubois niet lang ongewroken zal blijven.’

Ik sprong op. ‘Wat! Is de moordenaaar op die boot?’

‘Ja, ziet ge, dat is nu juist de kwestie; is hij en zijn medeplichtige op de boot of zijn ze aan wal? Dat is wat we niet weten.’

‘Maar mijn hemel, had dan even aan boord geklommen! wij konden toch dicht genoeg naderen.’

‘En even den geheelen boel in de war sturen, hè? Neen, zoo dom is Emil Born niet.’

‘Maar ik zag toch twee personen op het dek.’

‘Nu, ja, wat heb ik daaraan? Op zoo'n schip behoort een bemanning thuis van minstens twintig personen. We zagen er twee, en als ik nu zoo dom was geweest om te vragen: “ben jij Sidi Omar of is u dat?” dan had ik kans geloopen om hard uitgelachen te worden of misschien wel te worden teruggeworpen op ons bootje. En denkt gij, dat ik dan ooit in staat zou zijn dien Sidi Omar te pakken? Neen, nooit! Zoodra hij aan boord kwam, zou men hem mededeelen dat er naar hem gevraagd was en dan zou hij begrijpen, dat men hem op 't spoor was en bij kans had, als moordenaar in een Hollandsche gevangenis te komen. Ik ken den man niet geheel, maar ik geloof toch, dat hij zich liever armen en beenen liet afhakken, dan zijn leven in een gevangenis te moeten slijten.’

‘Hoe zijt ge hem op 't spoor gekomen?’

‘Moet ik u dat nu al vertellen? De zaak is nog in gang en volstrekt niet geëindigd.’

‘Dat hindert niet; vertel maar op!’

‘Ik moest u eigenlijk niets vertellen, want gij zijt zelf in staat u een volkomen helder oordeel over de zaak te vormen, omdat gij evenveel hebt gezien en gehoord als ik.’

‘Maar ik ben geen detective.’

‘Dat maakt geen verschil; inspecteur Van Noort is ook geen detective.’

‘Die zal ook niet tot resultaten komen zooals gij.’

‘Dat moeten we afwachten. Maar ik zal u niet laten raden en gissen, want als gij niet hebt opgemerkt, is het voor u onmogelijk u een denkbeeld te vormen van de gebeurtenissen.

Toen juffrouw Dubois ons kwam bezoeken, begon zij te verteilen van de slechte behandeling die zij van hare neefjes en nichtjes te verduren had. Indien gij nu maar eenigszins met overerfelijke eigenschappen bekend zijt, moet het u zijn opgevallen, dat de kinderen die slechte karaktertrekken van een onbekend familielid moeten overgeërfd hebben; want hunne ouders waren brave menschen, zooals juffrouw Dubois ons vertelde, en zij sprak, dat zij haar braven vader en moeder reeds vroeg verloren had. Als nu al die brave menschen kinderen hebben die zoo ondeugend mogelijk zijn, dan moet er toch iemand in de familie bestaan, die eveneens een ruw karakter heeft, begrijpt gij dat niet? Het was dus de vraag, ‘wie zou die persoon kunnen zijn? Toen vertelde juffrouw Dubois, dat er op zekeren dag - laten wij duidelijk zeggen den 2^{en} Mei 1881 - een goede oom kwam en haar meenam. Was dit misschien de gezochte persoon? Ik kon nog niet tot een besluit komen en wachtte dus het verdere verhaal af. Daar zegt mijn cliënte op eens, dat zij niet naar school mocht en later geen partijtjes bezoeken. Dit deed mij argwaan tegen dien goeden oom opvatten. Ik behoefde niet lang naar de redenen van deze besluiten te zoeken. De oom wilde niet hebben dat andere menschen dan hijzelf het meisje vragen konden stellen, die zij naar waarheid zou beantwoorden, wat voor hem wellicht onvoordeelig of gevaarlijk kon zijn. Toen ik zoover met mijn gedachtengang gevorderd was, concentreerde ik alle feiten naar de handelingen van dien oom. Hij ging

weinig wandelen, misschien éenmaal per week; waarom deed hij dat? Dat hij weinig van de buitenlucht hield is niet mogelijk, want volgens zijn zeggen, kwam hij van Indië, en daar komt thuiszitten niet te pas. Neen, de man was niet gaarne op straat, omdat hij bang was plotseling overvallen te worden, waarvoor hij thuis veel minder kans had. Nu krijgen wij zijn gezegde bij het betrekken der villa, Als ik mij niet vergis, zeide hij zooiets van: 'Vindt je niet dat ik een goede keus heb; mijne Indische vrienden zullen moeite hebben mij te vinden.' Dit gezegde versterkte mij in de meening, dat hij bang was voor menschen, die van Indië zouden komen. Nu komt de portier aan den beurt. Waarom werd dien man zoo uitdrukkelijk gelast, geen verdacht uitziende of vreemde personen binnen te laten. Dit was alweder een voorzorgsmaatregel, voortspruitende uit angst; niet voor dieven of bedelaars, maar voor wraak-uitoefenende personen. Daar wordt een inbraak gepleegd in een nabijzijnde villa. De vreeselijkste ontsteltenis maakt zich van hem meester. Onmiddellijk moet de slotenmaker aan het werk. Nieuwe sloten bijmaken, andere nazien, enz. Ook een hond moet er komen, die des nachts waken zal. Zelfs juffrouw Dubois vindt de voorzorgsmaatregelen van haar oom overdreven, maar merkt terecht op, dat hij heer en meester in zijn eigen huis is en dus doen en laten kan wat hij verkiest. De rust keert in huis terug en duurt verscheidene jaren voort. De oom is nu gerustgesteld en weet, dat hij zich noodeloos ongerust maakte. Hij dacht waarschijnlijk, dat de inbraak, die eenige jaren geleden naast hem plaats had, door zijne Indische vijanden was gepleegd en dat deze zich in het huis hadden vergist en hij daarom van hun bezoek verschoond was gebleven. Hij verwachtte hen dus terug en nam daarom zijne voorzorgsmaatregelen. Nu hij in geen jaren meer iets hoorde, nam hij zijne dagelijksche gewoonten weder aan. Op zekeren morgen echter van een wandeling teruggekeerd, staat hij verplet, als hij een papier in zijn kamer ontdekt, dat hem verwittigt, dat zijne vroegere kameraden hem gevonden hebben. Hij uit een gil van schrik, waarop zijn nicht naar boven stormt, die door

zijne stotterende aanwijzingen het papier vindt. Zij kon de daarop voorkomende woorden niet ontraadselen en als zij haar oom vraagt wat ze beteekenen, geeft hij als antwoord daarop, dat zijn bewaker niets waard is, en dieven en moordenaars laat binnenkomen. Een tweeden bewaker wordt opgezocht en aangesteld en nu wordt het huis dag en nacht bewaakt. Waarom de man niet ging verhuizen, is een onoplosbaar raadsel voor mij. Misschien vreesde hij, dat dit niet zou baten tegen zijne slimme vervolgers. Zooals wij weten viel dat alles voor op den 7^{en} April '98. In geen jaar wordt er nu meer iets vernomen, toen eensklaps gisteren - dus precies een jaar later - hetzelfde voorviel. De oom schijnt er niets over gesticht, dat zijn nicht het opschrift van het stuk papier nog onthouden heeft; en waarom niet? - Omdat hij bang is, dat zij aan een ander de beteekenis dier woorden gaat vragen en die ander dan achter zijn geheim zal komen. Daarom heeft hij het papier verbrand en was waarschijnlijk ook van plan het tweede te vernietigen, als zijn nicht het papier niet had weggemoffeld en hij, door aandoeningen of folteringen, het bestaan van dit stuk niet had vergeten. En daarom wilde hij ook niet hebben, dat zijn nicht de politie in de zaak zou mengen. Nu begaat de oom een domme streek; hij stuurt zijne bewakers weg en wil die natuurlijk door een paar andere doen vervangen. Maar in dien tusschentijd hebben zijne belagers voldoende gelegenheid bij hem binnen te komen en hem met een kris te vermoorden.'

'Hm, vreemd!' zei ik, mij mijn droom herinnerende.

'Wat is vreemd?'

'Neen, niets, vertel maar verder.'

'Zij doorzoeken daarop het schrijfbureau, vinden wat zij noodig hebben of vinden het niet - dat moet nog uitgemaakt worden - en als teeken van hun wraak laten zij een papier achter, dat alleen van het andere verschilt door de onderteekening van den Algierschen naam Sidi Omar. Al deze feiten hebt gij even goed gezien en aangehoord als ik, maar van wat er nu volgt geloof ik dat niet. Hebt gij opgemerkt, dat er een

vreemde reuk aan het papier was, dat juffrouw Dubois ons vertoonde?'

'Neen; ik zag alleen een paar letters als watermerk.'

'Zoo. Dan zou ik u raden in het vervolg ook uw neus bij zoo'n gelegenheid eens zijn werk te laten verrichten. Ik bemerkte er een niet duidelijk te bepalen reuk aan. Dat speet mij geweldig, want anders was ik al een heel eind opgeschoten. Indien men bijvoorbeeld een grooten brief ontvangt, met flinke letters geschreven en daarbij geparfumeerd, valt het niet moeielijk te veronderstellen, dat de afzender een fat is; en evenzoo kan men de gevolgtrekking maken, dat de afzender of, beter gezegd, de schrijver van een tamelijk slordig geschreven brief met een vetvlek er op, een slager moet zijn. Ik kon dus niet bepalen wie het stuk beschreven had, maar ik kon wel zien waar het papier vandaan kwam. Ik herkende het als te zijn gefabriceerd in Amerika. Maar verder wist ik niets en tot heden weet ik nog niets. Ik zal dus verplicht zijn vreemde hulp in te roepen.'-

Hij stond op en ging naar zijn boekenkast.

'Hier komen al de redders in nood,' hernam hij, twee dikke boekdeelen op tafel leggend. 'Dit is een geschied- en aardrijkskundig werk der geheele aarde, dat niet zal nalaten ons nader in te lichten.' Hierop haalde hij twee vierkante stukken papier voor den dag en hield ze tegen het raam. 'Een groote "C" staat boven het afgekorte woord "P-ar,"', vervolgde hij; 'laten wij nu zien hoever wij met deze wetenschap kunnen komen.' Hij sloeg één der boeken open en bladerde eenige pagina's om. 'Hieruit kan ik niet veel wijzer worden,' zei hij na een poosje, 'laten we het andere boek nemen.' Nadat hij ook hierin de noodige bladzijden had bekeken, scheen hij eindelijk te hebben gevonden wat hij zocht. 'Ha, hier zijn wij er,' riep hij, 'ik wist wel dat ik gelijk had. Het papier is in Zuid-Amerika gefabriceerd in één der steden van de provincieën Parana of Paragua. Ik ben tegenwoordig niet zoo sterk meer in mijn aardrijkskundige kennis, anders had ik niet zooveel moeite behoeven te doen. Er zijn dus twee provinciën waarvan het afgekorte woord

“Par,” kan zijn afgeleid. Maar welke van de twee is dat nu? Van die enkele “C” kan men dat niet te weten komen. Ik ben dus verplicht de geschiedenis van alle steden, wier beginletter “C” is en in die twee provinciën gelegen zijn, na te slaan.’

Dat is een heerlijk werkje! Hier hebben wij al ‘Concepcion,’ vervolgde hij, na weder het andere boek te hebben genomen. ‘Brr, wat een Concepsions; dat schijnt een stad te zijn, in Zuid-Amerika even algemeen als hier de naam Jan. Dan krijgen we Corumba; evenals in Spanje is deze stad van weinig beteekenis. Verder Cananea, een Zeestad in Brazilië ten Z.W. van San Paulo op een klein eiland in de baai van Cananea, vroeger Tarapande, 2000 inwoners. Ook al niet wijzer uit te worden. Dan krijgen we Curitiba. Ha, daar staat een heele ceel en dit is de plaats die wij hebben moeten. Luister maar. “Curitiba of Curytiba, stad in Brazilië, hoofdplaats van een gelijknamige comarca, provincie Parana, 31 uur ten W. van Paragua, aan de kleine Rio Yoo, een bron van de rivier Curitiba, 25° 25' 30” Z.B., 50° 5' W.L. Zij is vrij regelmatig gebouwd, heeft verscheidene aanzienlijke gebouwen, eenige fabrieken, waaronder een papierfabriek, 3 kerken, verschillende scholen, liefdadige instellingen; 5000 inwoners. De omtrek is vruchtbaar en tamelijk wel bebouwd. Er zijn veel landbouwende Duitschers en Algerijnsche kolonisten.’ Ha, ha, dat is mooi en duidelijk verklaard. Wat maakt gij daaruit op?’ Zijn oogen glinsterden van inwendig genoegen.

‘Gij hebt gelijk; het papier is in Zuid-Amerika gemaakt.’

‘En verder?’

‘Verder? Meer valt er niet te veronderstellen.’

‘Niet? En dat laatste dan? ‘Er zijn veel landbouwende Duitschers en Algerijnsche kolonisten gekomen?’

‘Dat beteekent dat de plaats vooruit gaat.’

‘Maar man, denk toch na! Algerijnsche kolonisten zijn er gekomen! Weet ge niet wat dat zijn? - Dat zijn lui uit Algiers!’

‘Drommels! ge hebt gelijk. Nu begrijp ik wat gij

bedoelt. Degeen die zich Sidi Omar noemt, is iemand die vroeger in Algiers woonde en nu Curitiba tot woonplaats heeft.'

'Precies, dat is de zaak! En laten wij nu verder redeneeren. Toen ik het papier van de borst van den doode nam en het nauwkeurig examineerde, bemerkte ik weder dien eigenaardigen reuk als aan het andere papier, doch nu iets sterker. Ik bracht het vlak bij mijn neus en kon nu den reuk duidelijk onderscheiden; het was een teerlucht. Ik vroeg mijzelf af waarom het eerste papier dien reuk zoo zwak teruggaf en dit tweede daarentegen zoo sterk. Het was echter niet moeielijk dit verschijnsel te verklaren, Het eerste papier was des morgens uit de handen des moordenaars gekomen en was den geheelen dag in het bezit geweest van juffrouw Dubois, zoodat de oorspronkelijke lucht haast geheel verdwenen was. Maar het tweede stuk kwam mij kersversch van den moordenaar in handen en omdat dit zoo'n sterke teerlucht aan zich had, begreep ik, dat degeen, die het 't eerst in zijn bezit had - dus de moordenaar - op een schip thuis behoorde.'

'Ik vind uw veronderstelling wel wat gewaagd' merkte ik op.

'Dat komt, doordien gij onbekend zijt met mijn methode van buitensluiting.'

'Wat is dat voor een methode?'

'Kijk, dat weet gij niet eens. Let op, dan kunt gij vernemen wat ik bedoel.

Het woord "buitensluiten" geeft al zeer duidelijk zijn eigen beteekenis aan; het is in werkelijkheid niets anders dan onmogelijke of onwaarschijnlijke feiten buiten te sluiten, niet in aanmerking te nemen. Toen wij de kamer, waarin de vermoorde lag, binnentraden zagen wij een papier op zijn borst liggen. Het is gebleken, dat anderen dan de huisgenooten dien moord bedreven en ook weten wij, dat het papier van den moordenaar afkomstig is. Vóór wij binnenkwamen, was de kamer door geen mensch betreden, - de moordenaars natuurlijk uitgezonderd. Vanwaar kwam die teerlucht? Natuurlijk van den moordenaar!'

‘Ja zeker, dat is allemaal goed en wel, maar waarom behoort de moordenaar op een schip thuis?’

‘Laat mij dan ook uitspreken. Het is een oud spreekwoord “wie omgaat met pek, wordt er door besmet,” en dat is ook een waar woord. Ik weet, dat als iemand zoo'n sterke lucht aan zich heeft, dat hij die aan hem toebehoorende voorwerpen mededeelt, indien hij een geruimen tijd in de omgeving is geweest, die hem dien reuk deed aannemen. Als de moordenaar een heining of een boom geteerd had, zou het totaal onmogelijk zijn geweest, dat hij in zoo'n oogenblikje met die sterke lucht doordrongen werd; zelfs al had hij iets van die stof op zijn kleeding gekregen, zou dat nog onvoldoende zijn om een voorwerp, dat hij bij zich droeg, dien reuk te doen aannemen. Ik vroeg mij dus af op welke wijze de moordenaar aan dien kenmerkenden reuk was gekomen en kwam toen tot de conclusie, dat hij die op een schip moest hebben opgeloopen. Want, zooals gij weet worden de schepen geteerd en die lucht blijft dagenlang merkbaar.’

‘Toen wij die boot passeerden, ruikte ik wel zoo'n soort lucht,’ zeide ik.

‘Juist, ik ook. Dat was toch een bewijs dat ik mij niet vergiste! Maar dat is nog niet alles. Toen ik de sporen in den tuin bekeek, zag ik, evenals gij, dat de indrukken wijd van elkaar lagen en niet groot van afstand waren. Gij dacht dat het kleine menschen geweest waren, die om een last te dragen, wijdbeens liepen; maar ik zag, dat mijne veronderstellingen vasten grond begonnen te krijgen, want het waren voetstappen van zeelui. Deze menschen hebben de gewoonte wijdbeens te loopen; dan zijn zij gevrijwaard tegen vallen, als het schip gaat schommelen. Deze eigenaardige manier van loopen behouden zij ook op den wal. Thans was ik er dus zeker van, dat ik de moordenaar en zijn medeplichtige onder het zeevolk moest zoeken.

Dit was nu wel een schrede voorwaarts, maar toch moest het moeielijkste werk nog beginnen. Ik wist alleen den naam van den moordenaar en eenige karaktertrekken van zijn medeplichtige, maar was dit nu voldoende? Voorzeker niet. Het kwam er nu maar op

aan er achter te komen hoe de personen er uitzagen en vanwaar zij gekomen waren. Het eerste was het moeielijkst; maar dank zij mijne geroutineerde opmerkingsgave, mocht ik er in slagen, een tamelijk voldoend signalement van die luitjes te kunnen geven. De moordenaar heeft een finke lengte, bruin gelaat, grove handen, lange nagels. is links en mist den linker wijsvinger; terwijl zijn jeugdige medeplichtige eerder klein dan middelmatig van gestalte is, vlug in zijne bewegingen, een uitmuntend gebit heeft, schoenen draagt die hem te groot zijn en waarvan de hakken met distels beslagen en de zoolen zijn scheef geloopen, en zijn handen veel kleiner zijn dan die van zijn kameraad.'

'Hoe weet gij dat zoo allemaal?'

'Wel, ik zag in den tuin veel meer kleine voestappen dan grooten; dat kwam, doordat degeen, die de groote passen maakte, niet zoo dikwijls zijne beenen behoefde te verzetten als de andere, waaruit de gevolgtrekking kan gemaakt worden, dat één van de twee een groot persoon was. De andere daarentegen, dus de kleine, maakte zóóveel indrukken, dat ik veronderstel, dat hij zeer bewegelijk is. Dat de moordenaar grove handen en lange nagels heeft, leidde ik af van de opengesneden pakjes brieven, waarop maar al te duidelijk deze feiten waren te constateeren. Dat hij links is, heb ik u, geloof, al uitgelegd en eveneens, dat hij de wijsvinger van zijn linkerhand mist.'

'Met uw verlof! Gister verondersteldet gij, dat hij dien vinger geblesseerd kon hebben?'

'Ja, maar ik ben van die meening teruggekomen en nog wel om twee redenen. Ten eerste zal zoo'n ruwe zeebonk geen lapje om een gewonden vinger leggen en ten tweeede, als hij het toch gedaan heeft, zou dit lapje, door zijne werkzaamheden. wel zóó vuil geworden zijn, dat het 't een of andere spoor op de achterzijde van het testament zou hebben achtergelaten.'

'Maar hoe weet gij dat hij een bruin gezicht heeft?'

'Dat weet ik omdat ik mij de geheele drijfveer van den misdaad voor oogen kan stellen. Doch gij zult u beter van mijn gezegde kunnen overtuigen, zoodra wij den moordenaar te pakken hebben.'

‘Waarom denkt gij dat de medeplichtige een uitmuntend gebit heeft?’

‘Dat zag ik aan het eindje sigaret dat hij weggeworpen had.’

‘En dat zijn schoenen hem te groot zijn?’

‘Op de zoldertrap zagen wij de afdrukken van zijne natte kousen; die verschilden heel wat met die in de sneeuw.’

‘Zijne handen zijn niet zoo groot als van zijn kameraad?’

‘In geen geval. Waar het touw gelegen had, ontdekte ik den indruk van een hand. De vingers leverden een aanmerkelijk verschil op met die op het testament.’

‘En denkt gij nu genoeg gegevens verzameld te hebben om den daders te herkennen?’

‘Misschien wel?’

‘Het zijn er anders maar een paar, hoor!’

‘Dat neemt niet weg, dat ik ze voldoende vind; trouwens ons onderzoek is nu beperkt genoeg; wij weten waar de boot is waarop zij behooren.’

‘Zijt gij daar zeker van?’

‘Volkomen zeker!’

‘Hoe zijt ge er achter gekomen?’

‘Door het opschrift der beide papieren.’ Gij weet, er stond geschreven:

‘Los caballeros de la noche;’ dat is Spaansch en beteekent in 't Hollandsch: ‘De ridders van den nacht.’ Mijn beetje kennis van het Spaansch was voldoende om die paar woorden te vertalen. Toen juffrouw Dubois mij dus voor het eerst het papier toonde, wist ik reeds, dat haar oom door meer dan één persoon vervolgd werd; want, als ik mij wel herinner, bestaat de vereeniging ‘de ridders van den nacht’ uit meer dan honderd personen en gedurende meer dan vijftig jaren. Zij werd opgericht in Buenos Aijros in het jaar '40 door verscheidene Zuid-Amerikaansche planters, die het besluit namen om alle dieven, moordenaars of oplichters langs geheimzinnigen weg ter dood te brengen.

Later, in '66, werd er te Pulaski in den noordelijken staat Tenessoo, een soortgelijke vereeniging opgericht, die den vreemden naam ‘Klu - Klux - Klan’ droeg.

Deze laatste had het oorspronkelijk, half ernstige doel om de malaise, die op den oorlog volgde, op te heffen; maar later veranderde deze vereening in een zelfde soort als haar voorgangster ‘de ridders van den nacht.’ De geheimzinnigste moorden hadden plaats, zonder dat justitie of politie er in slagen kon de hand op de moordenaars te leggen. Eerlijk gesproken, dacht ik, dat beide vereenigingen reeds lang opgehouden hadden te bestaan; maar zooals gij ziet, heb ik mij vergist, - ten minste, wat de eerste betreft. Ik wist dus nu, dat de moordenaar van Zuid-Amerika kwam en werd in mijn vermoeden gesterkt door den teerlucht dien ik aan het papier ruikte; de man was pas met een schip aangekomen. Maar wat was dat voor een schip, waarmede die met een kris stekende, Spaansch schrijvende en een Algierschen naam dragende Amerikaan gekomen was? - Denkelijk een Spaansch schip. Ik besloot een bootje te huren en alle in de havens zijnde schepen te bekijken. Dat was geen gemakkelijk baantje en daarom besloot ik het werk te verdeelen. Ik droeg onzen stuurman, Kees van der Grijp, op, alle schepen aan den linker kant van de havens te bekijken, dan zou ik de rechter voor mijn rekening nemen. Wij moesten zoolang zoeken, tot wij een Spaansch schip ontdekten. De rest weet gij. Toen wij alle havens waren doorgevaren en ik nog steeds niets ontdekt had, dacht ik, dat ik mij in mijne gevolgtrekkingen vergiste; maar dat was gelukkig niet het geval. Even voorbij de machinefabrieken bemerkte ik in de verte het wapperen van een gele, met twee roode strepen voorziene vlag; het was de Spaansche vlag - en toen wees ik u het schip. Onder het voorbijvaren ontdekte ik nog twee zaken, die mij bewezen, dat ik de goede richting volgde. Daar kwam ons de kenmerkende teerlucht in den neus en ook zagen wij den karakteristiken naam op het uitgebeitelde stuk hout.’

‘Ja, wat beteekende die toch?’

‘“El Redentor” beteekent “de verlosser”. De vereeniging heeft dit schip een naam gegeven die een symbool van hun taak voorstelt.’

‘De ridders van den nacht’ pogen alle schadelijke

individuën uit den weg te ruimen. Zij wenschen hun vereeniging ervan te verlossen.'

'Hoe dramatisch!'

'Ja, maar weldra hopen wij een paar van die dramaturgen van hun tooneel te halen. Ik denk wel, dat hun de lust tot verdere moorden zal zijn benomen, als zij de noodige jaren in de gevangenis hebben zitten brommen.'

'Dat kan best zijn. - Maar beantwoordt mij nog één vraag. Waarom zijt ge in Delfshaven aan wal gestapt? Mij dukt toch, dat dit onnoodig was?'

'Neen, luister maar. Nu wij slechts eenmaal door die zeelui gezien zijn, denken zij, dat wij naar eene in de nabijheid zijnde plaats moesten. Zij zullen nu onze belangstelling voor hun schip als eene nieuwsgierigheid beschouwen; eene nieuwsgierigheid die gewettig wordt door het feit, dat er slechts één Spaansch schip in de geheele serie havens ligt. Indien wij waren teruggevaren, zou ik, gedreven door mijn detective-natuur, nogmaals het schip nauwkeurig hebben bekeken, wat dan wellicht argwaan zou hebben gewekt. Nu de stuurman met zijn stoker alleen terugvoeren, werden zij wellicht niet eens opgemerkt.'

'Nu ik u de zaak hoor verklaren, geloof ik, dat gij in alles goed hebt gehandeld,' zei ik. 'Alleen zou ik nog gaarne willen weten wanneer gij den moordenaar en zijn medeplichtige gaat arresteeren?'

'Dat kan ik niet doen, vóór alle manschappen aan boord zijn en ik veronderstel zulks, als de boot op het punt staat te vertrekken.'

'En wanneer gebeurt dat?'

'Dat weet ik nog niet. De boot was ledig toen wij voorbijkwamen; dat was duidelijk te zien aan hare hooge ligging boven den waterspiegel. Nu denk ik, dat ze eerst zal laden, alvorens te vertrekken. Maar aangezien we daarvan niets weten, moet ik er straks weer op uit om te informatiën in te winnen?'

'Hoe denkt gij het aan te leggen om die lui te arresteeren.'

'Dat zal van de omstandigheden afhangen. Men moet nooit een veronderstelling aannemen, vóór men

de feiten kent. Dit is een theorie die ik u misschien al wel honderd maal heb verteld, maar gij luistert er eenvoudig niet naar. Hoe kan ik nu al weten hoe ik mijn mannetjes erin zal laten loopen? Dat is toch zelden vooruit te bepalen!'

'Dat is waar. En nu valt mij nog iets anders in. Een trapleer hadden de lui niet gebruikt om de villa binnen te komen, doch een touw. Nu weten wij, dat de kleinste van de twee naar den zolder sloop om het touw vast te maken; maar wie maakte het los, toen zij beiden waren vertrokken?'

'Die heele touwgeschiedenis is mij ook niet volkomen duidelijk. Doch laten wij daarover voorloopig niet spreken: vóór de lui in mijn macht zijn, zal ik ook dit hebben verklaard en dan kunnen zij oordeelen of ik goed heb gezien.'

'Dus moeten wij wachten en kan het onderzoek geen voortgang hebben?'

'Juist! Het eenigst wat er nu te doen valt is informatiën inwinnen omtrent het vertrek der boot en als ik dat weet, moeten wij ons daarnaar inrichten.'

'Het zal mij verwonderen tot welke resultaten inspecteur van Noort is gekomen,' hernam ik.

'Die zal wel een heel gewoon rapportje hebben ingediend.'

'Zaagt gij niet hoe onverschillig hij dat papier wegwierp?'

'Zeker! Hij dacht, dat dit een of andere truc was om de politie op een verkeerd spoor te leiden.'

'Dat geloof ik ook.'

'Natuurlijk! De man wilde zich voor ons eens uitsloven om te laten zien, hoe vlug hij een onderzoek kon instellen. Weet gij al, dat hij iemand te grazen heeft?'

'Is 't waar? Wie?'

'Ik las het vanmorgen in het ochtendblad. Hier is de courant; lees maar eens op.'

Ik nam het blad aan en las nu het volgende:

EEN GEHEIMZINNIGE MOORD.

Gisteravond ten omstreeks half elf kwam de keukenmeid van de familie D. uit de Slotlaan bij de politie berichten, dat er ten haren huize een moord was gepleegd. Onmiddellijk toog inspecteur van Noort met een agent op weg om een onderzoek in te stellen. Voor zoover kon worden nagegaan, was de vermoorde - de oude heer D. - met een mes door het hart gestoken. Een schrijfbureau, dat geopend in een hoek van het vertrek stond, bleek doorsnuffeld te zijn. Nadat de bekwame inspecteur zijn rapport had ingediend, kwam men tot de conclusie, dat alleen de keukenmeid de daderes kon zijn. De reden tot deze beschuldiging ligt voor de hand. Volgens haar eigen verklaring woonden er geen andere menschen in de villa, dan de oude heer, zijn nicht en zij zelve, terwijl de beide portiers - thans wegens het een of andere plichtverzuim weggezonden - niet in de villa waren gehuisvest. Nu werd er op het blad van de schrijftafel een half voltooid testament gevonden. Er stond op geschreven, dat de oude heer D. alles aan zijn nicht vermaakte. Deze nicht verklaart den avond van den moord afwezig te zijn geweest en dat zij bij haar terugkomst het gebeurde ontdekte. Dadelijk werd de keukenmeid toen naar de politie gezonden. Het vermoeden ligt nu voor de hand, dat de keukenmeid, na afwezigheid van de juffrouw, het vertrek van den ouden heer binnenkwam, het testament zag liggen en nu in een zóó hevige woede ontstak, omdat aan haar niets vermaakt werd, dat zij den ouden man met een mes doodstak. Deze verklaring is zeer aannemelijk en wij mogen er ons op beroemen, dat wij zulke detectiven als de heer van Noort onder het politiecorps hebben.

Niettegenstaande de beschuldigde voortdurend in heftige gemoedsaandoeningen uitbarst, wat natuurlijk hoegenaamd niets aan haar schuld afdoet, gaat de politie ijverig voort nieuwe gegevens te verzamelen. Nadere berichten in het avondblad.-

‘Maar dat is verschrikkelijk!’ riep ik uit, toen ik het stukje gelezen had.

‘Och, het heeft niets te beteekenen. Ik zal dat oude mensch wel spoedig in vrijheid laten stellen. Maar hoe vindt gij het bericht? Is het niet furieus bespottelijk! Wij mogen ons er op beroemen zulke detectiven onder het corps te hebben. - God, God, wat ben ik blij dat we ze hebben. Die beroemde detective heeft ondertusschen vergeten de kamerdeur te bekijken, anders zou hij hebben opgemerkt, dat ze met geweld was ingetrapt en dat de sleutel aan den binnenkant in het slot zat. En die laatste zin is ook mooi! De politie gaat voort nieuwe gegevens te verzamelen. Natuurlijk! Mijnheer van Noort vindt ze zelf ook een beetje onvoldoende. 't Is nu maar jammer, dat wij in den tuin de boel voor hem hebben bedorven; want inplaats twee-, zal hij vier paar schoenindrukken gewaar worden - als de sneeuw er ten minste nog ligt.’

‘Ik vind het toch bar, dat dit oude mensch onschuldig in de gevangenis moet zuchten,’ zei ik weer.

‘Ach kom, wat praat gij toch! In de gevangenis! Het mensch zit op 't politiebureau. En wat beteekent dat nu? Toen ik jong was hebben ze mij ook wel eens op zoo'n plaats bewaard. Overigens kan ik haar nog niet helpen, want mijn ontdekking wil ik zoo lang mogelijk voor mij houden. Als ik nu reeds naar de politie ga en zeg: “Laat dat oude mensch los, want ik weet wie de daders zijn,” dan ben ik er zeker van, dat de politie mijn taak zal overnemen en Sidi Omar eigenhandig wil pakken; - en dat pretje gun ik niemand dan mijzelf. Als inspecteur van Noort mij bij de arrestatie behulpzaam wil zijn, zal ik zijn hulp dankbaar aannemen, maar vóór dien tijd wil ik van geen politie weten.’

Ik wist, dat er aan een plan, dat Emil Born gevormd had, niets te veranderen was en daarom gaf ik verdere pogingen, om de keukenmeid vrij te laten, op. Mijn vriend trok zijn jas aan.

‘Gaat gij uit?’ vroeg ik.

‘Ja, ik ga naar de boot informeeren.’

‘En wanneer komt gij terug?’

‘Dat weet ik niet.’

‘Dan vind ik maar 't best, dat ik naar huis ga,’ hernam ik.

‘Dat vind ik ook beter dan mij te vergezellen. Gaat gij de hoofdsteeg langs?’

‘Neen, dat weet gij toch wel.’

‘Ja, maar ik dacht, dat gij nog een beetje gingt omwandelen?’

‘O, dat is wat anders, Nu, het kan zijn, dat ik in die buurt uitkom. Hadt gij een boodschap?’

‘Ja, loop even bij Hirsch aan om te hooren of mijn revolver al in orde is; ik moet hem hebben.’

‘Goed! Nog iets?’

‘Bestel voor mijn rekening een tweede exemplaar; misschien is het noodig dat ik u van zoo'n moordtuig voorzie.’

‘Mijn hemel! waartoe moet dat dienen? Toch niet om bij de arrestatie van Sidi Omar tegenwoordig te zijn?’

‘Denkelijk wel. En vertrek nu, mijn brave, en dat des Heeren zegen op u daal'!’

Met deze zalvende woorden reikte hij mij de hand en sloeg toen den weg in naar de ligplaats van de Spaansche boot.

[VI.]
Inspecteur van Noort aan 't werk.

Gedurende drie dagen had ik Born elken dag een bezoek gebracht en telkens weder hetzelfde antwoord ontvangen, ‘de boot ligt nog steeds ongeladen op dezelfde plaats.’ Ik kon zien dat mijn vriend er over verstoord was niets te kunnen uitrichten; maar wat viel er te handelen?

‘Als de moordenaar maar niet gevlucht is?’ merkte ik den vierden dag op.

‘Daaraan heb ik reeds gedacht, maar ben van die meening teruggekomen. Waarom zou hij vluchten en waarheen? De man gelooft dat niemand hem op 't spoor is en de courant zorgt ervoor, dat hij dit geloof niet verliest. En als de man vluchten wil, hoe kan hij dan beter handelen dan hij thans doet? Ik heb scherp

naar hem uitgekeken en heb veel scheepslui gezien, maar Sidi Omar was er niet bij. Ik denk, dat hij zich schuil houdt en aan boord komt, op het punt dat het schip zee zal kiezen.'

'Maar als het schip nu wegvaart zonder geladen te zijn?'

'Dat is een besliste onmogelijkheid. Het schip kan zoo niet in zee gaan en ik heb gehoord, dat het morgen, Maandag, geladen wordt.'

'Dus dan is het over twee of drie dagen zee-klaar?'

'Dat denk ik wel, ja.'

Op dat oogenblik hoorden wij de schel overgaan.

'Een cliënt?' vroeg ik.

'Best mogelijk.'

Maar wij vergisten ons. Het was wel iemand die raad kwam vragen, doch de betaling bleef achterwege; - het was inspecteur van Noort!

Hij had nog hetzelfde vierkant witte gezicht en zijne glinsterende oogen loerden overal heen, maar zijn houding was geheel anders dan in de kamer van den vermoorden heer Dubois. Toen hij mij gewaar werd kwam er iets als een roode tint op zijn bleeke wangen te voorschijn. Hij boog beleefd, maar sprak geen woord. Ik bemerkte een ondeugende flikkering in de oogen van Born.

'Neem plaats, inspecteur,' sprak hij op zijn gewonen vriendelijken toon; hierbij wees hij naar de sofa. Ik voelde, dat mijne houding eenigszins gedwongen was, maar voor geen geld wilde ik het tafereeltje misloopen dat er nu volgen zou. De inspecteur had plaats genomen en keek ons om beurten aan. Born, die anders iemand gaarne op zijn gemak deed zijn, sprak geen woord en wachtte geduldig, tot het onze bezoeker mocht behagen het gesprek te beginnen. Deze begreep het en eensklaps een besluit nemende, sprak hij:

'Mijnheer Born, ik kwam hier om twee redenen. De eerste is, dat ik u beleefd verzoek het mij niet kwalijk te nemen, dat ik u bij onze eerste ontmoeting wat ruw bejegend heb. Ik kende u nog niet zoo goed als nu en daarom was ik voorbarig. Maar ik heb dadelijk naar u geinformeerd en van verscheidene

kanten gehoord, dat u in sommige zaken niet te overtreffen zijt. Ik ben nu gaarne bereid mijne beleedigende woorden terug te nemen en ik hoop, dat u daarmede voldaan zult zijn en ons klein dispuut wilt vergeten. Neemt u daarmede genoegen? "Born antwoordde niets en keek naar den grond. "En wat is de andere reden van uw bezoek?' vroeg hij eindelijk.

'Ik ben zoo vrij eens te komen informeeren, of u wellicht een ander gezichtspunt omtrent de zaak hebt dan ik.'

Born glimlachte fijntjes. 'Ik geloof, dat deze laatste reden de oorzaak is dat u hier komt, is 't niet?'

'Heusch niet, op mijn eerewoord!' haastte de inspecteur zich te zeggen.

'Nu, 't is goed. - Luister, mijnheer van Noort,' vervolgde Born, opstaande en den inspecteur tegemoet tredende, 'ik zal uwe verontschuldigingen voor lief nemen, ofschoon dat nimmer mijn gewoonte is. Zoodra iemand mij beleedigt, keer ik hem den rug toe en kijk hem nooit weer aan. Maar nu kan ik niet anders doen dan u te woord staan, omdat gij, zonder mijn hulp, in een slecht blaadje bij uw patroon komt. Eerlijk gesproken, maal ik daar in 't geheel niet om, maar misschien wilt gij u door ijver en vlijt op uw beroep toeleggen om later een beroemd man te worden en dan wil ik u niet, door op u te schimpen, uw roeping laten missen. Maar ik voeg er nog bij, als u mij ooit weder durft brutaliseeren, zult gij er eeuwig berouw over hebben. En nu genoeg. - Ik denk, dat u hier komt, omdat u ten einde raad bent, is het niet zoo?'

'Ja, mijnheer, ik weet geen uitweg meer.'

'Zoo. Steek dan eens een sigaar op en vertel ons uw wedervaren.'

Born nam weder plaats en nadat de inspecteur zijn sigaar had opgestoken, begon hij te vertellen.

'Ziet u, heeren,' begon hij, langzaam rookende, 'ik beschouwde dit heele geval als de eenvoudigste zaak der wereld. Toen die oude meid ons kwam waarschuwen, merkte ik direct op dat zij vreeselijk zenuwachtig was; dit hield ik voor een slecht teeken. Onder het heengaan vroeg ik haar al het een en ander en hoorde

toen, dat zij den geheelen avond alleen bij den ouden heer in de villa was geweest. Het was dus best mogelijk, dat zij den moord bedreven had. Maar ik liet niets van mijn vermoeden blijken en liep kalm naast haar voort. Toen ik daarna het lijk van den ouden man zag liggen en niets bespeurde dat op een wapen geleek, werd ik nog meer zeker van mijn vermoeden. Want, als iemand aangevallen wordt door een vreemde en in zijn eigen huis, heeft hij gewoonlijk tijd genoeg om het een of andere wapen ter hand te nemen, wat niet het geval is, als hij onverhoeds wordt aangevallen. Ik veronderstelde dus dat de keukenmeid den moord bedreven had en zocht nu naar de drijfveer van haar misdaad. Daar viel mijn oog op het onvoltooide testament; ja, nu was ik er! De keukenmeid was de kamer binnengekomen - volgens haar zeggen moest zij een kop bouillon boven brengen - en keek toen tersluiks over den schouder van den ouden man. De meid heeft mij dit natuurlijk niet verteld, maar ik vermoedde, dat het zoo moest gebeurd zijn. Toen zij nu het testament op die manier las, ontstak zij in zulk een hevige woede, omdat aan haar niets vermaakt werd, dat zij een mes greep - misschien eerst een van beneden haalde - en daarop den doodelijken stoot toebracht. Dit was mijn theorie omtrent den misdaad en naar deze veronderstellingen heb ik verder gehandeld. Een nader onderzoek achtte ik overbodig en ik haastte mij dus mijn rapport in te leveren. Ik wilde de meid nog niet arresteeren, omdat ik eerst met mijn chef wilde raadplegen. Dezen kon ik niet spreken vóór twee uur 's nachts, daar hij zelf eene zaak onderhanden had. Nadat ik met hem had overlegd, kwamen wij overeen, dat de keukenmeid gearresteerd moest worden, maar dat er tevens een tweede onderzoek moest plaats hebben. Ik begaf mij dus weder naar de villa en stelde andermaal een onderzoek in. Het papier, dat eerst op de borst van den doode lag, was verdwenen; ik begreep, dat u, mijnheer Born, het had meegenomen. Ik beschouwde dit papier evenwel als een truc om de politie op een verkeerd spoor te leiden en was er dus niet over verstoord dat het weg was; tot op dit oogenblik ben ik

er zelfs zeker van, dat het niets te beduiden heeft. Toen ik de kamer nogmaals aan een nauwkeurig onderzoek had onderworpen, ontdekte ik ook een gordijn, dat tegenover de deur hing. Ik schoof het op zij en bemerkte nu een raam; het was tusschen de twee andere ramen gelegen. Hebt u het ook opgemerkt?'

'Jawel,' antwoordde Born.

'Zoo? Maar ik heb het opgeschoven! Ik bemerkte onder het opschuiven dat het geen geluid maakte; volgens mijn oordeel had men dit met voorbedachte rade bewerkstelligd; want toen ik de andere ramen opschoof, waarop nog pinnen zaten, hoorde ik een vreeselijk gepiep.'

'Heel schrander,' merkte mijn vriend op.

'Dat geloof ik ook,' vervolgde de inspecteur gevleid. 'Ik ging daarop weder naar het middelste raam en keek naar buiten in den tuin. Het was gelukkig lichte maan en zoodoende kon ik eenige rijen voetstappen opmerken. Maar deze ontdekking verwierp mijn eerste theorie. Want indien de keukenmeid schuldig was, vanwaar kwamen dan die voetstappen? Doch even spoedig begreep ik de werkelijke toedracht der zaak. Ik ging naar beneden en liep den tuin in. Daar zag ik vier paar verschillende voetindrukken en toen ik die heen en weer volgde, zag ik, dat ze van den vijver naar de villa en omgekeerd liepen. Ik besloot de gevolgtrekking te maken, dat er menschen met een bootje waren gekomen, om de een of andere vracht in de villa te brengen. Want, indien het gewone bezoekers waren geweest, zouden zij wel door de voordeur der villa zijn binnengekomen. Ik ondervroeg nu de keukenmeid en vernam van haar, dat er op den dag drie lui waren geweest om aardappelen te brengen; zij waren met een bootje gekomen.'

'Dat is bepaald een prachtig onderzoek geweest,' zei Born, achterover in zijn stoel vallende.

'Dat leek mij tenminste ook zoo,' hernam de inspecteur, in zijn handen wrijvende.

'Alleen komen er een paar misslagen in voor,' vervolgde Born.

'Hoe dat zoo?'

‘Wel, hoe laat kwamen die aardappeldragers?’

‘Om vier uur, vertelde mij de meid.’

‘En het begon om tien uur 's avonds te sneeuwen. Hoe konden daar dan om vier uur 's middags indrukken in gemaakt worden?’

‘Ja, dat was onmogelijk,’ antwoordde de inspecteur na eenig stilzwijgen.

‘Ook vertelde de keukenmeid u, dat er drie personen geweest waren; hoe rijmt zich dat met de vier paren indrukken die u zaagt?’

‘O, daar is wel een reden voor te vinden. Ik zag ook veel kleine voetstappen en die zouden wel van een jongetje geweest kunnen zijn, dat de keukenmeid niet meêtelde.’

‘Bravo! dat is een goede reden. Maar gij bemerkt, dat uw voetstappen-theorie niet houdbaar is, vertel dus maar verder.’

‘Ja, veel valt er niet meer te vertellen. Ik peinsde er alleen nog maar op, waarom dat eene raam zoo geruischloos werkte en de andere twee niet. Ik besloot dit aan de nicht van den vermoorde vragen. Zij kon mij daarop echter geen antwoord geven en daarom vroeg ik het aan de keukenmeid. Deze verschrikte toen ik haar die vraag stelde; dit ontging mij niet. Maar evenmin ontving ik van haar een antwoord. Daar er nu niets meer te onderzoeken viel, besloot ik tot den strengen maatregel over te gaan. Ik zeide de oude meid dat zij mijn arrestante was. Maar nu volgde er een tafereeltje, dat ik met geen mogelijkheid kan weergeven. Het mensch viel op haar knieën en bezwoer mij, dat ze net zooveel van den moord afwist, als van het uur harer dood. Nu, u begrijpt heeren, met die alledaagsche praatjes kon ik mij niet inlaten. Ik beval haar dus op te staan en mij te volgen. Maar nu kwam opeens de nicht weenend tusschenbeide. ‘Ach, laat haar toch met vrede,’ snikte zij, ‘het is de beste dienstbode die er bestaat.’ ‘Dat kan wel zijn, juffrouw,’ gaf ik ten antwoerd, ‘maar ik doe wat mijn plicht is.’ ‘Dat is uw plicht niet,’ riep zij weer; ‘ga naar mijnheer Born, die weet wel wie het gedaan heeft.’ - ‘Ja, waarachtig heeren, dat zei ze. Toen ik dat hoorde, werd

ik natuurlijk valsch. ‘Meê,’ schreeuwde ik, ‘je zult en moet meê! Als je onschuldig bent, wordt je weer losgelaten, maar heb je den moord gepleegd, dan ga je zóó ver achter slot, dat je de grendel van de deur niet meer kan vinden. Vooruit dus en maak geen sporreling. En toen nam ik haar mede naar het bureau en daar zit ze nu nog. Juffrouw Dubois wilde niet alleen thuisblijven, maar ik stelde een paar agenten op wacht en meer viel er voor 't oogenblik niet te doen.’

‘Alleen nog even een mooi berichtje voor de courant schrijven,’ merkte Born schamper op. - De inspecteur kleurde een weinig.

‘Ach, die reporters zijn altijd zoo miraculeus gauw bij de hand om het eene of het andere politiebericht te vernemen,’ zei hij verontschuldigend.

‘Ja, natuurlijk, en vooral om het zoo uit de eerste hand te krijgen. - Dus meer kunt ge niet vertellen?’

‘Neen; wij hebben al het mogelijke gedaan om de keukenmeid door verschillende strikvragen in de val te lokken, maar dat is onmogelijk. Zij blijft volstarrig ontkennen.’

‘En geen wonder! Het mensch is finaal onschuldig!’

‘Wat zegt u?’ vloog de inspecteur op.

‘Zeker, het mensch is in geene deele debet aan de misdaad en gij zoudt er zelf een plegen, indien gij haar nog langer gevangen houdt.’

‘Dan zal ik haar dadelijk in vrijheid stellen; maar kunt gij uw bewering met bewijzen staven?’

‘Ik zal mijn bewering staven met het uitleveren van den moordenaar en zijn medeplichtige.’

‘Is 't mogelijk! En wie zijn het? Waar zijn ze?’

‘Niet zoo haastig, beste vriend, niet zoo haastig. Belooft gij mij volledige vrijheid van handelen als ik ze u in handen lever?’

‘Volgaarne!’

‘Dus wilt gij u onder mijn bevelen stellen?’

‘Zeker!’

‘En mij nooit weder beleedigen?’

‘Ach, toen was ik gek!’

‘Welnu, ik hoop, dat gij uw woord zult houden. Steek uw sigaar nog eens aan en luister dan naar

hetgeen ik u te zeggen heb.' En nu vertelde mijn vriend hem de gansche toedracht der zaak. Meer dan een uur luisterde de inspecteur naar het interessante verhaal van Born, nu en dan een opmerking makende.

'Gij hebt mij alles haarfijn uitgelegd op één punt na, mijnheer Born,' zei eindelijk de inspecteur; 'en omtrent dit ééne punt zou ik ook gaarne ingelicht worden.'

'Wat bedoelt u?'

'Ik zal het u zeggen. De medeplichtige wist met een touw in huis te sluipen; dat is zeer aannemelijk, omdat we weten, dat de portiers waren weggezonden. Hij maakte het touw boven vast, wierp het eind naar beneden, waarop de moordenaar tot het middelste raam klom. Vervolgens liet de medeplichtige zich zakken, tot hij insgelijks het raam had bereikt en stapte toen ook naar binnen. Het raam maakte bij het openschuiven geen geluid, de pinnen waren er 's morgens, gedurende de afwezigheid van den ouden heer, al uitgenomen en het gordijn verborg hen voor de oogen der villabewoners. Tot zoover is alles duidelijk, maar nu komt het vreemde van 't geval. Toen de oude man vermoord was, verlieten de lui de kamer en, zooals te veronderstellen is, gleden zij langs het touw naar beneden. Maar toen zij nu weder in den tuin stonden, hoe werd dat touw dan losgemaakt?'

'Die kwestie vonden wij ook eerst zoo vreemd, niet waar Tavan? Maar ik ben er nu achter. Het is de eenvoudigste zaak der wereld en ik beken dat ik een ezel was, om naar een ingewikkelde oorzaak te zoeken. Het is helder als de dag. Wij beiden vergaten dat de medeplichtige zonder stoornis naar den zolder had kunnen sluipen. Welnu, als hij dat kon doen om het touw vast te maken, waarom kon dit dan niet voor de tweede maal gebeuren om het touw los te gooien. De man liep weder naar boven, haakte het touw los, wierp het eind in den tuin en begaf zich toen weder naar beneden. Dit was nu die moeielijke kwestie. En als ik goed nadenk, kom ik tot de conclusie, dat de medeplichtige niet eens zijn sluiptocht behoefde te herhalen. Ik heb opgemerkt, dat de haak in een holte was be-

vestigd. Deze manier was hoogst gevaarlijk, omdat de haak bij eenige schommeling zou kunnen losschieten. Maar de mannen hadden dit soort werk meer bij de hand gehad - wij moeten niet vergeten dat het scheepslui zijn - en wisten dus wel hoe zij het moesten aanleggen om behouden op en af te klauteren. Nu is het best mogelijk, dat één der mannen, nadat beiden weder in den tuin stonden, eenige beweging aan het touw gaf, waardoor de haak losliet en over het kozijn van het zolderraam naar beneden viel. Het moeten in alle geval zeer handige lui zijn, daar de thuisgebleven keukenmeid niet het minst verdachte geluid heeft gehoord.'

'Thans hebt u alles opgehelderd, mijnheer Born, en ik blijf u zeer dankbaar voor uwe bereidwilligheid,' hernam de inspecteur beleefd. - En wanneer kunnen wij de lui arresteeren?' vervolgde hij, weder eensklaps vol dienstijver.

'Zoodra ik u waarschuw, is het tijd genoeg,' antwoordde Born. 'Gij neemt er genoegen mede u voorloopig onder mijn bevelen te stellen, niet waar?'

'Volgaarne.'

'Dan zou ik u willen verzoeken onmiddellijk de keukenmeid in vrijheid te stellen. Zeg haar, dat haar gevangenneming op een misverstand berust, enz. Breng haar bij juffrouw Dubois en vertel dan, dat gij de daders op het spoor zijt. Over mij behoeft gij niet te spreken. Ik heb u mijn woord gegeven, dat ik geen roem of geldelijk voordeel uit dit geval wil slaan en zal mijn woord houden.'

'Ik zal dadelijk aan uw verlangen voldoen,' hernam de inspecteur, opstaande. 'Wat uw laatste wensch evenwel betreft, daartegen moet ik protesteeren. Ik zou al zeer ondankbaar moeten zijn, als ik u de eer van het onderzoek misgunde.'

'Welnu, doe dan zooals ge verkiest. Maar één ding moet u mij beloven, en dat is: doe geen verdere stappen zonder mij te raadplegen; want hoe eenvoudig ook de zaak u nu mag voorkomen, kan één fout de geheele boel in de war sturen.'

‘Ik geef u mijn eerewoord dat ik niets zal doen zonder u.’

‘Uitstekend! dan hebben wij niets meer te bespreken.’

De inspecteur drukte ons de hand en verliet daarop de kamer.

‘Ik geloof niet, dat er vandaag iemand meer verheugd rondloopt dan inspecteur van Noort,’ zei Born.

‘Daartoe heeft hij ook alle reden’ merkte ik op.

‘Ik vind hem toch een joviale kerel. Herinner u maar hoe flink hij zijn ecxuus maakte.’

‘En toch had ik verwacht, dat gij hem meer geducht de les zoudt lezen,’ zei ik weer.

‘Neen, zoo ben ik nu eenmaal. Als iemand mij op zoo'n fideele namier zijn verontschuldiging aanbiedt, is het mij onmogelijk mij nog gekrenkt te gevoelen. Of een ander daarover ook zoo denkt, weet ik niet en gaat mij ook niet aan.’

Wij spraken nog een poosje voort en daarna nam ik afscheid. Dienzelfden avond las ik een groot stuk over den moord in de courant. Volgens mijn oordeel zou Born daar woedend over worden, want het verraadde ons onderzoek. Er stond, dat de keukenmeid op vrije voeten was gesteld en dat een nieuw onderzoek had aangetoond, dat de moordenaar onder het scheepsvolk thuis behoorde. Dit was voldoende om den dader op zijn hoede te doen zijn. Ik oordeelde, dat Born zoo spoedig mogelijk moest weten dat dit stuk geplaatst was en begaf mij dus onverwijld op weg om het hem te toonen. Toen ik op den West-Zeedijk kwam, trof ik hem gelukkig thuis en vroeg, of hij de courant reeds gelezen had. Op zijn ontkennend antwoord liet ik hem het bericht lezen.

‘Donder en bliksen!’ barstte hij los. ‘Dat heeft die ezel er natuurlijk weder ingezet. Genadige hemel wat een stomme streek!’ Hij liep handenwringend de kamer rond. ‘Ik moet dadelijk naar de boot om de wacht te houden,’ riep hij. ‘Wees zoo goed en stuur direct een telegram naar Remmers, gij weet wel, dien kleinen jongen. Zijn adres is Achterklooster 41 en bericht hem dadelijk naar mij te gaan. Hij kan mij bij de boot

vinden.’ Hierna trok hij zijn jas aan en liep ijlings de deur uit.

Ik wist wel, dat dit courantenberichtje nadeelig voor onze zaak was, maar dat Born het zóó ernstig zou opnemen, kon ik niet vermoeden. Ik spoedde mij naar het telegraafkantoor en verzond mijn dépêche. Daar het nu te laat was om nogmaals naar het huis van Born te gaan om zijn terugkomst of te wachten, besloot ik mijn eigen woning op te zoeken. Toen ik in mijn kamer zat, had ik geen lust mij met het een of ander boek bezig te houden; mijn gedachten keerden telkens tot het geheimzinnige geval dat nog steeds in onderzoek was. Ik vond het een beetje voorbarig van Born om een uitlegging te geven aan iemand, die niet in staat was een geheim voor zich te houden. Doch er was niets meer aan te doen, de inspecteur was met het geval bekend en wij moesten het lijdelijk aanzien, als hij het aan anderen mededeelde.

Ik keek op de pendule; het was tien uur. ‘Komaan,’ dacht ik, ‘ik ga er eens vroeg onder.’ En zoo kwam het, dat ik op dien Zaterdagvond al vóór halfelf in bed lag. Den volgenden morgen werd ik door een luid kloppen op mijn deur gewekt.

‘Wat is er aan de hand?’ vroeg ik verwonderd.

‘Er is iemand om u te spreken, mijnheer,’ riep mijn hospita.

‘Zeg dan maar dat ik om negen uur thuis ben,’ riep ik terug.

‘Ha, ha, 't is al halftien,’ lachte het oude mensch. Ik keek op mijn horloge, en ja - het was vijf minuten over halftien. ‘Daar ben ik al,’ riep ik weer.

‘Het zal waarachtig tijd worden ook,’ hoorde ik een mij bekende stem zeggen; - het was de stem van Emil Born.

Eenigszins gegeneerd over mijn lang slapen, kleedde ik mij haastig aan en stapte de slaapkamer uit.

‘Zoo uiltjesknapper,’ zei Born vroolijk, bij wijze van morgengroet, ‘schaamt ge u niet om zoo laat op te staan?’

‘Zeker, en vooral omdat ik er gisteravond al vóór elven onder lag.’

‘Toe maar; ik heb van nacht geen uur geslapen.’

‘Waarom niet?’

‘Ik denk van de angst die ik uitgestaan heb.’

‘Wat is er dan gebeurd?’

‘O, niets bijzonders!’ gaf hij lachend ten antwoord. ‘Maar wilt ge zoo vriendelijk zijn een ontbijt voor twee personen te bestellen, want ik rammel van den honger.’

‘Hebt gij nog niets gegeten?’ vroeg ik verbaasd.

‘Neen, ik had geen tijd.’

Ik vroeg niets meer, doch haastte mij een heerlijk ontbijt te bestellen. Een kwartier later werd het gebracht en nu werd er in geen vijf minuten iets anders vernomen dan dan het gerammel van messen en het tikken van lepeltjes. Born deed alle eer aan het ontbijt en het deed mij een genoegen te zien. hoe hij de eene sneê brood na de andere vermaalde en het kaas en het rookvleesch gaandeweg van de schaaltjes verdwenen. Toen er eindelijk niets meer over was dan een korst brood en een beetje bezinksel in den koffiekan, werd ons gesprek hervat.

‘Zie zoo, nu ben ik aangesterkt en kan ik u mijn wedervaren vertellen,’ begon Born.

‘Dat zal mij hoogst aangenaam zijn, want ik ben verbazend nieuwsgierig,’ antwoordde ik.

‘Nu dan, gij weet, hoe gramstorig ik gisteravond was, toen ik dat bericht in de courant las. Toen ik op de plaats kwam waar ik het schip dacht te zien, zag ik het niet meer; het was verdwenen! Ik geloof niet, dat gij u kunt voorstellen, hoe ik mij op dat oogenblik gevoelde. Ik was voor een oogenblik niet in staat behoorlijk te denken. En geen wonder! Na zooveel moeite te hebben gedaan en dan nog een prooi te laten ontsnappen, is niet te vergeven. Bij kalm nadenken kwam ik tot de conclusie, dat het schip ergens heen was gevaren om te laden. Met een zekere opgewondenheid begaf ik mij naar een bootwerker die in de buurt werkzaam was en vroeg, of hij mij kon inlichten omtrent de Spaansche boot, die hier gemeerd lag. Ja, die was verder de rivier opgevaren, naar de Willemskade, om vaten olie te laden. Ik vroeg, hoe

hij dat zoo precies wist. “Wel,” zei hij, ik vroeg aan den bootsman of hij soms eene karreweitje voor me bad en toen zei hij, dat ik Zondagnacht om drie uur hij hem aan de Wiilemskade moest komen; dan kon ik vaten olie helpen opladen. De vent sprak Engelsch.’

Toen ik dat vernomen had, was ik gerustgesteld. Ik gaf den bootwerker wat voor zijne inlichtingen en bleef nu, heen en weer kuierende, op Remmers wachten. Het was toen half elf en om twaalf uur was hij er nog niet. Eindelijk, op slag van één, kwam mijn kleinen verspieder met het zweet op zijn gezicht aandraven.

‘Waar blijf je toch zoo lang?’ vroeg ik.

'k Ben op de markt geweest tot twaalf uur; daar is altijd wat te verdienen, antwoordde hij. En toen ik thuis kwam, gaven ze mij het telegram. Toen ben ik zoo gauw mogelijk naar hier geloopen; 't is haast een uur tippelen.’

‘Luister eens,’ zei ik. Er ligt een boot, zoo en zoo, aan de Willemskade. Ga daar heen en houdt de wacht. Ik zal nog een paar andere jongens bij je sturen, dan moet je maar onderelkaar uitmaken hoe je de wacht verdeelen zult. Zondagnacht om drie uur wordt de boot geladen en dan moet één van jullie mij dadelijk komen berichten, wanneer de boot zal afvaren en in welke richting, begrepen? Het kan gebeuren, dat de boot eerst Dinsdag of Woensdag vertrekt, maar het zou ook kunnen zijn, dat zij reeds Maandag afvaart. In ieder geval moet jelui zóólang om beurten waken, tot gij zeker weet, wanneer zij wegvaart. Ga nu maar mee naar de Willemskade, dan zal ik je de boot aanwijzen.’ En daarop nam ik hem mee en na een klein half uurtje had ik de boot gevonden. Ik wees haar aan Remmers, gaf hem daarna eenig salaris vooruit en daarna kon hij heengaan; want om de eerste nacht reeds te laten waken vond ik overbodig. Toen alles dus in zooverre geregeld was, wilde ik naar huis gaan, maar werd in mijn voornemen verhinderd door een typisch gevalletje. Het was twee uur en ik wandelde langzaam door de Parklaan, toen eensklaps een vent, met een zak op zijn rug, tegen mij aanbotste. Vanwaar die kerel zoo onverwacht kwam

kon ik met geen mogelijkheid gissen, maar dat hij als een haas wegliep is een feit. Ik vertrouwde het zaakje niet en liep hem na. Nu weet gij, dat ik nogal tamelijk loopen kan, maar dat heerschap liep met zak en al nog tweemaal vlugger dan ik. Ik begreep, dat hij mij ontsnappen zou als hij de stad kon bereiken en moest er dus voor waken, dat dit niet gebeurde. Ik kreeg mijn alarmsignaal voor den dag en liet eenige schrille tonen hooren. Zoodra de kerel dit vernam, zette hij nog een beetje meer vaart. Wij waren nu op den West-Zeedijk gekomen en ik vreesde, dat hij weldra in één der vele kelders van den Schiedamschen Dijk zou verdwijnen, toen ik eensklaps een blinkenden helm gewaar werd. Maar ik was de eenige niet die dien helm opmerkte, - de vluchteling had hem ook in de gaten. Full Speed rende hij nu de Singel op en één der zijstraten in. Doch nu werd hij plotseling tot staan gebracht door een tweeden agent van politie. Er volgde een kleine worsteling, de kerel liet zijn zak in den steek en was in een ommezien verdwenen. Toen ik naderbij kwam en met den agent den zak inspecteerde, zagen wij daarin vele artikelen van waarde. Eenig zilver, waaronder een trekpot, een bouilloir en lepeltjes en verder wat koper. Ik vertelde waar ik den kerel het eerst had gezien en nu wilde de agent hebben, dat ik naar 't bureau zou gaan om als getuige een verklaring af te leggen. Nu, dit deed ik, maar bedankte er feestelijk voor een onderzoek te helpen instellen. Met zulke kleinigheden kan ik mij niet inlaten. Toen ik het bureau verliet, moest ik nog lachen over de komische bewegingen die de dief in het werk stelde om mij te ontkomen. Aangezien het prachtig weer was en ik hoegenaamd geen slaap had, besloot ik niet naar bed te gaan en liever een beetje door de stad te blijven kuieren. Zoodoende kwam ik tegen half tien vanmorgen in de buurt en besloot u mijn avontuur te vertellen. Daarna kwam ik tot de vreeselijke ontdekking dat mijn meester nog op één oor lag, en omdat mijn maag in dien tusschentijd oproerig werd, besloot ik hier te onbtijten, Het heeft mij kostelijk

gesmaakt en nu bedank ik u vriendelijk voor uw gul onthaal.’-

‘De boot wordt dus nu bewaakt?’ vroeg ik.

‘Ja, en goed ook; dat verzeker ik u!’

‘Dus kan er niets gebeuren vóór de boot wegvaart?’

‘Neen, we moeten nu wachten.’

‘En mag ik u thans vragen hoe gij het aan zult leggen om den moordenaar te arresteeren?’

‘Laat dat maar aan mij over. Ik heb een aardig plannetje kunnen bedenken en, mijns inziens, is dat 't best wat ik zou kunnen doen. Maar het is een klein geheim, dat ik zelfs aan u, mijn beste Tavan, niet wil verklappen.’

‘Welnu, als het een geheim is, wil ik u niet uithooren; maar ik ben toch razend nieuwsgierig hoe gij het zult bewerkstelligen.’

‘Ik beloof u, dat gij bij de arrestatie tegenwoordig zult zijn - maar voor de rest wil ik niets meer zeggen. Hebt gij pleizier vanmiddag een wandeling te maken?’

‘Ja, na twee uur ben ik vrij.’

‘Uitstekend! Dan ga ik u nu verlaten om over een nieuw geval na te denken, dat mij gister werd voorgelegd, en zal zorgen op tijd bij u terug te zijn. Hierop gaf hij mij hartelijk de hand en vertrok.

[VII.]
De arrestatie.

Twee dagen na ons laatste onderhoud, kreeg ik een briefje van Born, waarin hij mij verzocht hem om acht uur 's avonds te komen bezoeken; ik kon dan bij de arrestatie van den moordenaar en zijn medeplichtige tegenwoordig zijn. Dus eindelijk zou dan de oude heer Dubois gewroken worden! Toen ik het korte bericht nog eens overlas, beving mij toch een zekere huivering. Ik mocht mij niet verhelen, dat er aan een dusdanig voorval gevaar verbonden was. Het was waar wij zouden beiden van wapens zijn voorzien, maar zou dat het gevaarlijke van de onderneming wel geheel opheffen? Ik geloofde het niet. Immers, menschen, die sluw

genoeg waren om iemand, geheel in zijn kamer verschanst, te verrassen en daarna wreedaardig te vermoorden, zouden zeker wel in staat zijn iemand lichamelijk te benadeelen, indien zij bemerkten, dat zij hun vrijheid moesten verliezen. Zoo'n angstig voorgevoel had ik nooit gedurende den tijd dat een onderzoek duurde; maar zoodra het tot uitvoering van een plan kwam, kon ik het onaangename denkbeeld niet van mij afzetten. Ik had nog ruim drie uur den tijd vóór ik naar mijn vriend zou gaan. In dien tijd moest ik nog een uur les geven, dineeren en een boodschap doen. Doch ten laatste waren mijne bezigheden afgeloopen en pakte ik den tram, die mij weldra op den West-Zeedijk bracht. Toen ik de kamer van Born binnenkwam, ontdekte ik eerst niets dan een nevel van rook; maar toen mijn oogen daaraan een beetje gewend waren, ontdekte ik inspecteur van Noort, twee stoere politieagenten en ten slotte mijn vriend. Hij zat als gewoonlijk in zijn rieten leunstoel, terwijl de anderen op sofa en stoelen hadden plaats genomen. Daarbij merkte ik op, dat ze allen om 't hardst aan 't dampen waren.

‘Poeh! wat een rookboel!’ riep ik uit.

‘Ha, daar is onze laatste man!’ zei Born. ‘Doe de deur dicht, Tavan, en steek ook een sigaar op; 't is guur en hier binnen is 't gezellig.’

‘Ik zou u bedanken!’ hernam ik, ‘'t is hier om te stikken.’

‘Wat stikken? - Onzin! Neem plaats en doe of ge thuis zijt.’

Ik voldeed aan zijn verlangen en begaf mij met mijn stoel naar het uiterste hoekje van 't vertrek.

‘Dus zijt ge allen van wapenen voorzien mannen?’ vroeg Born.

‘Ja, mijnheer!’ klonk het eenparig.

‘Heel goed.’ - ‘Tavan,’ vervolgde hij tot mij, ‘hier is uw revolver. Hij is geheel geladen met scherpe patronen; past dus op. Ik heb de haan naar binnen geschoven, zoodat er onmogelijk een schot onverwacht kan afgaan. Zoodra gij hem noodig hebt, behoeft gij slechts dit lipje terug te trekken en gij zijt in staat om te vuren.’

Ik nam het moordtuig in ontvangst en borg het zorgvuldig in mijn rechterjaszak.

‘Is het nog geen tijd?’ vroeg inspecteur van Noort.

‘Laat eens zien - kwart voor acht - ja, wij moeten gaan.’

Thans stond de heele vergadering op, mijn vriend trok zijn jas aan en een oogenblik later waren wij op straat. Het was kil, mistig weer; het stemde precies overeen met de reden van onzen tocht.

‘Waarheen gaan wij?’ vroeg ik Born.

‘Ga maar mee, dan zult ge het wel zien,’ was zijn antwoord.

Hiermede kon ik mij tevreden stellen. Zwijgend liep ik naast de sombere politiemannen. Toen wij eindelijk den weg insloegen die naar de Willemskade voerde, begreep ik waar wij heengingen. Na een paar minuten liepen wij de kade op en nu scheen Born iets te zoeken.

‘Wat duivel! waar is die boot gebleven?’ vroeg hij zichzelf. ‘En de jongen zie ik ook niet,’ vervolgde hij. - ‘Ha, daar zie ik hem! Met deze woorden wenkte hij een morsigen jongen van een jaar of twaalf.

‘Waar is de boot?’ vroeg Born.

De jongen keek hem een oogenblik onnoozel aan. ‘Ik heb u toch een boodschap gestuurd?’ vroeg hij eindelijk.

‘Maar jongen, je liegt!’ schreeuwde mijn vriend.

‘'t Is waarachtig waar, mijnheer!’ riep de jongen angstig; ‘al een half uur geleden. Ik zag, dat de boot zou vertrekken en heb dadelijk Remmers naar u toe gestuurd; de boot is tien minuten geleden vertrokken.’

Born uitte een vloek.

‘Dadelijk twee vigelanten!’ gelastte hij. In een ommezien vloog één der agenten weg en keerde spoedig daarop weer terug vergezeld van twee koetsiers met hunne rijtuigen.

‘Onmiddellijk naar 't Centraalstation; als jelui er binnen vijftien minuten bent, krijg je ieder vijf gulden. Vooruit nu!’ Hij rukte een portier open, sprong in het voertuig, waarna inspecteur van Noort en ik zijn voorbeeld volgden. Als een pijl uit den boog vloog ons koetsje voort. De huizen schenen aan elkaar gekleefd, zóó snel

vlogen wij door de straten. Ik geloof niet, dat ik ooit zoo snel in een rijtuig gereden heb. Tweemaal hoorde ik een agent waarschuwen, dat de koetsier zijn gang moest matigen, doch deze betoonde zich voor dit geschreeuw Oost-Indisch doof. In de stille straten hoorden wij het gekletter der paardenhoeven op de keien; dit geluid verdubbelde zich soms, waaruit ik afleidde, dat de andere koets vlak achter ons reed. Op eens hoorde ik een luid gejank; onze koetsier had een hond overreden. Maar even spoedig verstomde het geluid weer - wij snelden voort. Plotseling stond ons koetsje stil; het portier werd opengerukt en de koetsier schreeuwde ons tegen: 'Centraalstation, heeren; twaalf minuten gereden!' Born duwde ons het rijtuig uit, gaf den koetsier wat hem toekwam en stoof naar een der loketten.

'Vijf retours tweede Maassluis!' commandeerde hij.

'Hoek van Holland,' fluisterde de inspecteur.

'Zwijg, Maassluis zeg ik!'

'De trein staat voor, heeren,' zei de lokettist beleefd.

'Dat doet me pleizier!' antwoordde Born ruw. Hij greep de kaartjes van het schuifplankje en spoedde zich naar den controleur. De twee agenten waren nu ook aangekomen en één van hen vroeg Born het loon voor den koetsier.

'Ach ja, dat is waar ook.' herinnerde hij zich. 'Hier, pak aan en haast u.' De kaartjes werden geknipt en al dravende ging het naar den gereedstaanden trein. Reeds was er geluid en juist floot de hoofdconducteur het signaal voor vertrek, toen wij achter elkaar op de treêplank sprongen. Hijgend en blazend namen wij plaats.

'Hè, hè, dat spande,' zei van Noort.

'Dat geeft niets, wij zijn op tijd.'

De agenten hadden tegenover ons plaatsgenomen en schenen zich bijster met het geval te amuseeren. Born keek op zijn horloge. 'Laten we nu eens uitrekenen,' zei hij. 'De boot is vertrokken om tien minuten over acht; het zal dus ongeveer tien uur zijn als zij Maassluis passeert. Nu is het precies tien minuten over half negen. Ik denk, dat wij vóór half tien in Maassluis

zijn. We hebben dus allen tijd ons voor te bereiden. Kunt u dadelijk een recherche-vaartuig krijgen, mijnheer van Noort?'

'Dat denk ik wel.'

'Ja, mijnheer, dat *moet!* Ik heb geen pleizier om die boot voor de tweede maal te missen.'

Het verdere van de reis bleef Born in gepeins verzonken. Daar ik geen lust gevoelde een gesprek aan te knoopen, verdiepte ik mij in een reisgids en liet de inspecteur met de agenten aan het woord. Zoo nu en dan wierp ik een blik door het raampje van ons compartiment, maar kon niet veel onderscheiden. De mist was dikker geworden en ik gevoelde mij huiverig en koud. Tot overmaat van smart had de machinist vergeten de stoombuis aan te koppelen, of zij was misschien wel aangekoppeld, maar er kwam geen stoom door. In ieder geval voelde ik, dat de ijzeren voetrepen zoo koud als steen waren. Ik was dus blij toen wij op de plaats van bestemming gearriveerd waren.

'Nu fluks naar de haven,' sprak Born, toen wij den eentonigen weg afliepen die naar het dorp voerde.

'Neen, laten wij liever naar het politiebureau loopen, dan kunnen wij ingelicht worden omtrent de ligplaats van de recherche-boot,' merkte de inspecteur op.

'Uw raad is goed,' hernam Born, 'maar daarop kunnen wij niet wachten. Laat één uwer agenten naar het bureau gaan en informatiën inwinnen; dan loopen wij in dien tusschentijd naar het havenhoofd. Mocht de politie-boot in de haven liggen, dan moet zij ons onverwijld opnemen en dan is de zaak in orde. Maar indien ze kwart voor tien niet present is, huur ik dadelijk een gewone stoomboot en vaar de Maas in. Ziet dus, wat gij doen zult.'

Zooals Born zeide, gebeurde het. Wij gingen naar het havenhoofd, en één der agenten, die den weg wist, spoedde zich naar het politiebureau. Voor er een kwartier verstreken was, zagen wij een klein stoombootje, een rood aan de eene - en een groen licht aan de andere zijde vertoonend, de haven uitkomen.

'Dat is onze boot!' riep de inspecteur.

'Mooi, vooruit maar!'

Het bootje hield stil en één voor één stapten wij aan boord.

‘Het is goed, dat het hoog water is, zeide één der agenten.

‘Waarom?’ vroeg Born.

‘Wel, anders hadden wij nog een loopplank noodig gehad,’ was het grinnekend antwoord.

‘Man, houdt je mond,’ zei Born verstoord.

Wij voeren nu de haven uit. De mist scheen hier nog tweemaal dikker te zijn dan op het land. Ik kon geen twee bootslengten voor mij uitzien. Daar het zeer guur weer was, zette ik mijn kraag op en stapte heen en weer, waarna ik ten laatste bij den ketel stilstond. Hier vond ik het nog 't best. Ik bemerkte, buiten ons gezelschap, nog een stuurman en een machinist, Deze menschen waren uiterst nieuwsgierig en vroegen mij om beurten wat er aan de hand was. Aangezien ik het zelf niet goed wist, zeide ik maar zooiets van: ‘boot moet passeeren,’ ‘vreemde lui,’ ‘appeltje mee te schillen,’ enz. Zij werden hierdoor niet veel wijzer, maar toch schenen zij nu te begrijpen wat de reden van dit onverwachte tochtje was. Born had bevel gegeven naar het midden van de rivier te stoomen en dan stil te blijven liggen.

‘Dat durf ik niet ten uitvoer brengen, mijnheer!’ antwoordde de stuurman; ‘'t ìs veel te gevaarlijk. Van beide kanten kunnen booten komen en omdat ze allen het midden van de rivier houden, zouden we veel kans loopen aangevaren te worden.’

‘Dan moet ons bootje zoo dicht mogelijk bij het midden blijven. Wij moeten in staat zijn iedere boot die voorbij vaart nauwkeurig te bekijken. - Zijn we nu niet te dicht aan den oever?’ vervolgde hij, toen de stuurman reeds gedurende eenigen tijd een andere richting aan de vaart van de boot had gegeven.

‘Volstrekt niet!’ antwoordde de man, ‘wij kunnen van hier iedere boot gadeslaan.’

‘Laat de machine dan stoppen,’ gelastte mijn vriend nu.

‘Stoppen?’

‘Ja; wij moeten de booten hooren aankomen.’

Onmiddellijk werd nu het bevel ten uitvoer gebracht en daarna hadden wij niets anders te doen, dan door den dikken mist te turen en te luisteren of zich ook het stampen eener machine van een boot deed hooren. Doch wij spanden onze zintuigen tevergeefs in; alles was stil om ons heen, Het eenigste geluid dat ik hoorde, was het slaan van een torenklok in de verte en het fluisterend spreken van de agenten met den stuurman en den machinist achter mij. Emil Born en inspecteur van Noort stonden op de voorplecht. Beiden luisterden met gespannen aandacht en tuurden onophoudelijk recht voor zich uit, Het was nu precies tien uur en volgens de berekening van Born moest de Spaansche boot thans voorbijkomen, of minstens in aantocht zijn. Maar dit was niet het geval; het was en bleef doodstil. Ik kan niet zeggen, dat ik mijn positie aangenaam vond. Ik stond te wachten op een boot die een paar moordenaars met zich voerde en ik moest meehelpen ze te arresteeren; dat wist ik. Maar hoe die moordenaars er uitzagen, welke functie zij aan boord bekleedden, of zij nog meer medeplichtigen hadden en hoe zij nu feitelijk in bijzijn van hun makkers gearresteerd moesten worden, wist ik niet. Op dit oogenblik gevoelde ik weer levendig, dat mijn vriend Emil Born, op geestelijk gebied, verre boven mij stond. Ik was er van overtuigd, dat hij zich reeds een volkomen helder denkbeeld omtrent het arresteeren van den moordenaar en diens medeplichtige had gevormd. Juist wilde ik hem daarover nog iets vragen, toen wij plotseling, vlak in onze nabijheid, het zware geluid van een misthoorn vernamen. Dadelijk daarop hoorden wij ook het naderend geluid van een in werking zijnde machine en zagen wij een mat-geel licht door den mist schijnen. Niet zoodra had Born dit alles bemerkt, of hij stoof op den stuurman toe.

‘Is er hier een zoeklicht aan boord?’ vroeg hij gehaast.

‘Ja, mijnheer!’ luidde het antwoord.

‘Goed! Als ik waarschuw, direct laten schijnen!’

‘Best, mijnheer.’

Aller oogen waren nu op het naderend licht geves-

tigd, dat zich steeds duidelijker vertoonde. Al meer en meer naderde het en ondertusschen deed de misthoorn voortdurend zijn waarschuwend naargeestig geluid hooren. Eindelijk konden wij zien, dat het licht uit een tweetal reusachtige lantaars straalde en ook werd nu de romp van het schip zichtbaar.

'Richt! riep Born.

- Daar schoot eensklaps een heldere witte lichtstraal over het water; het was ons zoeklicht. De boeg van een groot schip vertoonde zich voor ons oog.

'Houdt het licht op de voorsteven gericht!' beval Born andermaal.

Ik deed zooveel mogelijk mijn best een naam te ontdekken en na eenig zoeken gelukte mij dit ook. Doch het was niet de boot die wij hebben moesten, want ik las den naam 'Riga.'

'Draai de kap maar weer voor het licht, stuurman,' hernam mijn vriend, 'want dit is niet de boot.'

Een oogenblik later was alles weder in duister gehuld. Maar lang duurde de duisternis niet. Plotseling werd ons bootje hel verlicht; thans werden wij door een zoeklicht beschenen.

'Die lui schijnen verbazend nieuwsgierig,' merkte de stuurman op.

'Ja, ze willen zeker weten wie we zijn,' antwoordde Born.

Eindelijk schenen de manschappen van de 'Riga' voldoende ingelicht, en nu werd alles weder in duister gehuld. Het geluid van de machine werd gaandeweg minder tot wij niets meer vernamen. Het wachten nam opnieuw een aanvang. In mijn hart verwenschte ik den jongen die, waarschijnlijk uit nalatigheid, ons geen boodschap had gebracht. Ik verweet in stilte Born's lichtvaardigheid, om geheel op zoo'n jeugdigen onbezonnen boodschapper te vertrouwen.

'Als de boot al gepasseerd is, hebt gij het uzelf te wijten,' zei ik tegen Born.

'Dat weet ik wel,' antwoordde hij kribbig, 'maar waarom zegt gij dat?'

'Omdat gij, met al uw verstand, toch iets doms hebt begaan; gij hadt niet op dien jongen moeten vertrouwen!'

‘Daarover kunt gij niet oordeelen,’ hernam hij, een afwerend gebaar makende; ‘ik betaal de jongens goed en weet, dat zij ten allen tijde hun plicht zullen doen; waarschijnlijk is Remmers een ongeluk overkomen.’

‘Of hij heeft een meer winstgevend baantje kunnen krijgen,’ ging ik voort.

‘Neen, geloof dat maar niet. Ik zeg, er is iets tusschenbeide gekomen. Als hij geen ongeluk heeft gekregen, is hij misschien door de politie ingepikt, want hij gaat ook wel eens uit stroopen.’

‘Gij houdt er dan wel een fijn personeel op na,’ merkte ik op.

‘Nu ja, dat zij niet van adel zijn is te begrijpen.’

‘Maar gesteld nu eens dat de boot reeds voorbij is, wat dan?’

‘Dan? - Wel, dan is er niets meer aan te doen.’

‘Dus dan ontloopt de moordenaar zijn gerechte straf?’

‘Ja, dat is nogal natuurlijk, hé?’

‘Dat zou wat moois zijn! Na al die moeite en.....’

‘Stil! - Luister!’

Born legde mij plotseling het zwijgen op en luisterde aandachtig naar een verwijderd gedruisch. Van nature ben ik met een uiterst scherp gehoor bedeeld, maar het bleek, dat Born een nog scherper, of, misschien juister gezegd, een meer algemeen ontwikkeld gehoor had. Hij bemerkte het geluid ten minste vroeger dan ik. Met gebogen hoofd stond hij te luisteren, den blik strak op één punt gevestigd. Eindelijk keek hij op en beproefde nu, of hij al iets door den mist heen gewaar kon worden. Doch er vertoonde zich nog niets aan ons oog, hoewel het naderende geluid in sterkte toenam en men nu duidelijk kon hooren dat het werd veroorzaakt door het stampen eener machine.

‘Dat zal wel de boot zijn,’ riep Born opgewonden. ‘Stuurman, we moeten meer naar 't midden.’

‘Dat durf ik niet wagen, mijnheer!’ antwoordde deze haastig.

‘Het moet, man, 't is noodzakelijk!’

‘Mijnheer, ik durf het niet wagen. Ik hoor weder een boot aankomen.’

‘Dat is juist de reden dat wij naar 't midden moeten.

En nu geen verdere praatjes meer, want er is geen tijd te verliezen. Wat er van komt is voor mijn rekening. Gooi het roer maar om en dan vooruit!'

De bevelen van Born waren veel te serieus om niet te worden uitgevoerd. Dit vond de stuurman ook, want hij nam het stuurrad in handen en gaf den machinist bevel langzaam vooruit te stoomen. Dit geschiedde en nu voeren wij de naderende boot tegemoet.

'Laat het zoeklicht niet schijnen, vóór wij vlak bij de boot zijn,' zei Born tegen den stuurman.

Het suizende geluid werd nu al sterker en ook zagen wij een wazige schemering door den mist breken.

'Nu is het tijd!' riep Born.

Thans werd voor de tweede maal ons zoeklicht op de voorsteven van een naderend vaartuig gericht. Ook dit schip was een groote zeeboot. Ofschoon zij nog ongeveer twintig meters van ons af was, kon ik zeer duidelijk zien, dat zij twee masten droeg en dat er vier reddingsbooten met touwen aan omgebogen stangen waren bevestigd. Ik herinnerde mij, dat de boot bij de machinefabrieken eveneees zooveel masten en reddingsbooten bezat. Wij naderden al meer en meer. De groote boot voer zeer langzaam; dit was naar aller gedachten ook de reden dat zij zoo lang onderweg was. Wij waren, geloof ik, allen in een min of meer hoogen graad van spanning. Born, de inspecteur, de agenten en ik stonden allen op voorplecht van ons bootje; alleen de stuurman en de machinist waren verplicht in de achterhoede te blijven. Eindelijk was de zeeboot zóó dicht genaderd, dat wij den naam konden ontcijferen, die op een uitgebeiteld stuk hout aan den voorsteven was geschilderd.

'Dat is de boot!,' riep Born, nog vóór ik de woorden 'El Redentor' duidelijk had gelezen.

'Allons, stuurman, vlak langs zij,' vervolgde hij haastig. 'Inspecteur,' ging hij voort, 'er zal natuurlijk wel een loods aan boord zijn; wilt gij dien even aanroepen?'

'Zeker!'

Maar vóór de inspecteur er toe overging iets te

roepen, hoorden wij een ruwe stem vragen: ‘Wie daar aan stuurboord?’

Deze stem kwam van de Spaansche boot. Onmiddellijk antwoordde inspecteur van Noort:

‘Loods, ik, als inspecteur van politie, gelast, dat gij onverwijld bevel tot stoppen geeft. Wij moeten deze boot doorzoeken.’

Hierop kwam geen antwoord, maar wij hoorden een oogenblik later een verward geluid van heen en weer loopen en daarna iemand iets op een barschen toon zeggen. Weldra kwam de loods weder over de verschansing leunen om verder te spreken. Ondertusschen voer de boot verder en moesten wij omkeeren om te kunnen volgen.

‘De kapitein wil niet stoppen,’ hernam de loods. ‘Hij zegt, nu hij zoo dicht bij zee is, zal hij doorvaren.’

‘Hoe is uw naam, loods?’ vroeg de inspecteur.

‘Van Renswoud, mijnheer!’

‘Nu, van Renswoud, indien u niet alle pogingen in het werk stelt om de boot te laten stoppen, zal ik mij bij het Rijks-Loodwezen te Rotterdam gaan beklagen en ik zal u laten arresteeren als hebbende u wederspannig betoond tegenover de justitie. Deze boot *moet* stoppen, en als zij het niet doet stel ik u aansprakelijk voor de gevolgen. Gij zijt in staat ons de behulpzame hand te bieden.’

Na dit gezegde te hebben vernomen verdween de loods weder en nu zagen wij hem naar de commandobrug opklimmen. De kapitein - een lang persoon met een tamelijk norsch gelaat - schudde zijn hoofd, toen de loods hem iets scheen te vragen. Hij boog zich daarop over een koperen roeper en schreeuwde iets daar beneden. Wat hij zeide, konden wij niet verstaan, maar hij had zeker iets geroepen van ‘sneller varen,’ want ons bootje bleef ongemerkt achter. Toen onze stuurman dit bemerkte, telefoneerde hij insgelijks naar de machinekamer, dat de machinist harder moest varen. Dit bevel werd oogenblikkelijk opgevolgd en wij haalden de groote boot weer in. De kapitein, die dit zag, boog zich nu ten tweede male naar den roeper over om andermaal een bevel te geven, doch nu gebeurde er

iets onverwachts. De loods pakte hem bij de schouders en duwde hem een eindje weg, waarna hij op zijn beurt door de koperen pijp schreeuwde, dat de boot moest stoppen. En nu volgde een tafereel, dat komisch zijn zou, als het niet zoo'n ernstige zaak gold. De kapitein was op den loods toegeloopen en had hem bij het middel gevat; daarna probeerde hij hem van de spreekbuis vandaan te trekken. De loods had evenwel geen plan om den kapitein er bij te laten en daarom ontstond er een geduw en een getrek dat het een aard had. Nu eens was de kapitein bij de buis en schreeuwde dan zoo hard mogelijk ‘forward,’ en dan weer was het de loods die ‘stop’ riep. De machinist scheen nu geheel in de war en eindigde, om alle mogelijke ongelukken te voorkomen, met de Spaansche boot te laten stoppen. Zoodra had de loods dit niet bemerkt, of hij vloog van de commando-brug, greep een touwladder en liet dien neer op ons bootje. Thans was de verbinding gemaakt en was het onze plicht verder te handelen.

Born was de eerste die langs den touwladder omhoog klom. Na hem volgden ik, inspecteur van Noort en ten laatste de agenten; de stuurman en de machinist bleven in het polite-vaartuig. Zoo, bij het volle schijnsel van het zoeklicht, konden wij alles op het dek van de groote boot gadeslaan. Ik telde ongeveer elf of twaalf manschappen, waaronder de kapitein en een stuurman. Het waren meest groote ruwe kerels, met zwart haar en bruine gelaatskleur. Toen wij daar zoo plotseling voor hen stonden, keken zij ons meer gramstorig dan verbaasd aan. Born wenkte den kapitein dat hij van den commando-brug zou komen.

Inplaats te gehoorzamen keek hij brutaal naar beneden.

‘Who are you?’ vroeg hij barsch.

Born vertelde hem nu in 't Engelsch, dat wij verplicht waren zijn schip te onderzoeken, omdat er geruchten gingen, dat er ergens door zeelui gestolen was. Met een minachtend gebaar stond de kapitein toe, dat wij het schip doorzochten. Ik bewonderde voor de zooveelste maal de fijne tact die mijn vriend bezat, om de werkelijke reden van een onderzoek te verbloemen. Born vertelde nu zachtjes aan ons wat hij gesproken had en voeged

er fluisterend bij, dat wij naar iemand moesten zoeken die eenigszins klein van stuk was en tamelijk fijne handen had. ‘Het is de medeplichtige dien we zoeken moeten en niet den moordenaar, want dezen heb ik al ontdekt,’ voegde hij er bij.

‘Waar is hij?’ vroegen van Noort en ik.

‘Wij zullen hem dadelijk gevangen nemen, maar eerst moeten wij den medeplichtige zoeken. Kom mee, heeren en kijkt uit.’

Wij gingen daarop naar den achtersteven, daalden een trap af en doorzochten een kajuit en eenige hutten. Het schip was als vrachtboot ingericht, zoodat luxe geheel uitgesloten was. Wij hadden geen geleide bij ons en bekeken alles slechts oppervlakkig. De kajuit, waarin wij ons bevonden, behoorde naar alle waarschijnlijkheid aan den kapitein. Er hingen eenige landkaarten aan de wanden, een vierkante tafel in het midden van 't vertrek en in 't rond stonden eenige kasten, waarop een aardbol en eenige zeevaartkundige instrumenten, terwijl twee lampen het noodige licht verspreidden. Vervolgens zagen wij eenige hutten; allen even eenvoudig ingericht. Een hangmat of een bedstede, soms twee boven elkaar, een tafel, een gebarsten spiegel en een koffer of houten kist, waren de eenigste geriefelijkheden die de bewoners van deze hutten ten hunnen dienste hadden. Wij ontmoetten slechts één persoon op onze onderzoekingstocht. Het was ook weder een ruw uitzienden kerel, die zich niet verwaardigde ons te groeten en zonder spreken voortging zijne werkzaamheden te verrichten.

‘Hier schijnt de medeplichtige zich niet op te houden, willen we maar weer naar boven gaan?’ vroeg de inspecteur.

‘Ja, wij zullen de voorzijde eens bekijken,’ antwoordde Born.

Wij verlieten de hutten en keerden naar het dek terug.

‘Die lui hier schijnen niet bijzonder vriendelijk,’ zei ik huiverend.

‘Zij zullen nog wel nijdiger worden,’ gaf Born, boosaardig lachende, ten antwoord.

Ik was volstrekt niet op mijn gemak en wenschte in stilte, dat ik maar weer goed en wel in Rotterdam was. Toen wij over het dek liepen om naar het voorste gedeelte te gaan, hoorden wij een heftige woordenwisseling tusschen den kapitein en den loods. Eenig scheepsvolk had zich om hen heen geschaard en bewees, door gebaren en woorden, dat zij op de hand van den kapitein waren. Ik verwachtte nog een kloppartij en spoorde Born aan meer spoed te maken. 'Zie slechts,' zei ik, op de twistenden wijzend, 'daar begint het spectakel al. Over een paar minuten zullen ze met ons ruzie maken en dan ben ik bang, dat wij het onderspit zullen delven.'

'Wees maar niet bevreesd,' antwoordde hij, 'onze zes-loopers zijn van caliber 9 en missen nooit.' - Met deze onheilspellende woorden liep hij weder een trap af en toen wij hem volgden, kwamen wij weder langs hutten en verder voorbij bergplaatsen en ballast-ruimen. Ook hier ontmoetten wij eenige personen die ons verwonderd aankeken, maar geen woord spraken. Ja, toch, een enkele maal voegde iemand ons eenige woorden toe, maar omdat wij geen van allen hun beteekenis wisten, konden wij den man niet antwoorden en liepen hoofdschuddend verder. Ik vermeen, dat hij Spaansch sprak. Nadat wij ook hier tevergeefs hadden gezocht, keerden wij eindelijk weer naar het dek. Nu bleef het middengedeelte van het schip nog te doorzoeken; het waren het laadruim en de machinekamer. Born ging alleen een kijkje nemen en kwam na verloop van een minuut terug.

'Die verwenschte kerel is niet te vinden en de tijd dringt,' zei hij zachtjes. 'Zie maar hoe gemeen die lui ons aankijken. Hu, wat een schurken! Ik geloof, dat ze allen de galg verdienen. In alle geval, de hoofddader heb ik ontdekt en die zal tenminste gearresteerd worden. Let op, mannen,' vervolgde hij, steeds met gedempte stem sprekende en naar den groep zeelui kijkende, 'ik zal den moordenaar onschadelijk maken. Zonder twijfel zal er een opstootje ontstaan en zal men u te lijf willen. Zorgt dus dat gij bij den valreep kunt komen om te

ontsnappen en houdt uw wapens gereed. Opgepast dus nu, want het spel neemt een aanvang!'

Hierop verwijderde hij zich en trad naar het scheepsvolk toe. De kapitein en de loods stonden in het midden van den kring en veegden elkaar duchtig den mantel uit. Toen Born zich bij hen voegde, werd hij eveneens door de lui ingesloten. Dit scheen hij niet op te merken, want hij richtte zich regelrecht tot den kapitein, waarna hij hem in het Engelsch toesprak. Voor zooveel ik uit het gesprek kon verstaan en begrijpen, kwam het mij voor, dat mijn vriend zijn excuses maakte voor de last en het oponthoud die hij had veroorzaakt. Nadat hij zoowat uitgesproken had, bemerkte ik dat de gezichten begonnen op te klaren en dat er zich bij sommigen een glimlach vertoonde. Born besloot zijne rede met een buiging te maken en wees nu naar iets in de verte. Eenige keken den kant op die hij aanwees, maar omdat het nog steeds mistte, viel er niets te onderscheiden. De kapitein, die zich thans geheel bereidwillig toonde, trad uit den kring en ging met Born mede naar de voorplecht van het schip. Deze strekte nu zijn wijsvinger uit en wees recht in de verte, waarop de kapitein, om scherper te kunnen zien, een hand boven de oogen hield, evenalsof hij ze tegen de zon wilde beschutten, en eenigen tijd recht voor zich uit tuurde. Het scheen, dat het te bezichtigen voorwerp verdwenen was; ik hoorde Born althans de verzekering geven, dat er een oogenblik te voren iets te zien was geweest. Toen de kapitein nu hierop antwoordde, dat hij het gaarne geloofde en dat alles nu toch in orde was, scheen Born uitgelaten van vreugde. Geroerd drukte hij de beide handen van den kapitein in de zijnen, een ontboezeming, die anders niet met het karakter van mijn vriend strookte. Doch hoe hevig ontstelde ik toen ik bemerkte, dat de kapitein nu het vrije gebruik van zijn handen moest missen! Een paar glinsterende braceletten hielden zijn polsen omsloten!

Nog vóór de kapitein een kreet kon uiten, had Born hem reeds bij de beenen opgetild en over boord geworpen, waarna hij met een smak op ons bootje terechtkwam. Het scheepsvolk had nog niets bemerkt, omdat

ze met elkander in gesprek waren; doch toen er nu zulk een woedend gehuil van het bootje opsteeg, alsof er een leeuw losgebroken was, spoedden zij zich allen naar den kant vanwaar het gebrul kwam en zagen nu hun kapitein geboeid liggen. Niet zoodra hadden zij dit bemerkt, of eenigen wilden den touwladder afklimmen om hem te bevrijden door hem weder boven te brengen. Doch dit gelukte hun niet.

Born, die zich bij den touwladder had geposteerd, dreigde iederen scheepsmaat overhoop te schieten, die het wagen durfde naar beneden te klimmen.

'Allo, opgemarcheerd, marsch!' riep nu inspecteur van Noort, een charge makend met getrokken sabel. De agenten assisteerden dapper en vloekend. Plotseling zagen we eenige lui naar de hutten snellen. Er stonden er op dit oogenblik nog wel acht om ons heen.

'Vlug, Tavan, klim de ladder af,' riep Born; 'die duivels gaan hun wapens halen!'

'En moet ik u dan alleen laten?' vroeg ik.

'Ja, ja, er is geen tijd te verliezen... geef mij uw revolver... zeg tegen den stuurman, dat hij op mijn eerste geroep zoo snel mogelijk moet wegvaren... Ach, goede hemel, daar komen ze al!'

Ik vond het hard om mijn vriend in het gevaar te verlaten. Maar hij beval het zóó dringend, dat ik genoodzaakt was, aan zijn wil te gehoorzamen, nog niet begrijpende, dat zijne edele gevoelens niet gedoogden, dat ik mij aan levensgevaar blootstelde. Met mijn gezicht naar het schip gekeerd daalde ik langs het touwwerk naar beneden, nog een laatste blik op het dek werpende. Ik herinner mij nu nog duidelijk de moordzuchtige physionomiën van die Oostersche scheepsbevolking en de kalme, vastberaden houding van mijn vriend en van de mannen der politie. Ik kon niet vermoeden hoe alles zou afloopen en klom al lager tot ik niet verder kon, waarna ik mij op ons bootje liet vallen. De afstand van het dek der Spaansche boot tot dat van het onze schatte ik op ongeveer vijf meters. Zoodra ik beneden was beland, was mijn eerste werk den stuurman de bevelen van Born over te brengen.

De man was een en al verbazing en niet vrij van angst. Ik vertelde hem zoo vlug mogelijk wat hij te doen had en richtte nu mijne blikken naar boven. Opeens hoorde ik schoten vallen, waaruit ik opmaakte, dat Born zijn revolver niet nutteloos had meegenomen. Maar ook rees de vraag in mij op, of het niet iemand van het scheepsvolk was geweest die gevuurd had. Het werd mij akelig te moede en mijn geest werd beneveld. Ik hoorde heen en weer loopen, schreeuwen, gillen en ten laatste gelukkig weer de stem van mijn vriend, die riep:

'De agenten eerst, dan gij en ik het laatst. Vooruit nu, niet dralen en achterelkander!'

Ik wist niet wat hij met dit gezegde bedoelde, maar weldra werd het mij duidelijk. Daar sprong plotseling een gedaante van het schip en kwam vlak naast mij terecht; het was één der agenten van politie.

'Ha, mijnheer, zijt gij daar?' riep hij hijgend toen hij mij zag. 'Berg u maar,' ging hij voort, mij op zij duwende, 'zoo komen ze allemaal naar beneden.'

Geen tien seconden later kwam er een tweede gedaante overboord springen. Dit was de andere agent.

'Als ze 't reisje maar halen,' zei deze, eveneens naast ons komende staan en tegelijk een hopelooze blik naar boven werpend. Daar klonk weer een schot. Nu viel er iets kletterends naar beneden op ons dek. Het was de sabel van den inspecteur. Een moment later kwam de eigenaar achterna. Born was dus de eenige die den sprong nog wagen moest. Vol ingespannen verwachting stonden wij te kijken; niemand durfde een woord spreken. Het woedende gehuil en geschreeuw van het scheepsvolk nam in hevigheid toe. Het was, alsof er een troep wilde dieren aan het vechten waren. Daar klonken drie schoten achterelkaar en terzelfder tijd sprong weer iemand op ons bootje. Dit was eindelijk Emil Born.

'Vooruit, machinist, vooruit!' schreeuwde hij.

Oogenblikkelijk kwam de machine in werking en na eenige oogenblikken lieten wij de Spaansche boot achter ons. Maar nauwelijks waren we eenige meters ver, of het begon kogels te regenen op ons bootje.

Gelukkig onttrok de mist ons aan het oog van dien troep losgebroken duivels, anders had de ramp niet te overzien geweest. Wij bergden ons snel in de kajuit, zoodat de kogels hun doel misten.

'Help, help!' hoorden wij opeens roepen.

'De loods!' riep van Noort opspringende.

Oogenblikkelijk moest nu de stuurman wenden en langzaam varende, het zoeklicht over het water laten schijnen.

'De lui zullen dit zien en opnieuw gaan vuren,' zei ik.

'Wij mogen dien mensch niet laten verdrinken,' gaf Born ten antwoord.

Aldus voeren wij weer terug en het gebeurde precies zooals ik voorspelde. Ternauwernood had ons zoeklicht zijn heldere stralen over het water geworpen en was dus het scheepsvolk met de ligplaats van ons bootje bekend, of de schoten knalden opnieuw.

'Help!' hoorden wij zwakjes roepen.

'Hier ligt hij!' riep ik.

Dadelijk werd er nu een touw naar den drenkeling geworpen, dat hij greep, waarna wij hem bij ons aan boord haalden. Het was inderdaad de loods, geheel uitgeput en niet in staat te spreken. Wij legden hem bij het vuur neder en deden zooveel mogelijk ons best hem te helpen. Ons bootje draaide en de kap werd weer voor het zoeklicht gedraaid. Dit gebeurde één oogenblik te laat, want Born viel, door een laatsten moorddadigen kogel getroffen, tegen mij aan. Ik was zóó hevig verschrikt, dat ik geen woord kon uiten. Doch het bleek gelukkig niet erg te zijn; het was meer door overspanning en opwinding, dan door het ernstige van de kwetsuur dat mijn arme vriend niet op zijn beenen kon blijven staan.

'Het is niet gevaarlijk,' zei hij met een flauw glimlachje, 'men heeft mij door den arm geschoten.'

Aan den eenen kant was ik nu blij dat het geen doodelijke wonde was, doch aan den anderen kant vond ik het treurig dat hij getroffen werd.

Hij was een kalme gewonde, want buiten mij, bemerkte niemand dat het voorval plaats had.

Het bootje liep nu fluks de haven binnen en na een paar minuten lagen wij stil.

‘Gevoelt ge u sterk genoeg om te reizen?’ vroeg ik Born.

‘O, zeker! Mijn prooi houdt mijn levenslust gaande,’ antwoordde hij.

‘Gaat er nog een trein?’ vroeg ik verder.

‘Ja, om vijf minuten vóór elf. Het is nu kwart vóór; wij hebben dus nog tien minuten den tijd; dat is juist voldoende.’

De agenten namen den gevangen kapitein op en lieten hem tusschen zich in loopen. Op de plaats waar hij met het hoofd gelegen had, ontdekte ik bloed. En toen ik daarom naar zijn hoofd keek, zag ik, dat er aan zijn linkerslaap een groote gapende wonde was ontstaan; die kwam zeker door den val van vijf meters. Als door een ingeving vestigde ik mijn oogen op zijn linkerhand en ontdekte nu, dat hij daarvan den wijsvinger miste. Het was dus wel degelijk Sidi-Omar!

Born had weder goed gezien.

[VIII.]
Het verhaal van Sidi-Omar.

Toen wij van het politievaartuig gingen, was de loods niet in staat ons te vergezellen; wij lieten hem dus aan den achterblijvenden stuurman en zijn maat over, met verzoek zoo goed mogelijk voor hem te zorgen. Weldra kwamen wij aan het station, waar de trein juist gereed stond. Na een kaartje voor onzen gevangene te hebben genomen, stapten wij in de coupé en na een rit van een groot half uur kwamen wij weder in Rotterdam aan. De moordenaar van den ouden heer Dubois was dus, niettegenstaande zijn erkende geslepenheid, gearresteerd; doch dit scheen hij zich niet eens erg aan te trekken. De man zat met een hoogst onverschillig gezicht voor zich uit te kijken en, te oordeelen naar zijn blikken, die op den rookenden van Noort waren gevestigd, zou ik gedacht hebben, dat hij gaarne een sigaar wilde opsteken. De inspecteur

was verbazend in zijn schik dat alles zoo goed afgeloopen was. Met een uiterst vergenoegd gezicht keek hij om zich heen, nu en dan een flinke rookwolk uitblazende.

‘Dat zaakje is toch maar weer gelukkig afgeloopen, mijnheer Born,’ zei hij. ‘Met geen mogelijkheid kon ik begrijpen dat de moordenaar een kapitein zou zijn.’

‘Niet?’ - Dan moet er toch een kolossaal verschil tusschen ons bestaan. Ik wist al dadelijk dat ik een hooge oom moest hebben.’

‘Is 't mogelijk! - Ja, ik moet toegeven, dat gij in vele opzichten ver boven mij staat. Maar, eerlijk gesproken, was deze zaak nu werkelijk zoo verbazend ingewikkeld?’

‘Welneen, wie zegt dat? Het was een heel gewone zaak.’

‘Och, kom, dat meent gij natuurlijk niet. Maar ik bedoel...’

‘Doe mij een pleizier mijnheer van Noort, en spreek niet zoo veel. Mijn gewonde arm doet veel pijn.’

‘Uw gewonde arm? Mijn hemel, wat is er gebeurd?’

‘Niets anders dan een klein kogeltje in mijn arm gekregen. Spreek dus niet zoo veel meer en laat mij rusten; bij aankomst ga ik dadelijk naar een dokter.’

Onder dit gesprek begon de gevangene te lachen en keek daarbij spottend naar mijn vriend.

‘Het doet mij genoegen dat gij Hollandsch spreekt of verstaat, waarde heer Sidi-Omar,’ hernam Born, nu insgelijks spottend. ‘Dan hebben wij bij uw verklaring geen tolk noodig.’

‘Als ik ten minste een verklaring geven wil,’ zei nu de kapitein in zuiver Hollandsch en op sarcastischen toon.

‘Dat zou ik u wel raden,’ zei Born weer, ‘want anders hebt gij kans om voor eeuwig het licht der zon te moeten missen, althans niet meer dan een uurtje per dag ervan te kunnen genieten. - Mijnheer van Noort,’ vervolgde hij tot den inspecteur, ‘breng de gevangene naar 't bureau. Ik ben nu niet in staat lang te spreken of te luisteren, maar ik hoop, dat ik dit morgen wèl kan. Wilt u mij dus het genoegen doen

den gevangene morgen bij mij te brengen? Dan kan mijnheer Tavan ook de verklaring hooren; want ik ben zeker, dat de kapitein morgen, na eens geslapen te hebben, eene verklaring zal willen afleggen. Zoudt gij om drie uur kunnen komen?'

'Als ik mag, wil ik gaarne aan uw verzoek voldoen,' zei de inspecteur.

'Dan is 't goed. Ik ben er nu zeker van, dat ik u morgen bij mij zal zien.'

Kort na dit gesprek stoomden wij het Centraal-Station binnen en eenige oogenblikken later namen wij van den inspecteur en zijn mannen afscheid. Ik geleidde Born naar een dokter en was er bij tegenwoordig, dat deze den kogel uit de wonde verwijderde. Na verbonden te zijn en hem het beste te hebben toegewenscht, verliet ik hem.

Den volgenden dag, klokslag twee uur, bevond ik mij in het studeervertrek van Born. Hij was veel beter dan den vorigen avond en zat in zijn leunstoel te rooken. Nadat wij eenigen tijd met elkaar gesproken hadden, hoorden wij de schel overgaan en weldra trad de kapitein van de 'El Redentor' geboeid binnen, gevolgd door van Noort en dezelfde agenten. De gevangene zag er nog even onverschillig uit als voorheen. Hij sprak geen woord, maar liet zich in den stoel vallen dien de inspecteur hem aanbood.

'Zijt gij bereid mij de gansche toedracht der zaak naar waarheid te vertellen?' vroeg Born hem.

'Ja, ik ben bereid,' antwoordde de man langzaam. 'Ik heb vannacht over uw woorden nagedacht en ik begrijp, dat alleen een openhartige verklaring mij verlichting van straf kan bezorgen. Maar al moest ik nog honderd Charles Dubois' naar de andere wereld helpen,' ging hij met plotseling vlammende oogen voort, 'dan zou ik nog geen berouw over mijne daden gevoelen. Zoo'n schurk! Zoo'n lafhartige moordenaar en folteraar! Zeventien lange jaren moest ik wachten vóór ik hem het doodende staal door het hart kon stooten. Zeventien jaar gingen heen vóór ik mijn wraak aan den ellendeling koelen kon, maar ik heb toch het genoegen mogen

smaken hem door mijn hand te zien sterven - al was het ook ten koste van mijn vrijheid. En toch stierf de schurk nog te zacht. Ja, waarachtig, dat is de waarheid. Indien men hem het vleesch met gloeiende tangen had uitgeknepen; wanneer men hem het hart en de oogen had uitgerukt, ja, dan had hij zijn verdiende straf gehad!' De oogen van den gevangene rolden woest door zijn hoofd en de boeien rinkelden aan zijne, in heftige beweging zijnde armen. Toen ik daar dien grooten woedenden kerel zag gesticuleeren, begreep ik, welke gewaarwordingen de vermoorde heer Dubois moest hebben gehad, toen hij zijn vroegeren vijand bij hem in de kamer zag komen.

'Wij weten nog heelemaal niets uit het verleden van den vermoorde en kunnen dus ook niet oordeelen, of gij het recht hebt, zulke beweringen te uiten,' sprak Born.

'Ik zal u alles tot in de kleinste bijzonderheden vertellen en trachten niets te vergeten,' hernam de man. 'En als ik geëindigd heb, zult gij moeten toegeven, dat de ellendeling een tienmaal hardere doodstrijd had moeten hebben, dan hij nu gehad heeft. - Over één ding heb ik spijt en dat is, dat ik niet een aantal jaren eerder in de gelegenheid was hem te vermoorden; de ellendeling heeft veel te lang geleefd.'

'Het is precies kwartier over drieën,' zei Born, op zijn horloge ziende; 'heel veel tijd heb ik niet. Zoudt gij daarom zoo goed willen zijn een aanvang te maken met uw geschiedenis?'

Onze gevangene nam een gemakkelijke houding aan en, na even recht voor zich uit te hebben gekeken, alsof hij zijn geheugen wilde raadplegen, verhaalde hij ons het volgende:

'Aan mijn spraak kunt gij hooren, dat ik van Hollandsche afkomst ben en dus zult gij begrijpen, dat den naam Sidi-Omar slechts een aangenomen is. Mijn werkelijken naam is Petrus Gideon. Ik ben geboren te Leiden in het jaar '44 en bleef in mijn geboorteplaats, tot ik den leeftijd van vijftien jaren had bereikt. Reeds in mijn prilste jeugd koesterde ik het verlangen naar

vreemde landen te gaan, maar omdat niemand van mijn familie ooit buiten Nederland was geweest en wij in den vreemde geen kennissen of familieleden hadden, kon er van mijne plannen om de wereld te gaan zien, niets komen. Op éénmaal echter deed zich een onverwachte gelegenheid voor, die mij in staat stelde mijn zucht naar den vreemde te bevredigen. Vlak naast ons woonde de familie Dubois. Dit gezin bestond uit man, vrouw en drie zoons. De oudste, Charles Dubois, was, toen ik den leeftijd van vijftien jaren had bereikt, twee-en-twintig jaar oud; de anderen respectievelijk één en drie jaar jonger. Deze Charles had, evenals ik, altijd veel idée om naar een vreemd land te gaan. Nu weet gij hoe het met buurjongens in zoo'n kleine plaats altijd gaat; wat de eene weet, is ook aan den ander niet onbekend. Zoodoende had die Charles ook vernomen, dat ik zoo gaarne de wereld eens wilde bekijken. Op zekeren dag sprak hij mij op straat aan.

'Petrus,' zei hij, 'ge hebt er dikwijls over gesproken om Nederland te verlaten en uw geluk in den vreemde te beproeven. Gij weet ook, dat dit mijn verlangen is. Hoe zoudt ge het nu vinden, als we op ons eigen houtje eens aan boord van een schip zouden gaan en naar een ander land stoomen?' Nu, u kunt begrijpen, dat ik van vreugde beefde toen ik dat hoorde.

'O, dat zou ik heerlijk vinden,' riep ik.

'Welnu, ik heb alles degelijk overlegd en ben tot de conclusie gekomen, dat wij niet beter kunnen doen dan regelrecht naar de westkust van Afrika te reizen,' ging hij voort. 'Zooals gij waarschijnlijk wel weten zult, is daar o.a. een goudkust en nu moet het ons toch al hard tegenloopen, als we niet zooveel vinden, dat we leven kunnen en nog iets zullen besparen.'

'Maar kunnen we dan het goud zoo maar oprapen?' vroeg ik.

'Neen, dat is natuurlijk onzin! Ik heb gelezen, dat men het zand van de kust moet uitgraven, vervolgens wasschen, dan het achterblijfsel goed moet nazien en uitzoeken en vervolgens smelten. Of het overal te vinden zal zijn is natuurlijk niet vooruit te bepalen en

wij zullen wel voortdurend moeten zoeken, maar dat hindert niet; we hebben immers den tijd.'

'Dat is natuurlijk,' stemde ik volmondig toe.

'Gij wilt mij dus vergezellen?' vervolgde hij.

'Welzeker, waarom niet?'

'Ja, maar er is ook gevaar aan verbonden, en niet weinig ook. Kunt gij niet veronderstellen waarom niet iedereen naar die goudkust gaat?'

'Daar heb ik nog in 't geheel niet aan gedacht.'

'Het wemelt daar van moordlustige negers en menscheneters!'

Op het hooren van deze woorden verschrikte ik. Dubois grijnslachte toen hij dit bemerkte. Doch ik herstelde mij weder spoedig en zei manhaftig:

'Er moet toch eenig gevaar aan zoo'n onderneming verbonden zijn, anders is er geen aardigheid aan. Heusch, geloof mij, ik ben niet bang. Ik zal mij die bloeddorstige luitjes wel van het lijf weten te houden.'

'Het doet mij genoegen dit te hooren.' hernam hij, zijn gezicht weder in een effen plooi brengende. 'Ik wilde u maar eens op de proef stellen. In werkelijkheid geloof ik, dat die boekenschrijvers wel een beetje overdrijven, maar toch zal ik voor alle zekerheid de noodige wapens meenemen. Overigens ben ik blij, dat ik in u een flink kameraad heb getroffen. Maar nu een ander praatje. Zullen uw ouders in uw vertrek toestemmen?'

'Dat weet ik niet,' antwoordde ik nadenkend.

'Ha, ha, ik geloof zeker, dat ze weigeren zullen.'

'Ja, daarvoor ben ik ook bang.'

'Dus, dan zal er niets van uw reis komen, hé?' Hierbij keek hij me op een vreemde lachende manier aan.

'Ja, toch wel!' riep ik heftig. 'Met of zonder toestemming van mijn ouders zal ik u naar de goudkust vergezellen.'

'Flink gesproken!' hernam hij, mij op den schouder kloppende, 'zoo mag ik het. Wij hebben dus niets meer te bespreken. Aanstaanden Maandag zullen wij ons te Rotterdam inschepen en vóór dien tijd zal ik voor alles zorgen. Dat is dus afgesproken, hé?' Nu,

bonjour dan.' Hierop scheidden wij, maar vóór ik nog eenige passen gedaan had, hoorde ik roepen:

'Zeg luister nog eens!'

Ik draaide mij om en zag nu, dat Dubois zijn wijsvinger op den gesloten mond hield, uit welke beweging ik opmaakte, dat ik aan niemand dan mijn ouders iets van onze afspraak moest zeggen. Ik knikte, ten bewijze dat ik hem begreep en spoedde mij naar huis. Onder het loopen kwam het mij voor, alsof ik door de spottende lach van Dubois, over het al of niet meegaan, er toe gedwongen was geworden hem te vergezellen. Ik stelde mij de droefheid van mijn ouders voor, als zij hun kind misten en het afmattende leven wat mij te wachten stond, waarop ik eindigde met alle Dubois', goudkusten en menscheneters naar de maan te wenschen. Toen ik thuis kwam, sprak ik dus geen woord over ons onderhoud en verrichtte als gewoonlijk mijn dagelijksche werkzaamheden. Maar vóór er drie dagen verloopen waren, werd de zucht naar een vreemd land te gaan weder zóó sterk en wekte het verleidelijke van het goudvinden weder zulk een begeerte in mij op, dat ik besloot te vertrekken. Ik stelde dus mijn ouders met mijn plan in kennis en vroeg hun toestemming. Mijn vader zou misschien nog wel te vermurwen zijn geweest, maar mijn moeder wilde er niets van weten. Alles stelde ik in het werk om met toestemming te kunnen vertrekken, doch niets mocht baten - mijn verzoek werd niet toegestaan. Ik besloot dus, het kostte wat het wilde, ongemerkt te vertrekken. Ik wachtte tot de eerstkomende Zondagnacht en verliet toen in alle stilte de ouderlijke woning. Met weemoed in het hart sloop ik door de stille halfduistere straten; zelfs geen laatst vaarwel had ik iemand van de huisgenooten kunnen toeroepen. Een briefje alleen had ik achtergelaten en daarin mijn vertrek medegedeeld. Aan het slot van het korte bericht had ik een heilwensch voor het heele huisgezin geschreven. Destijds had ik nog een gevoelig temperament en was godvruchtig, maar thans is alles in mij verstompt. Ik liep dus door de stad en begaf mij zoo spoedig mogelijk naar den weg, die naar 's-Gravenhage voert. Met Dubois had ik afgesproken

daar om drie uur te komen. Zoodra hij mij gewaar werd, kwam hij naar me toe en prees mij, dat ik iemand was waarop men kon rekenen. Wij liepen nu een weg van vier uur en kwamen tegen zeven uur 's morgens aan het station in Den Haag. Wij pakten den vroegen trein en na een half uur kwamen wij in Rotterdam aan. Dubois vertelde mij, dat hij zooveel mogelijk had opgespaard en ook nog een kleinigheid uit de brandkast van zijn pa had geleend. Ik kende hem wel zoodanig, dat dit leenen een verborgen uitdrukking voor stelen was. Ik vroeg hem hoeveel geld hij bij zich had en ik kon mijn ooren niet gelooven, toen hij mij zeide, dat het, alles bij elkaar gerekend, zoowat tweeduizend gulden zou zijn. Pakkage hadden wij om zoo te zeggen niet bij ons, alleen ieder een extra costuum. Dubois zei, dat hij alle benoodigdheden nog koopen moest en daarom gingen wij nu naar een winkel waar mijn reisgenoot, zoowel voor zich zelf als voor mij, een koffer kocht. Hij nam vervolgens twee bestellers aan, die de koffers moesten dragen, en daarna ging hij verdere inkoopen doen. Het waren kleedingstukken, wapenen, keukengerei en nog veel meer verschillende zaken, die achtereenvolgens in de beide koffers geladen werden. Toen alles volgepropt was, lieten wij ons naar de ‘Esmeralda’ brengen, die dien dag naar de westkust van Afrika zou vertrekken. Dubois had reeds van te voren naar die reisgelegenheid geïnformeerd. Hij kocht twee passage-billetten en toen gingen wij aan boord. Zoodra wij op het schip kwamen, werd ons gevraagd wie wij waren, wat ons beroep was en of wij wapenen bij ons hadden. De eerste twee vragen werden door Dubois beantwoord met een paar leugens en de laatste vraag naar waarheid. Wij moesten toen onze koffers openmaken en de wapenen en alle ammunutie afgeven. De hofmeester zou alles wel bewaren. Na een vervelende reis van drie weken kregen wij eindelijk de kust van Afrika in 't zicht en vóór er een halven dag verstreken was konden wij landen. Vol hoop stapte ik aan wal, maar sinds ik dien vervloekten bodem onder de voeten kreeg, heb ik geen genoeglijk

oogenblik meer gehad. Er waren eenige reizigers die naar Kumassi gingen en bij dezen sloten wij ons aan, doch weder spoedig lieten wij hen hun weg vervolgen. Thans waren wij geheel alleen meester van het terrein, want de reizigers met hun kameeldrijvers verdwenen in de verte. Ik kan niet zeggen, dat ik mij opgewekt gevoelde te midden dezer wildernis, maar Dubois scheen verheugd.

'Hier zijn we nu in het land dat ons rijk zal maken.' riep hij in vervoering.

'Ik heb honger en zou wel iets willen eten,' was mijn antwoord.

'Welnu, eet dan!' hernam hij nog steeds in het rond ziende.

Hier begon de ellende. Wij hadden vergeten eenig voedsel van het schip mee te nemen en nu konden we honger lijden. Wapens en kookgerei hadden we, maar de dieren die geschoten en daarna in de pannen gebakken moesten worden, waren niet te vinden. Vol ongeduld stoorde ik mijn metgezel in zijne genotrijke overpeinzingen.

'Heb je iets voor mij te eten?' riep ik luid.

Thans keek hij me aan en het viel hem nu in, dat we van levensbehoeften verstoken waren. Hij keek eerst vóór, toen achter zich en ten laatste om zich heen, zonder natuurlijk meer te ontdekken dan de zandige vlakke kust, in het midden het heuvelland en aan den horizon den boschrijken bergketen. Eindelijk keek hij recht voor zich uit, zijn gelaat helderde op en eensklaps riep hij:

'Ga schelpen zoeken, misschien kunt ge oesters of mosselen ontdekken.'

Deze raad was nog zoo slecht niet en vol vreugde spoedde ik mij heen. Doch het was een armzalig maaltje wat ik op die manier te nuttigen kreeg; want ik vond heel schaars, nu hier en dan daar zoekende, een enkel schaaldier. Om u alle misères te verhalen, die ik gedurende mijn verblijf aan de goudkust beleefde, zou een beetje te lang duren. Het is voldoende als ik u zeg, dat wij behoorlijk op tijd even goed honger als dorst leden en er uit begonnen te zien als geraamten. Nu

en dan gelukte het ons de een of andere vogel te schieten, die wij dan in zijn vet bakten, terwijl wij zeewater door zand filtreerden om het zooveel mogelijk drinkbaar te maken. Maar zoolang wij vertoefden, misschien drie maanden, is het ons nimmer gelukt eenig goud te vinden of iets anders dat waarde had. Ten slotte zei ik tegen Dubois dat ik geen lust gevoelde geheel en al in dat akelige oord weg te sterven en stelde hem derhalve voor op te breken en ergens anders trachtten aan den kost te komen.

'Laten wij het nog een poosje volhouden,' antwoordde hij, 'misschien vinden we nog goud.'

'Neen,' zei ik, 'goud vinden we toch niet. Laten we zien in de eene of andere stad te komen; dan bestaat er ten minste mogelijkheid dat we in 't leven blijven.'

Het duurde lang eer ik mijn metgezel kon bewegen het onzinnige goudzoekers plan te laten varen. Maar ten laatste scheen hij toch overtuigd te zijn dat zijne pogingen op niets uitliepen en stemde er in toe, dat we naar een ander oord vertrokken. Wij kleedden ons in onze beste plunje, staken onze wapenen in den gordel en verlieten de hut die wij gebouwd hadden. De koffers en oude kleeren benevens het kookgerei zouden ons meer last dan gemak bezorgen en daarom lieten wij dit alles achter. Wij wisten natuurlijk geen van beiden welken kant wij moesten uitgaan en togen dus maar recht het noorden in. Onze weg liep eerst over heuvels, maar vóór wij drie uur geloopen hadden, bereikten wij een groot bosch. Een gebaand pad was hier niet te bekennen. Wel kon men zien dat er vroeger personen doorheen hadden geloopen, maar niettegenstaande dat was het toch onmogelijk om flink door te marcheeren. Overal groeiden struiken en doornen of andere scherpe planten, want indien één van ons beiden over een boomstronk of zooiets viel en daarbij met zijn handen in de struiken terecht kwam, hoorde men oogenblikkelijk een kreet van pijn. Nadat wij ongeveer een uur in het bosch geloopen hadden, waren wij doodmoe, en ook omdat het donker werd, besloten we te kampeeren. Het werd ook gaandeweg kouder doordat de nacht aanbrak en

daarom maakte ik toebereidselen om een vuur aan te leggen. Dubois ging intusschen zien of er niet iets was te krijgen dat voor avondeten kon dienen. Ik zamelde wat hout, sneed het klein, legde alles vervolgens op een hoopje en stak het aan met een lucifer uit ons laatste doosje. Al spoedig had alles vlam gevat, ik sprokkelde voortdurend meer hout en na verloop van nog geen tien minuten knapperde er een lustig vuurtje. Ik ging er bij zitten en wachtte geduldig op de terugkomst van mijn kameraad. Plotseling klonk er een schot door de stilte des wouds. ‘Gelukkig,’ dacht ik, ‘Dubois heeft iets ontdekt.’

En werkelijk, geen drie minuten later kwam hij terug, een eekhoorn met zich dragende. Zoo spoedig mogelijk zocht ik nu een stevige tak, sneed er een punt aan en, na het geschoten dier te hebben gevild en schoongemaakt, staken wij de tak door zijn lichaam en hielden het nu zoo boven het vuur. Al spoedig hoorden wij een gesis, dat gloeiende vet veroorzaakte en snoven een heerlijke braadlucht op.

Een kwartier later was het beest, naar ons goeddunken gaar genoeg en nam onze maaltijd een aanvang. Wij aten met smaak, doch weldra begon ook de dorst ons te kwellen. Dubois vloekte dat hij geen water had, maar ik deed in stilte een kort gebed. Ik denk, dat mijn gebeden met welgevallen zijn verhoord, want na ongeveer een uur viel er zulk een geweldigen plasregen, dat wij naar hartelust onzen dorst konden lesschen. Wij waren nu wel tot op den huid toe nat, maar dat beteekende minder; wij hadden geen dorst meer. Het vuur was door het vele water uitgedoofd, maar dank zij mijne lucifers, die ik gelukkig droog wist te houden, had ik weder spoedig een nieuw vuur ontstoken, waarbij wij zoo goed mogelijk onze kleeren droogden. Toen wij daar zoo zaten, keek ik in 't rond en maakte de opmerking, dat wij het nu toch wel gezellig hadden. Dubois keek eveneens op, maar omdat hij tegenover mij stond, bezag hij ook den tegenovergestelden kant. Daar zag ik opeens zijn gezicht een verschrikte uitdrukking aannemen, en nog vóór ik kon vragen wat hem zoo ontroerde of mij ook maar kon omdraaien,

had hij één zijner revolvers gegrepen en onverwacht twee schoten gelost. Ik sprong op, evenals hij, en keek achter mij; ik zag echter niets.

'Wat was dat?' vroeg ik, hevig verschrikt.

'Twee Ashanti negers!' riep hij, steeds strak voor zich uit starende.

'Groote God! Menscheneters?'

'Ja, natuurlijk!'

Ik stond te rillen op mijn beenen.

'Zag je er maar twee?' vroeg ik verder.

'Ja!'

Wij stonden in een rechte lijn voor ons uit te staren, doch zagen geen mensch meer.

'Willen we eens gaan kijken of ze gevlucht zijn?' hernam ik.

'Neen,' antwoordde Dubois, 'want ze kunnen in dit dichte bosch verscholen zijn en zoodra wij gaan zoeken hebben we kans van achter overvallen te worden.'

Ternauwernood had hij uitgesproken, of ik voelde mij bij de schouders vast grijpen. Ik uitte een verschrikte kreet, doch Dubois kon mij niet ter hulp komen. Een reusachtigen neger had hem bij de armen gegrepen en was nu bezig die zamen te binden. Ook ik voelde mijn armen naar achter rukken en er een touw om vastmaken. Daarna werd ik op den grond geworpen, waarna men mij de voeten bond. De lui, die dit karreweitje aan mij verrichtten, hadden dit bepaald vroeger al eens aan de hand gehad, want ze waren in een minuut gereed. Vervolgens voelde ik mij oppakken en wegdragen, Het moge u misschien onwaarschijnlijk klinken, maar ik durf er op zweeren, dat ik mijn aanrander geen oogenblik had gezien, noch bij het beetpakken, noch bij het binden en wegdragen. Ik lag op mijn rug op iemand's hoofd en meer kon ik niet gewaar worden. Waar Dubois gebleven was, wist ik niet, maar opeens zag ik hem. Hij lag evenals ik gebonden en werd ergens heen gebracht. Wij werden minstens een half uur lang gedragen, daarna werden wij op den grond gesmeten en toen kon ik onze belagers eens monsteren.

Ik telde twaalf ruwe kerels, allen negers en bijkans geheel naakt. Ik kon hen met elkaar zien en hooren

spreken, maar begrijpen kon ik hen natuurlijk niet. Ze hielden er dan ook een bijzonder vreemd taaltje op na. Telkens, als een het woord voerde, kon ik zijn hagelwitte tanden zien. Het werd mij eng te moede. Ik lag te beven en te rillen van angst bij de gedachte, weldra door die tanden te worden fijngemalen, na eerst gloeiend geroosterd te zijn. Het werd mij zóó benauwd, dat ik ten laatste begon te huilen als een klein kind. Toen de kerels dit zagen, begonnen zij te lachen en één van hen gaf mij een paar stompen met zijn voet, terwijl hij mij eenige woorden toevoegde. Eindelijk werden wij weer opgenomen en nu ging het weer voort zooals eerst. Wij waren nog steeds in het bosch, maar weldra zag ik eenige sterren aan den hemel schitteren, waaruit ik begreep, dat wij spoedig den zoom zouden bereiken. En ik vergiste mij niet. Na verloop van een kwartier was de laatste boom achter ons verdwenen en bemerkte ik, dat het nu over zandgrond ging. Ik zal u maar niet vertellen, hoeveel smarten ik al dien tijd verduurde en hoeveel malen ik getracht heb, door schoppen en wringen, uit mijn banden te komen. Zoowat te middernacht kwamen wij in een soort kamp aan, waarna wij, Dubois en ik, elk afzonderlijk in een houten hut werden geworpen. Het was er pikdonker en na verloop van tijd voelde ik ratten of ander gedierte over mij heen loopen. Ik huiverde daarvan, doch ik gevoelde oneindig meer angst voor het lot dat mij te wachten stond. Ik vervloekte Dubois om zijn ellendige goudzoekers-manie en ik vervloekte mijzelf, dat ik zoo dom was geweest mij aan zijn leuterpraatjes te storen. Ik zag in mijn geest de bekommerde gezichten van mijne ouders en familie. Het huiselijke leven, dat ik geleid had en de liefde waarmee ik altijd behandeld was, trok alles als in een visioen voorbij. Nog eens en nog eens poogde ik mijne banden los te wringen, doch het hielp niet; ze waren te vast saâmgebonden. Ik lag daar als iemand die lam en blind tegelijk is en toen ik ten slotte bemerkte, dat alle moeite om los te komen tevergeefs waren, vloeiden de tranen langs mijn wangen en berustte ik in mijn noodlot.

‘Wat is dat nou, huil je?’ hoorde ik opeens Dubois roepen.

Die woorden te hooren deden mij goed.

‘Wel, vindt jij het dan niet erg hier gebonden te moeten liggen?’ vroeg ik.

‘Zeker vind ik dat. Maar ik heb een mooi plannetje gemaakt om te ontvluchten. Luister maar. Ik zal dicht bij het beschot komen, dan kan je goed verstaan wat ik zeg en hoort niemand dat wij praten.’

‘Maar hoe kan jij bij het tusschenschot komen? Je bent toch ook geboeid?’

‘Ha, ha, geweest, maar nu niet meer. Ik heb die touwtjes van mijn beenen geschoven. En luister nu goed, want als ze bemerken dat wij met elkaar in gesprek zijn, kan het slecht voor ons afloopen.’

‘Nog slechter dan nu?’ vroeg ik met een bittere ironie.

‘Ja. Rol je maar naar mij toe en hoor dan.’

Ik deed zooals hij zeide en vernam nu, dat hij, wanneer men ons kwam halen en het waren niet meer dan twee personen, ze beiden met zijn revolver zou neerschieten. Daarna zou hij fluks mijn banden doorsnijden en dan konden wij op de vlucht gaan.

‘Maar dat is toch alles onmogelijk,’ zei ik. ‘Hoe kunt gij de lui neerschieten, als ge geen revolver hebt en al hadt ge er een, dan zijn uw handen toch nog gebonden?’

‘Stil maar, dat is alles in orde. Ik voel, dat de band die mijn armen bijeen houdt, wel strak, maar niet te strak is aangehaald. Ik ga dadelijk probeeren die ook los te maken en dan heb ik nog een revolver in mijn binnenzak, die men vergeten heeft er uit te nemen. Jouw belager schijnt beter te kunnen knevelen dan de mijne en hij heeft je ook degelijker gefouilleerd. Dit is, Gode zij dank, bij mij niet het geval geweest, zoodat ik nog in het bezit van mijn mes moet zijn. Wees dus kalm en wanhoop niet aan het welslagen van mijn plan.’ Hierop gelastte hij mij niet meer te spreken en daarop werd het weer stil. Maar niet zoo stil als voorheen, want ik hoorde Dubois alle pogingen aanwenden

om zich geheel los te werken. Ik kan niet zeggen hoe blij ik was en uitte vol dankbaarheid een niet te weerhouden juichkreet. Maar plotseling verstomde ik, want iemand buiten de hut riep iets met ruwe stem. Daarna werd de deur van de hut geopend en nu vertoonde zich bij het schijnsel van een soort lantaarn het weerzinwekkende gelaat van een neger. De kerel loerde eerst in het rond, stapte daarna op mij toe en wierp mij met zijn voet om en om. Toen hij eindelijk overtuigd was, dat ik nog goed en wel gekneveld lag, gaf hij mij nog een trap tegen mijn rug en verliet mij daarna, steeds in zichzelf brommende. Ik was blij van dien vreeselijken vent verlost te zijn, maar ik voelde mijn hart in mijn keel kloppen, dat ook de deur naast mij geopend werd. Het leed geen twijfel, of de neger zou ontdekken dat Dubois zich had vrijgemaakt, en wat dan volgen zou, was niet te voorzien. Ik spande mij in om niet het minste geluid verloren te laten gaan en bleef in afwachting angstig liggen luisteren. Doch even nadat de deur geopend was, hoorde ik haar weder sluiten en nu was het gevaar voorbij. Ik begreep, dat de neger alleen maar even gekeken had of Dubois nog geboeid lag en omdat deze wel zoo verstandig zou geweest zijn zich niet te verroeren, dacht onze bewaker, dat alles nog in den haak was. Ik was zóó dankbaar, dat dit geval zoo goed was afgeloopen, dat ik besloot een gebed te verrichten. Welk ik echter moest opzeggen, wilde mij niet te binnen schieten en wilde juist beginnen met een ‘Vader Ons,’ toen ik de stem van mijn vriend vernam.

‘Stommeling!’ riep hij, ‘verdoemde stommeling! Hoe krijg je het toch in je hersens om te schreeuwen? Eerst huilen en dan van vreugde gillen zijn juist zaken die mijn plan in duigen kunnen doen vallen. Als ik niet stokstijf op den vloer was gaan liggen en mijne armen achter mij had gebogen, was mijn bevrijding ontdekt en waren we voor goed voor de haaien geweest. Ik verzoek je dus beleefd, houdt die malle grimassen en kuren voor je en blijf stil liggen tot ze je komen halen, verstaan!’

Daarop verwijderde hij zich weder van het beschot

en ging voort zijne leden lenig te maken om niet ongeschikt en stijf te worden. Het was natuurlijk noodig, dat hij den volgenden morgen, of wanneer dan ook, armen en beenen kon gebruiken. Over mij maakte ik mij niet zoo erg ongerust meer; ik vermoedde wel, dat hij de eene of andere gelegenheid zou kunnen vinden om mij insgelijks te redden. Vol ongeduld bleef ik liggen en het wachten scheen mij een eeuwigheid toe. Eindelijk, toen ik begreep dat de zon reeds hoog aan den hemel moest staan, werden onze deuren geopend en wij naar buiten gebracht, waarna onze voeten van het touw werden bevrijd. Het waren slechts twee negers die ons kwamen halen, doch het waren inderdaad reuzen.

Thans bemerkte ik, dat wij niet midden in het dorp waren. Onze hut stond een eindje meer aan den weg waarlangs wij gebracht werden. Een bont schouwspel vertoonde zich aan ons oog. Hier planken hutten, daar anderen welke van stroo en takken waren samengesteld; dan weder tenten en overal liepen menschen, allen negers en meest vrouwen en kinderen, terwijl allen het even druk schenen te hebben. De bouworde liet veel te wenschen over, doch het gepraat, gegil en gezang niet; 't was gewoonweg oorverdoovend. Dit kwam waarschijnlijk, doordien men ons gewaar werd. Zonder twijfel waren die lieden onderricht van het voor hen heugelijke feit, dat er twee blanken tot maaltijd zouden dienen. Ik keek tersluiks naar Dubois om te zien of hij beefde en er bleek uitzag. Alleen dit laatste was het geval, maar van beven was geen sprake. Ik bemerkte, dat hij steelsgewijze om zich heen keek, als een muis die snoepen wil, en voortdurend den afstand mat, die ons nog van het midden der kampplaats scheidde. Al meer naderden wij en reeds verbeidde de jubelende schare onze aankomst, toen Dubois nog steeds geen pogingen had aangewend om zichzelf en mij te bevrijden. Wij waren nog maar zoowat dertig meters van den troep en ik voelde dat het hart mij in de schoenen zonk. Ik zag, dat alles nu verloren was en wierp een verwijtende blik op Dubois, doch op het zelfde oogenblik liet deze het touw van zijn armen

zakken, haalde bliksemsnel een revolver te voorschijn en vuurde daarop twee keer achterelkaar. Ik bespeurde, dat de greep van mijn geleider losser werd; ongetwijfeld had Dubois hem getroffen. Zonder een seconde verloren te laten gaan, kreeg hij nu met zijn andere hand een mes uit zijn zak, liep op mij toe en sneed het touw door, dat mijn armen nog bijelkaar hield. Daarna kreeg één der geleiders, die nog de kracht bezat mij vast te pakken, een snede over den strot, zoodat het bloed als een fontein omhoog spoot. Alles was zóó snel in zijn werk gegaan, dat het gepeupel, hetwelk op ons wachtte, nog niet van zijn ontsteltenis was bekomen, toen wij al vrij waren.

'Vooruit, vooruit!' schreeuwde mijn vriend, 'redt u! Ginds staat een kameel, zie dat ge er op komt!'

Onder het uiten van deze woorden waren wij naar een kameel gesneld, die tusschen eenige hutten bij een stapel hout stond. Ik hoorde onze vervolgers reeds met een luid geschreeuw naderen, doch wij waren hen vóór. In het eerst dacht ik, dat ik den hoogen rug van het dier niet zou kunnen bereiken, doch de stapel hout bood een goede klimstelling aan. Dubois zat reeds op den nek van het dier en eenige seconden later had ik in het midden op den rug plaats genomen.

'Vooruit!' schreeuwde mijn vriend.

Het beest bleef kalm staan.

'God helpe me, hij verstaat me niet!' kermde hij woedend in de zijden van het dier schoppende. Dit scheen het dier toch wèl te verstaan, want het begon opeens in vollen draf te loopen. Maar dit korte oponthoud was toch voldoende geweest om één der negers de gelegenheid te geven achter ons op den rug van den kameel te springen, waarna hij met alle macht poogde mij op te tillen en in het zand te werpen. Ik schreeuwde luid om hulp, waarop Dubois die zich onledig hield tegen den nek van het beest te stompen, om het de richting te wijzen die gevolgd moest worden, omkeek en, het gevaar ziende waarin ik verkeerde, zijn revolver trok en, vlak langs mij heen, naar den neger schoot. Hij had niet gemist; dit was de derde neger, dien hij met het derde schot uit zijn wapen in het zand liet

bijten. Vlug snelden wij vooruit. Ik durfde niet omkijken en spoorde Dubois aan meer spoed te maken.

‘Bedaar, als 't u belieft,’ antwoordde hij, ‘ik geloof, dat ik mijn best voor je gedaan heb.’

‘Ik zal u eeuwig dankbaar blijven,’ was mijn antwoord.

‘Worden wij door die ellendelingen achtervolgd?’ ging hij voort.

‘Ja, er zijn er verscheidene; twee kerels zijn te paard gestegen,’ antwoordde ik, nadat ik mij halverwege had omgedraaid.

‘Als wij het bosch maar kunnen bereiken zijn we gered.’

‘En als wij nu worden ingehaald?’

‘Voorloopig geen nood! Zoo'n kameel is onbetaalbaar.’

Dit was inderdaad het geval. Wij vlogen over het zand heen en als de kameel niet struikelde, hadden wij allen kans onze vervolgers vóór te blijven. Wel hotsten wij verschrikkelijk, maar daar maalden wij niet over; de hoofdzaak was, dat wij niet in handen van het gepeupel zouden vallen. Steeds renden wij voorwaarts. Onze viervoeter scheen onvermoeid. Maar na verloop van zoowat een half uur begon het beest toch wel een beetje langzamer te loopen, wat Dubois scheen te noodzaken mij nogmaals te vragen of de vervolgers nog op onze hielen zaten. Tot ons beider geruststelling kon ik meedeelen, dat alleen de twee paardrijders nog in 't zicht waren.

‘Die durven ons toch niet aanvallen; als wij den zoom van het bosch kunnen bereiken, zijn wij gered,’ zei mijn vriend weer.

En dit was het geval. Nadat wij nog een geruimen tijd zonder ophouden waren verder gereden, vertoonde zich eindelijk het dichte houtgewas weder aan ons oog. Nog slechts een half uur en wij stegen van den rug van onzen viervoetigen redder. Toen het beest bemerkte, dat de tocht voleindigd was, ging het kalm aan eenige struiken knabbelen. Gaarne had ik het dier een heerlijk maal voorgezet, doch ik was er niet toe in de gelegenheid. Wij drongen het bosch binnen en spoedden ons zoo snel mogelijk voort. Opeens zei Dubois:

‘Als wij niet voor de tweede maal gevangen genomen

willen worden, moeten wij ons spoor zien te verbergen. Laten wij nog een honderd meters verder loopen en daarna moeten wij onze schoenen uittrekken; vervolgens moeten wij de platgetrapte distels en struiken weder opbuigen, alsof ze nooit geknakt waren geweest en vergeet vooral niet op uw teenen te loopen.'

Het scheen mij toe, dat dit een zeer verstandigen raad was en daarom volgde ik hem trouw op. Het was een uiterst pijnlijk en tijdroovend werk, doch wij hadden de satisfactie te zien, dat ons spoor op die manier bijna geheel vernietigd werd. Zoo ging het eenigen tijd voort, toen ik Dubois op eens een hartverscheurende kreet hoorde slaken. Ik snelde hevig verschrikt op hem toe.

'Wat is er gebeurd?' riep ik.

'Ik ben gebeten!' stiet hij uit.

'Groote God!'

'Kom mee, kom mee!'

Ik wist niet wat ik denken moest en volgde hem naar een verwijderd plekje. Hier ging hij met den rug tegen een grooten boom zitten en trok één zijner kousen uit.

'Ach, goede hemel, wat een pijn!' kermde hij. Maar toen eensklaps van toon veranderende, beval hij: 'als je niet wilt, dat ik over een kwartier dood ben, haast je dan mij te redden. Ik ben door een slang, denkelijk een hoornslang, in mijn been gebeten en zoo die wond niet spoedig wordt uitgezogen, ben ik tot sterven gedoemd. Bewijs mij dus een dienst gelijk ik u van morgen heb bewezen en ik zal het in eeuwigheid niet vergeten, dat gij ook mijn redder geweest zijt.'

Diezelfde woorden hebben mij later nog dikwijls in de ooren geklonken, maar dan lachte ik om de ijdele phrasen en beloften, die een mensch in zijn doodsangst uitspreekt. Doch destijds had ik geen vuriger verlangen, dan de man, die mijn vriend en metgezel was, van den dood te bevrijden, als ik daartoe de macht had. Ik ging dus plat op den grond liggen, vroeg nauwkeurig waar de wonde was en zette daarna mijn lippen op het been. Bij iedere zuiging spoog ik het gif een eind verder in het gras. Dubois wreef steeds van de

knie af naar beneden, opdat, volgens zijn zeggen, het gif niet naar boven zou komen. Nadat ik met deze operatie zonder instrumenten gedurende ongeveer vijf minuten was bezig geweest en ik bij iedere zuiging niets dan bloed in mijn mond kreeg, zei mijn vriend eindelijk, dat het gif nu wel verwijderd zou zijn. Ik stond vermoeid op en voelde een misselijken smaak in mijn mond. Thans werd ik wel een beetje benauwd, dat mijn mond niet gezuiverd kon worden en ik nu veel kans had, zelf vergif in mijn bloed te krijgen. Ik zei dit aan Dubois, doch deze stond verblijd op en gaf mij de verzekering, dat ik mij noodeloos ongerust maakte. Voor alle zekerheid zou hij trachten het een of andere eetbare dier te schieten, waarna wij dan, door iets te eten, wel voor vergiftiging gevrijwaard zouden worden.

'Zijt ge sterk genoeg om te loopen?' vroeg ik.

'Zeker! En dit is ook de eenige manier voor mij om geen nadeeligen invloed van het vergif te ondervinden.'

Wij gingen verder het bosch in, doch trokken voorzichtigheidshalve onze schoenen aan. Wij liepen zoo snel en geruischloos mogelijk, doch geen spoor van een dier was er te ontdekken. Alzoo waren wij verplicht, zonder iets te kunnen nuttigen, ons bivouac op te slaan om den nacht door te brengen, Wij hadden nog steeds angst, dat de negers ons spoor zouden vinden en ons in den slaap overrompelen; daarom zochten wij naar een geschikte gelegenheid, die ons veroorloofde zonder onrust den nacht door te brengen. Het was echter uiterst moeielijk een zoodanig te vinden, waarop Dubois mij voorstelde in een boom te klimmen, als zoude dit nog het veiligst zijn. Ik vond dit voorstel wel goed, maar maakte eenig bezwaar tegen het klimmen; de boomen waren zeer hoog en ook van kolossalen omvang. 'Welnu, dan zoeken wij de geschiktsten uit,' luidde zijn antwoord. Wij zochten toen een poosje voort en werkelijk mocht het ons gelukken na eenigen tijd een paar dunnere boomen te vinden, die wij daarop beklommen; dat is te zeggen, wij zaten niet in denzelfden boom; die, in welks gebladerte ik mij zoo goed

mogelijk verschool, stond op minstens tien meter afstands van dien van Dubois.

'Nu, oude jongen,' riep hij mij toe, 'ik wensch je een goeden nacht; zorg maar dat je niet van de takken rolt en doe maar of je thuis in je bedje ligt. Wel ter ruste!'

Ik zocht een zeer breeden tak en toen ik dien gevonden had, vleide ik er mij op neer, terwijl twee andere takken aan weerszijden mij tot steunpunt dienden. Heel gemakkelijk lag ik niet, doch dit verhinderde geenszins, dat ik na vijf minuten in diepe rust was verzonken. Ik had een ellendigen droom, waaruit ik na zekeren tijd door een helsch geschreeuw gewekt werd. Ik schrikte op en keek om mij heen, waarbij ik me herinnerde dat ik op de zooveelste verdieping logeerde. Het was nog geen dag; dit bemerkte ik aan de duisternis om mij heen en ook gevoelde ik nog te veel slaap. Maar toch bemerkte ik een zeker lichtschijnsel. Ik keek nogmaals om mij heen en luisterde scherp, toen ik plotseling menschelijke stemmen hoorde. De schrik sloeg mij om het hart. 'Groote genade!' dacht ik, 'we zijn ontdekt.' Zonder het minste geluid te veroorzaken draaide ik mij half om en keek naar beneden. Den eersten persoon dien ik zag was een grooten neger, die een brandend stuk hout in de hand droeg. Om hem heen telde ik nog acht anderen, die naar alle kanten rondkeken. Eén van hen boog zich naar den grond en nadat hij dien eenigen tijd bekeken had, liep hij voetje voor voetje verder in de richting van den boom, waarin mijn vriend zich verscholen had. Toen hij den stam genaderd was, wenkte hij den fakkeldrager, die onmiddellijk aan dit bevel gehoorzaamde. Nu dacht ik, dat hij den boom in brand wilde steken, doch dit gebeurde niet. Nadat de neger een oogenblik de schors bekeken had, stiet hij een eigenaardig gehuil uit en begon als een gek in het rond te springen. Niet zoodra hadden de anderen dit bemerkt, of zij volgden onmiddelijk het voorbeeld van den eersten en maakten de vreemdsoortigste sprongen en grimassen, onderwijl de afschuwelijkste geluiden uitstootende. De fakkeldrager was nu een gewichtig persoon geworden,

want bij iedere nieuwe stand of figuur die de wilden vormden, verplaatste hij zich dan vóór, daarna weer achter en ook wel in het midden van den troep. Ondertusschen zocht ik naar een gelegenheid om te ontsnappen. Niet ver van mij vandaan stond een andere boom, welks takken ik met een kleinen sprong kon bereiken; doch ik durfde het nog niet wagen, omdat men mij nog niet ontdekt had en indien ik mij verplaatste, veel kans liep ontdekt te worden. Ik bleef dus doodstil liggen wachten en kijken. Ongetwijfeld zag Dubois ook alles en ik vroeg mij af, of hij voor de tweede maal kans zou zien zichzelf en mij te redden. Ik voor mij kon geen middel vinden om te ontvluchten, doch ik rekende op mijn vriend, die een veel beter inzicht had en daarvan den vorigen dag zoo'n doorslaand bewijs had gegeven.

Eindelijk hielden de wilden met hun gymnastiek op en schaarden zich nu om den boom. Alles was rustig; niets verstoorde de maagdelijke stilte van het woud. Daar klonk opeens de stem van een der negers. Niets onderscheidde hem van zijne gezellen, zoodat ik hem bezwaarlijk voor het hoofd der bende kon houden. Dubois, die zijn woorden natuurlijk gehoord had, hield zich of er niemand in den boom zat.

Alles was weer stil. Thans klonk voor de tweede maal het baviaansch van den neger. Weer geen antwoord. Daarna keken de lui elkaar aan en begonnen een discours; zij waren aan 't beraadslagen.

Dubois was van benedenaf niet te zien, evenmin als ik. Reeds hoopte ik, dat zij waanden zich vergist te hebben en zouden heentrekken, toen er een tweeden neger naar voren trad. Deze sprak zeer langzaam en doorspekte zijn reden met eenige Engelsche woorden. Hij sprak met nadruk en wees daarbij met zijn wijsvinger eenige malen naar boven. Mijnentwege hield hij zich maar bij zijn koeterwaalsch, want ik verstond hem toch niet. Doch hoe verbaasd en tegelijk enorm versteld was ik, toen ik mijn vriend hoorde antwoorden!

Hij sprak ook heel langzaam en eveneens met nadruk, alsof hij iets wilde onderwijzen; maar omdat hij Engelsch sprak, wist ik niet wat hij zeide. Ik vond het evenwel

een treurige onvoorzichtigheid van hem, door te antwoorden, te verraden dat hij zich schuil hield. De negers schenen in het geheel niet verrast dat er een stem uit den boom klonk; zij waren er bepaald heel zeker van, dat dit zou gebeuren. Zij luisterden aandachtig naar hetgeen Dubois hen vertelde. Toen deze had uitgesproken, nam de tolk weder het woord. Wel verstond ik enkele woorden, als ‘vriend’ - ‘leven’ - ‘vrij’ - maar was buiten machte er een zin van zamen te stellen. Ik overwoog echter, dat ik mij stil diende te houden, aangezien ik, bij ontdekking, geen wapens ter mijner verdediging had. Toen ik dus zoo stil mogelijk lag te luisteren, hoorde ik mijn vriend eensklaps een vreugdeschreeuw uiten en zag ik hem door het gebladerte kruipen en langs den stam naar beneden glijden. Ik kon mij niet vergissen; Dubois had gejuicht! - Doch waarom? Had men hem dan misschien de vrijheid beloofd? Maar dit was toch onmogelijk! Waarom zou men hem dan hebben opgezocht? Neen, neen, dat was de reden niet; er zat een andere oorzaak achter. Volgens mijn oordeel, hadden de wilden hem met mooie woorden naar beneden gelokt en zouden hem, zoodra hij in hun midden stond, gevangennemen of dooden. Ik volgde met mijn oogen de bewegingen van mijn vriend. Nog eenige ellen, en hij had den grond bereikt. Zou hij dus zoo onvoorzichtig zijn zich in den macht van deze woeste menscheneters te stellen? Ja, hij deed het, doch ik bemerkte, dat hij zijn revolver in de rechterhand hield gekneld. Toen hij op grond was beland, wenkte hij de lui te naderen. Deze voldeden aan zijn verlangen en daarop onderhield hij zich eenige oogenblikkken met den tolk. Ternauwernood kon hij eenige woorden gesproken hebben, of allen uitten weder van die akelig, door merg en been dringende kreten en keken in de richting van den boom waarin ik mij verscholen had. Thans begreep ik alles. Dubois had, om zichzelf te redden, mijn schuilplaats aan de wilden gewezen! O, de vervloekte ellendeling! Nog zie ik hem staan, de rechter wijsvinger uitgestrekt naar het beschermende lommer dat mij tot schuilplaats diende, en mij wellicht voor ontdekking had gevrijwaard. Ja, het

was gebeurd. Dubois was een Judas geworden, - hij had zijn vriend verraden! ....'

Onze gevangene had zich vreeselijk opgewonden. Deze épisode uit zijn avontuurlijk leven scheen alle kwade hartstochten in hem wakker te roepen. De boeien rinkelden aan zijne, in heftige beweging zijnde armen en zijne oogen rolden als gloeiende kogels door hunne kassen, terwijl hij van woede knarsetandde. Door deze heftige gemoedsbewegingen barstte het dunne vliesje dat de wonde aan zijn hoofd bedekte en een straaltje bloed vloeide langs zijn wang. Hij scheen hiervan totaal niets te bemerken, want hij bleef voor zich uitstaren, alsof hij zich ieder tooneel van die vroegere gebeurtenis voor den geest wilde roepen, Ik stond echter op, haalde een handdoek en, na dien natgemaakt te hebben, bond ik hem om het voorhoofd van onzen gevangene, die zich aan deze bewerking zonder morren onderwierp.

'Ik behoef u niet te zeggen,' hervatte hij, weder kalm, 'dat die menschelijke duivels machtig in hun schik waren toen zij mijn schuilplaats wisten. Hun gegil en gedans nam opnieuw een aanvang; dit scheen een voorgeschreven ceremonie te zijn. De fakkeldrager had onderwijl al een maal of zes van toorts moeten verwisselen, doch dit hinderde hoegenaamd niets; - de man deed het met liefde en er was hout genoeg. Eindelijk hielden de malle manoeuvres op en nu herhaalde zich hetzelfde spel als bij Dubois. Eerst trad de zoogenaamde hoofdman vooruit en toen die natuurlijkerwijs geen antwoord bekwam, beproefde de tolk zijn geluk. Ook deze moest onverrichter zake zich terugtrekken en nu werd maar kort en bondig besloten den boom om te hakken. Ik begreep dit, doordien ik bemerkte, dat een paar kerels hun meegebrachte bijlen toetsten. Al spoedig zag en voelde ik, dat de eerste slagen op den stam werden toegebracht. Doch daarbij scheen het te blijven. Na weder een korte beraadslaging te hebben gehouden, kwam men overeen, dat het in-brand-steken toch sneller ging en minder vermoeiend was. Ik zag althans den fakkeldrager naderen, die dunne en dikke takken om den boom stapelde en ze

daarna in brand stak. Nu was mijn hoop op redding zoowat geheel verloren. Doch, indien het geluk niet geheel en al van mij was geweken, en het toeval wilde, dat het hout minstens vochtig of nat was en dus veel rook zou verspreiden, dan zou ik op dien aangrenzenden tak springen en misschien zonder ontdekt te worden, mij in verderaf gelegen lommer kunnen verschuilen. Doch ook deze hoop bleek ijdel. Niet alleen dat het hout niet vochtig was, maar het scheen zelfs uitermate droog en hard, want het brandde helder en snel en verspreidde hoegenaamd geen rook Het knappende geluid, dat thuis in den haard zulk een aangenaam gehoor is, maakte daar in dat groote woud een onbeschrijflijk angstigen indruk op mij. Ik had geen tijd of lust de gelaatstrekken van mijn kwelgeesten te bestudeeren, maar toch bemerkte ik, dat Dubois met een kalm gelaat het voortwoekerende vuur gadesloeg. Nog wist ik niet of hij me verraden had uit angst voor zelfbehoud, of dat hij het deed om ons beider ontvluchting mogelijk te maken. Ik wist nog niet wat ik er van denken moest en besloot den noodlottigen sprong te wagen. Eerst loerde ik nog eens goed naar beneden en toen kwam het denkbeeld in mij op, de lui pogen te verschalken. Ik vertoonde mijn hoofd aan den anderen kant van den reddenden tak en tuurde met een bezorgd gelaat naar beneden in het vuur. Ik wilde den lui doen gelooven, dat ik langs dien kant naar beneden wilde klimmen, doch nog niet goed durfde vanwege de opstijgende vlammen. Toen ik mij dus op die manier even had laten zien, trok ik mij weer terug. Doch men had mij opgemerkt en nu schaarden allen zich aan dien kant van den boom waar ik mij had vertoond. Een luid gehuil begroette mijn verschijning. Ik had mijn doel bereikt. Door dezen truc, dien ik zelf verzonnen had, was het mij gelukt, de aandacht van den overhangenden tak af te leiden. Nog eens en nog eens vertoonde ik mij om den lui in hun quasi gegronde veronderstelling te sterken. Maar niet zoodra bemerkte ik, dat alle aandacht op dit eene verkeerde punt was gevestigd, of ik werkte mij geruischloos naar den anderen kant van den boom, stond voorzichtig

overeind en mat den afstand, die mij van den tak scheidde. Hoe meer ik keek, des te meer ontzonk mij de moed. Ik moest een ruimte van minstens vier meter, zonder een aanloop te kunnen nemen, overspringen. En zelfs, al bereikte ik mijn doel, zou het nog de vraag zijn of ik, door mijn zwaarte, den tak niet zou doen breken. Er was evenwel geen anderen uitweg voor mij open. Mijn armen naar achter gebogen, den blik strak op één punt gevestigd en het linkerbeen vóór het rechter geplaatst richtte ik mij op en ondernam het waagstuk. En werkelijk mocht ik het genoegen smaken den tegenoverliggenden kant te bereiken, doch wat ik gevreesd had gebeurde. Niet zoodra voelde ik weder vasten, of beter gezegd buigenden grond onder mij, of een hevig gekraak deed zich hooren en ik stortte naar beneden. Als door een wonder kwam ik op mijn beenen terecht, doch viel door den schok voorover. Oogenblikkelijk schaarden de wilden zich om mij heen en enkelen trokken mij grijnslachend van den grond. In werkelijkheid gevoelde ik meer schrik dan pijn, zoodat ik, toen men mij weer losliet, van zenuwachtigheid ten tweede male voorover viel. Ik had geen kracht om op mijn beenen te kunnen staan. Mijn oogleden trilden als van iemand, die aan toevallen lijdt en zoo nu en dan doorliep een schok mijn geheele lichaam. Trots deze verschijnselen zou ik misschien toch hard hebben kunnen wegloopen, indien men mij dit in goed Hollandsch had toegestaan. Terwijl ik daar zoo lag, hoorde ik de negers met elkaar spreken en het scheen mij toe, dat ik eenig medelijden in den klank van hun stem waarnam. Maar een oogenblik later verwierp ik weder die gedachte. Hoe zouden die verdierlijkte kannibalen aan medelijden komen? Daar schoot mij plotseling te binnen, dat idiote menschen bij de wilden met meer eerbied of toegevendheid dan normale personen behandeld worden, en daarom besloot ik mijzelf gek te houden.

Ik ging rechtop zitten, keek ernstig naar de lui om mij heen en begon toen eensklaps hartelijk te lachen. Daarna knikte ik er een paar vriendelijk toe, wuifde met beide handen, deed alsof ik een orgel draaide, ging

toen weer lachen en daarna huilen en gillen. Ik bemerkte duidelijk, dat zij dachten, dat ik een klap van den molen te pakken had. Zij begonnen fluisterend met elkander te spreken, waarop ik deed of ik dit niet bemerkte en maar voortging mijne, in werkelijkheid ongelukkige natuurgenooten na te apen. Onverwacht ging het volkje op een rij staan en, met de fakkeldrager voorop, marcheerden zij in een kring rond, onderwijl een karakteristiek treurig lied zingende, dat nu eens heel zacht eindigde om dan weer plotseling met een heftige uitbarsting krachtig vervolgd te worden. Het was duidelijk, dat zij mijn verdwenen verstand betreurden. Het is haast niet te gelooven, maar deze eigenaardige ceremonie duurde minstens een half uur. Onderwijl keek ik rond naar Dubois. Doch het gelukte mij niet hem te ontdekken; - hij was verdwenen!

Toen het gezang geëindigd was, trad één der negers op mij toe en, nadat hij mij eenigen tijd meewarig had aangekeken, stak hij een vinger uit en wees daarmee naar boven. De vent had waarachtig een theatrale houding aangenomen. Hij bedoelde zeker dat mijn verstand nu in den hemel was. Ik moest natuurlijk veinzen hem niet te begrijpen en beschouwde daarom met een wijsgeerigen blik zijn uitgestrekten vinger, waarna ik eenige malen bewonderend knikte. Ik gaf daarmee te kennen, dat ik dien vinger heel mooi vond. Zoodra de neger dit bemerkte, schudde hij stilzwijgend het hoofd en keerde toen weder naar zijn makkers, die hij natuurlijk ging vertellen, dat ik volkomen getroubleerd was. Ik was uiterst nieuwsgierig wat zij nu met mij zouden uitvoeren, maar liet dit natuurlijk niet blijken. Daar zag ik, dat een paar negers zich afzonderden en takken gingen verzamelen. Nadat zij hiermede een poosje bezig waren geweest, zetten allen zich aan het werk om van al die takken een geheel te maken. Ik kon in de verste verte nie vermoeden wat zij van plan waren en besloot, wat zij ook mochten uitvoeren, mij nergens mede te bemoeien en mij stil te houden. Ik was nu eenmaal in handen van menscheneters. Doch ik maakte mij voor niemendal beangst. Toen de kerels met hun arbeid gereed waren, zag

ik dat ze een soort van draagbaar hadden saâmgevlochten; daarop moest ik zeker gaan zitten. En waarachtig! ik vergiste me niet. De geimproviseerde draagstoel werd naast mij gelegd en nu wezen mij een paar kerels dat ik plaats kon nemen. Natuurlijk veinsde ik weer hen niet te begrijpen, waarna ze mij behoedzaam optilden en op het vlechtwerk plaatsten. Daarop werd de heele machinerie, ik incluis, opgenomen en nu ging het voort door het bosch heen. Twee negers, één vóór en één achter mij, waren de dragers, terwijl de overigen zich om de baar hadden gegroepeerd. Zoo had de beweging veel van een begrafenis weg, waarbij ik als lijk fungeerde. Ik bemerkte, dat men de richting koos die van het bosch naar de legerplaats voerde, maar werd door die wetenschap toch niet bedroefd. Ik kon wel begrijpen, ook door het voorzichtige transport, dat onmenschelijke bedoelingen niet de drijfveer waren dat men mij meenam. Veeleer zou men trachten mij te verzorgen; ik zou hen dan misschien later van dienst kunnen zijn. Inderdaad werden deze gedachten ook bewaarheid, doch zoover zijn we nog niet. Toen wij het bosch uitkwamen, werd er van dragers verwisseld en dadelijk weder doorgemarcheerd. Ik wist hoelang de kerels nog moesten loopen en lachte, dat ik zoo lekker gedragen werd. Ook zegende ik den Algoede dat hij mij zóóveel verstand had gegeven, om voor een gek mensch te kunnen spelen. Na verloop van tijd begon het te dagen en verlustigde ik mij in het opkomen der zon. Het was een treffend schouwspel om in die woeste natuur een tafereeltje te aanschouwen zooals onze groep dit bood. Alles was rustig om ons heen, behalve wanneer de eene of andere groote roofvogel zijn leelijk rauw geschreeuw boven ons liet hooren.

Zwijgend stapten de mannen verder, nu en dan eens om zich heenkijkende of eenige takken verschikkende, die mijn hoofdkussen vormden en door de eene of andere beweging waren verschoven. Ten laatste kregen wij de woonplaatsen weder in 't zicht en vóór er een uur verloopen was, lag ik op een bed, gemaakt van beestenvellen die met vogelveeren of stroo waren gevoerd, in de mooiste hut van de geheele omgeving.

Ik geloof, dat ik drie maanden in het negerkamp heb doorgebracht en gedurende dien tijd heeft het mij nooit aan iets ontbroken. Dat is te zeggen, ik geloof niet, dat ik naar een verwijderde stad of dorp had kunnen gaan, maar in de nederzetting mocht ik vrij rondloopen. Iedereen bejegende mij goed en ook van mijn kant deed ik eveneens, om des te beter kans te hebben tot ontvluchten. Ik kreeg een hut, die zoo geriefelijk mogelijk werd ingericht. Ook zorgde een oude negerin, dat ik mijn eten en drinken op tijd kreeg. Dit eten was minder krachtig dan eentonig. 's Morgens kreeg ik kous-kous, een soort brood, uit graan, melk en boter gebakken en 's middags pilaw, rijst en gedide, gedroogd schapenvleesch. Al die verschillende benamingen leerde ik in een paar dagen kennen, omdat de negerin, als zij wat eten voor mij neerzette, altijd tegelijk den naam van dat eten afriep. Toen ik bemerkte dat men mij wel gaarne mocht lijden, liet ik gaandeweg mijn verstandelijke vermogens wederkeeren en leerde dat vreemde volkje allerlei nuttige dingen, die voor hen geheel onbekend waren. Naarmate ik mij ook zooveel mogelijk met hun taal bekend maakte, steeg ik nog aanmerkelijk in hun achting en werd ik behandeld, alsof ik tot hun stam behoorde. Maar niettegenstaande al die vriendschap begon dit leven mij toch gruwelijk te vervelen. De eene dag was precies eender als de andere. Behalve dat de negers nu en dan een karavaan plunderden of een kudde gestolen schapen naar onzen tribu[1)] dreven, deden zij gewoonlijk niets anders dan luieren, rooken of zich met een spel vermaken. Gewoonlijk was dit een dobbelspel, dat op verschillende manieren gespeeld werd. De steenen, die tot dit spel behoorden, waren meestal dadelpitten, die op onderscheidene manieren bekrast werden. De voorwerpen waarom gedobbeld werd, waren dan schapen, huiden, sieraden, - van voorbijtrekkende reizigers gestolen - of somtijds een vrouw. Ik zat er altijd maar bij te kijken en leerde zoodoende ook het spel kennen; het gebeurde dan dikwijls, dat mijn getuigenis werd ingeroepen om te

1) Dorp.

constateeren of Silim Apa, dan wel Mano el Tjiba valsch had gespeeld. Ik had evenwel geen lust om mijn leven bij die heidenen te verslijten en begon er over te denken, hoe ik het moest aanleggen om, zonder gevaar te loopen weder te worden teruggevoerd, naar een nabijgelegen stad te vluchten. Op een kaart, die Dubois bij zich droeg, had ik gezien, dat de meest nabijgelegen stad Timbuctu was; ook de negers, waaronder ik mij thans bevond, hadden meermalen den naam van die stad uitgesproken. Daarom begreep ik, dat die niet zoo heel ver zou liggen en besloot daarheen te gaan. Maar hoe het aan te leggen? - Ja, dat was de vraag! Ik behoefde evenwel niet lang te wachten; het toeval kwam mij te hulp. Nog dienzelfden avond kwamen twee te paard zittende negers, die een paar dagen waren weg geweest, bij ons in den tribu terug, met de tijding dat er 's nachts een karavaan zou voorbij trekken. Het was wel zeer ver, doch de moeite waard er op uit te gaan, omdat de karavaan rijk beladen was en maar weinig geleide bij zich had. Op het hooren van dit heugelijke bericht, moest natuurlijk dadelijk een plunderingsdans georganiseerd worden. Ook ik danste verheugd mee, want ik had een heerlijk ontvluchtingsplan beraamd. Sommige negers hadden zich, om de uiting van hun vreugdegevoel kenbaar te maken, van een lange gebogen ivoren blaaspijp voorzien, waaruit, indien zij er op bliezen, een langerekt iii - uuu - oeoeoe klonk. Toen de dans geëindigd was, werd er terstond bevel tot opzadelen gegeven en nu vroeg ik, of ik mee mocht rijden. Hierover moest eerst een lange discussie gehouden worden, maar het slot was toch, dat men mijn verzoek inwilligde. Ik kreeg dus ook een paard en nadat wij allen gezeten waren, en zoo goed mogelijk van wapens waren voorzien, ging het als een storm de legerplaats uit den kant van het zuiden op, dien de verspieders aanwezen, als zoude dit de streek zijn waarlangs de karavaan zou trekken. Maar nauwelijks hadden we zoowat tien minuten gereden, of ik hield de gang van mijn paard in en steeg af. Alleen de negers die in de achterhoede reden, hadden die manoeu-

vre gezien. Zij hielden eveneens stil en vroegen wat er gaande was. ‘Ik weet niet wat het paard mankeert, maar het hinkt zoo,’ zei ik. Zij gaven mij toen den raad de pooten van het beest te wrijven en daarna langzaam te volgen, of anders maar terug te keeren. En dit laatste was juist wat ik verlangde. Ik had nu een goed en sterk paard, dat mij zonder twijfel wel ten noorden van de legerplaats zou kunnen brengen. Ik bleef nog een poosje wrijven en toen allen uit het gezicht verdwenen waren, sprong ik weer op den rug van het dier en aanvaardde de terugreis. Toen ik in de legerplaats verscheen, keken de vrouwen en eenige achtergebleven negers mij verwonderd aan. Ik spelde hen maar wat op den mouw en zei, dat ik het paard alleen wilde beter maken. Vervolgens ging ik naar mijn tent, pakte eenige kleedingstukken bij elkaar, nam wat dadels in mijn zakken en toen alles om mij heen in rust verzonken was, verliet ik in alle stilte mijn tent, sprong weder te paard en reed als een pijl uit den boog weg.

Het was een heldere nacht. Duizende sterren flonkerden aan het firmament en de maan goot zijn licht over het landschap. Al spoedig reed ik langs de laatste bosschages en daarna strekte een eindlooze zandzee zich voor mij uit. Ik geef u de verzekering, dat het geen opwekkend schouwspel was en de gedachten die mij bezielden waren verre van aangenaam. Hoe licht kon het niet gebeuren, dat ik een verkeerde richting volgde en dan wellicht dagen lang in de woestijn moest rondzwerven, om dan ten slotte van honger of dorst te moeten omkomen! Ik huiverde bij die gedachten, doch verloor den moed niet. Ik snelde voort, de oogen op den horizon gevestigd, nu en dan een aanmoedigend ‘hu-oe’ tegen het paard zeggend.

Het beest scheen te begrijpen, wat er van hem verlangd werd; het hinnekte dan en poogde zijn reeds sterken draf tot een galop te versnellen. Toen ik ten naastenbij een uur gereden had, was het beest echter zóó vermoeid, dat ik genoodzaakt was af te stijgen en het eenige rust te verschaffen. Ik zette mij in het zand en ging de gebeurtenissen na, die zich gedurende mijn

verblijf in dat vreemde land hadden voorgedaan. Ik mocht mij zelf niet verhelen, dat ik er bij slot van rekening toch nog genadig was afgekomen. Zou dit met Dubois ook het geval zijn geweest? Och, wat maalde ik daar ook eigenlijk om! Had hij mij niet verraden? Welnu dan kon het mij ook niet schelen of hij leefde of dood was. Twee zaken verwonderden mij zeer. De eerste was, waarom de negers Dubois niet voor de tweede maal opzochten, toen zij zagen dat ze aan mij niets hadden omdat ik idioot was. En de tweede zaak die mij nog meer verwonderde, was het feit, dat, zoolang ik mij bij den stam opgehouden had, er niet éénmaal een mensch opgegeten was.

Of dit nu kwam, doordien zij doorloopend van dierlijk en plantaardig voedsel waren voorzien, of omdat ik mij in hun karakter vergist had en zij geen menscheneters waren, is mij heden ten dage nog niet duidelijk. Nadat ik nog een geruimen tijd over mijn familie en daarna over mijn toekomstige plannen had gedacht, steeg ik eindelijk weer te paard en hervatte zoo snel mogelijk mijn reis.

Ik begreep, dat, indien ik zoo snel bleef door rijden, mijn paard weer spoedig zou moeten rusten en daarom hield ik den teugel in en reed den verderen weg in langzamen draf. Gij kunt begrijpen hoe ontmoedigd ik mij gevoelde, toen ik bij het aanbreken van den dag bemerkte, dat de zandvlakte om mij heen hoegenaamd niets vertoonde dat op een stad of dorp geleek.'

Integendeel; zelfs geen boom was er te ontdekken. Ik was koortsig en opgewonden, wat niet te verwonderen was. Evenwel, er bleef mij geen keus over hoe te handelen. Wilde ik niet van honger of dorst omkomen, moest ik zorgen zoo spoedig mogelijk hier vandaan te komen. Mijn paard was echter niet in staat mij verder te dragen en zoodoende moest ik dus loopen. Doch eerst kreeg ik zooveel dadels voor den dag als noodig was voor een ontbijt en deelde mijn voorraad eerlijk met het arme dier. Ik geloof niet, dat het beest ze gegeten zou hebben indien het ander voedsel had kunnen krijgen, doch het zag dat de keus beperkt was en vermaalde daarom, zij het dan ook met tegen-

zin, de flauw-weeke vruchten. Daarna toog ik verder terwijl het paard mij langzaam volgde. Doch ik had mijn natuur overschat. Niet zoodra nam de warmte in hevigheid toe, of ik gevoelde, dat ik een bezwijming nabij was. Ik was verplicht mij op den grond uit te strekken, legde eenige kleedingstukken over mij heen opdat ik geen zonnesteek zou oploopen, keek nog eenmaal de richting uit waarlangs ik gekomen was, begon te rillen, sloot de oogen en verloor toen het bewustzijn.-

Hoelang ik zoo gelegen had wist ik niet, maar mijn bewustzijn keerde terug door het geluid van menschelijke stemmen. Ik sloeg de oogen op en zag dat eenige personen, in Arabische kleederen gehuld, over mij heen bogen. Ook bemerkte ik dat niet ver van mij vandaan, een groote karavaan zich vertoonde. Toen de menschen zagen, dat ik mijne oogen opsloeg, vroegen zij mij iets. Ik kon hen niet verstaan, doch antwoordde in negertaal, dat ik naar Timbuctu moet. Slechts dit ééne woord, Timbuctu, schenen zij te begrijpen, waarna zij zich in hun taal met elkander onderhielden. Vervolgens beduidde één der mannen mij dat ik moest opstaan. Ik voldeed aan zijn verlangen en nu moest ik mij bij de karavaan voegen. Ik keek rond of ik mijn paard kon ontdekken, doch omdat er verscheidene paarden bij de karavaan waren en het reeds donker was, mocht mij dit niet gelukken. Tot mijn groote blijdschap bemerkte ik, dat wij naar het noorden trokken. Toen men mij op een kameel had doen plaats nemen, en de stoet zich weder in beweging had gezet, kon ik alles eens op mijn gemak beschouwen. Ik telde twintig kameelen, ten naastenbij veertien of vijftien paarden en misschien wel vijftig mannen en vrouwen, die bijna allen dezelfde Arabische kleeding droegen. Het scheen een rijk volkje te zijn, want verscheidene fez en tulbands waren met goud geborduurd. De viervoeters droegen een groot aantal pakken en balen, die zonder twijfel kostbare zaken inhielden.

Naast mij reed op een anderen kameel een knaap van omstreeks zeventien jaar. Hij had, in tegenstelling met de andere personen, een goedig, ja zelfs edel gelaat.

Zijn kleeding was bijzonder fijn, waaruit ik opmaakte, dat hij de zoon van den een of anderen rijken koopman was. Hij boezemde mij dadelijk vertrouwen in en omdat ik bemerkte, dat hij mij eenigszins nieuwsgierig aanzag, en ik behoefte had mijn hart eens uit te storten, besloot ik hem mijn wedervaren te vertellen. Ik wist echter nog niet of hij me wel verstaan zou en vroeg hem dit dus eerst in mijn negertaal. Gelukkig begreep hij mij en antwoordde, dat hij met die taal wel bekend was. Ik schetste hem toen het leven, dat ik gedurende mijn verblijf in zijn land geleid had en wat ik al dien tijd had moeten verduren. Hij luisterde opmerkzaam toe en ik kon aan de uitdrukking van zijn gelaat bemerken, hoezeer mijn verhaal indruk maakte op zijn gemoed. Toen ik geëindigd had, keek hij een geruimen tijd stilzwijgend vóór zich. Eindelijk richtte hij zijn hoofd op, keek mij vriendelijk aan en sprak:

'Mijn vriend, uw verhaal klinkt waar en ook uw geheele persoon getuigt van rechtschapenheid. Ik gevoel inderdaad medelijden met u en daarom zal ik trachten u te helpen. Nadat gij zooveel ondervonden hebt en weet wat lijden is, twijfel ik er niet aan, of gij zult uw evenmensch goed behandelen. Zoudt gij opzichter over de slaven willen worden?'

Nu, heeren, u kunt begrijpen hoe ik mij gevoelde, toen ik die woorden hoorde. Als onze kameelen het niet verhinderd hadden, zou ik den jongeling aan mijn hart hebben gedrukt. Vol vuur gaf ik dan ook ten antwoord:

'Beste, edele vriend, hoe kunt gij dat vragen! Iedere betrekking, van welken aard ook is mij welgevallig. Doch zoudt gij in staat zijn, mij aan een zoodanige te helpen?'

Hij gaf eerst geen antwoord; hij glimlachte slechts. Doch eenige oogenblikken later hernam hij: 'Als ik dat niet kan, is er niemand bij de geheele karavaan die u wèl zal kunnen helpen. Mijn vader, - gij kunt hem daar vooraan zien rijden - is de rijkste koopman van den geheelen stam. Hij is het hoofd en voert het bevel. Wij reizen nu naar Kong. Dan gaan wij verder naar Sikasso, Bandiagara en vervolgens naar Timbuctu.

Het is de eerste maal dat ik dezen reis mee mag maken, doch reeds zeer lang weet ik hoe en wat er verhandeld wordt. Nu hebben wij stofgoud, ivoor, elpenbeen en gouden sieraden in de balen die gij daar ziet. Al deze zaken worden in de verschillende steden voor andere ingeruild. Gebeurt het nu evenwel, dat de bevolking te arm is, dan kunnen wij, als wij dit verkiezen, slaven inruilen. Wij nemen die dan mee en zoodra wij te Timbuctu komen, verkoopen wij ze aan handelaars, die hen dan naar een vergelegen land zenden. Iedere handelaar heeft een magazijn, waarin men, behalve slaven, ook vele andere artikelen kan bekomen, b.v. kameelen, paarden, vruchten, vouwbare tenten, enz. Gij begrijpt natuurlijk, dat één handelaar niet over alles tegelijk regeeren kan, en daarom heeft hij zijn ondergeschikten. Er zijn lui die op de dieren moeten passen, anderen voor de eetwaren en ook menschen, die moeten zorgen, dat de slaven niet kunnen ontvluchten en trouw de hun opgelegde diensten vervullen. Deze laatste categorie is echter dikwijls onmenschelijk wreed en mishandelen niet alleen mannen, maar ook vrouwen en zelfs kinderen. Ik vindt dit verschrikkelijk, en zoo één mijner onderhoorigen zich op een dergelijke manier zou hedragen, aarzelde ik niet hem met één slag het hoofd te klieven.'

Bij deze woorden gloeiden zijne oogen en zijn eerst zoo goedig gelaat had thans een uiterst gestrenge uitdrukking aangenomen. Doch dit duurde slechts kort. Allengs keek hij weder vriendelijk en nu ging hij op vertrouwelijken toon voort:

'Toen ik dus zooeven uw deerniswaardige lotgevallen hoorde, kwam ik dadelijk op het denkbeeld u een betrekking als slavenopzichter te bezorgen. Indien mij dit gelukt - en daarvan ben ik wel zeker - bereik ik een tweeledig doel. Ten eerste zult gij niet meer behoeven te zwerven en kunt gij uw eigen brood verdienen en ten tweede ben ik er heilig van overtuigd, dat er verscheidene menschen zullen zijn, die Allah voor zulk een heerscher als gij zijt zullen bedanken. - Doch laten wij niet verder spreken, onze karvaan houdt halt. De mannen gaan de tenten uitzetten. Ziet gij dien kleinen man daar met zijn witte fez?' Ik keek naar

den persoon dien hij aanwees. Het was inderdaad een klein kereltje, met een geel-bruin gezicht en een langen zwarten baard. Hij was te ver van mij verwijderd om te kunnen beoordeelen of hij rijk gekleed was of niet, doch aan zijne gebiedende houding en de bevelen die hij uitdeelde, moest ik wel tot de conclusie komen, dat hij heel wat in de melk te brokken had.

'Is dat uw vader?' vroeg ik.

'Ja! Laten wij afstijgen, dan zal ik u bij hem brengen, om hem uw wedervaren te vertellen. Indien hij alles omtrent uw persoon weet, geloof ik zeer stellig, dat hij mijn plan zal goedkeuren en u tot slavenopzichter zal benoemen. Ik zal als tolk voor u dienen, want mijn vader verstaat uw taal niet. Kom mee!'

Wij lieten ons van de kameelen glijden en stapten naar den ouden heer. Inwendig vroeg ik mij af hoe het mogelijk was, dat de zoon een taal sprak die zijn vader niet verstond, doch later werd mij dit verklaard. Het kwam doordien mijn jongen vriend evenals ik, vroeger door een negerstam gevangen genomen was.

Zoodra de koopman ons arm in arm zag naderen, trad hij ons tegemoet en reikte mij de hand, onderwijl eenige vriendelijke woorden sprekende. Ik begreep ze evenwel niet, tot de jonge Arabier mij verklaarde, dat zijn vader met genoegen bemerkte, dat ik reeds vriendschap gesloten had. De koopman verzocht ons in zijn tent te komen, waarna wij ons gezamenlijk aan een heerlijk maal te goed deden. Na afloop hiervan staken wij een pijp op en nu kwam mijn jonge vriend met zijn voorstel voor den dag. Toen hij geëindigd had met spreken, drukte de oude heer mij de hand en zeide daarbij, dat hij met de keus van zijn zoon volkomen was ingenomen en ik tot opzichter over de slaven zou worden aangesteld. Dit vertolkte mij natuurlijk weder de zoon. Gij kunt u dus mijn blijdschap voorstellen toen ik dat alles vernomen had. Het was mij, alsof ik een nieuw leven tegemoet ging en in werkelijkheid zou dit ook zoo zijn. Ik sliep dien nacht geheel onbekommerd, wat in langen tijd niet gebeurd was. Reeds vroeg werd er den volgenden dag weder opgebroken en toen wij onze plaatsen op de kameelen hernamen, reden de

jonge Arabier en ik vlak achter den hoofdman. Gedurende mijn verder verhaal zal ik kort zijn, daar alleen Dubois hierin de hoofdrol vervult. Na verloop van eenige weken kwamen wij eindelijk te Timbuctu aan. Hoe langer hoe meer door vriendschap aan elkander verbonden, viel het scheiden tusschen den jongen Arabier en mij tamelijk zwaar. Ik had een zeer mooie positie gekregen bij een rijk koopman, en toen de karavaan den terugtocht weder aanving, verzocht mij de jonge Arabier zijn naam in mijne gebeden te herdenken; - hij heette Sidi Omar.

En nu komen één voor één de verschillende fielterigheden van mijn gewezen boezemvriend Dubois aan de beurt. Ik was nog geen week in Timbuctu, toen ik door mijn patroon naar een anderen koopman werd gezonden. Deze was niet thuis, zoo werd mij door een bediende bericht, maar ik kon den vertegenwoordiger spreken. Dit was mij ook voldoende en zoo werd ik binnengelaten. Na een paar minuten in een net gemeubileerd vertrek te hebben gewacht, hoorde ik eenige voetstappen en daarop werd de deur geopend. Doch hoe verbaasd was ik, toen de vertegenwoordiger niemand anders bleek te zijn dan.... Charles Dubois!

Ik kon eerst geen woord uitbrengen en stond geheel versteld; doch al spoedig herkreeg ik mijn kalmte en voelde weder dien niets ontzienden haat, die mij reeds in het woud aan de kust had bezield. Dubois, van zijn kant, scheen nog meer verrast dan ik. Hij keek mij met groote holle oogen aan en smakte met de lippen, alsof hij een geestverschijning voor zich zag. Doch ook hij herstelde zich spoedig en met een valsch grimlachend gezicht trad hij op mij toe.

‘Zoo, Gideon, ben jij daar?’ vroeg hij, mij de hand reikende.

Ik bleef hem echter kalm aanzien, zonder zijn uitgestoken hand aan te nemen.

‘Hoe nu?’ hernam hij, ‘geef je me geen hand?’

Ik had moeite mijzelf meester te blijven.

‘Schurk!’ barstte ik los, ‘ellendeling! Judas! hoe durf je mij de hand reiken? Diezelfde hand, die mijn

schuilplaats in het bosch verried? Hoe durf je mij nog aanzien, lage ellendeling?'

Door die verwelkoming scheen hij geenszins afgeschrikt. Integendeel. Met een zoetsappig gezicht antwoordde hij:

'Maar mijn beste kerel, hoe kunt je je zoo opwinden? Ik ben geheel onschuldig. Ik neem het je echter niet kwalijk dat je dit niet weet. In jouw plaats zou ik misschien ook zoo gedacht hebben. Doch luister nu eens. Toen wij in het woud die zwarte duivels hoorden, had ik een meesterlijk plannetje ter ontvluchting bedacht en gaf er reeds uitvoering aan door op de vragen van dien halven neger-Engelschman te antwoorden en vervolgens naar beneden te glijden. Had ik dit niet gedaan, dan zouden ze onze boomen toch omgehakt of verbrand hebben, want ze hadden al lang ontdekt dat wij ons daar schuil hielden.'

'Dat lieg je,' onderbrak ik hem. 'Jouw schuilplaats hadden ze ontdekt, doch de mijne niet!'

'Ha, ha, dat denk je maar, oude jongen. Ik geef je echter de verzekering, dat ze blikslagers goed wisten dat jij je daar eveneens verscholen had. Doch ter zake! Mijn plan viel in duigen, en dat kwam door dien onmogelijk gekken sprong van jou. Als je dien boom had laten omkiepen, zou je je heusch niet bezeerd hebben, vanwege het gebladerte, snap je. Maar je viel pardoes op den grond en toen bemerkte ik met ontzaggelijk veel genoegen, dat je mallemolentjes gingt verkoopen. Die kaffers lieten zich patent om den tuin leiden en zoodra ik bemerkte, dat ze den heiligen geest aanriepen en een requiem samenflansten, poetste ik de plaat. Want, zooals je wel begrijpen kunt, zouden ze me gaarne opgepikt hebben toen ze zagen, dat ze aan jou niets hadden. En als ze daartoe de kans hadden gehad, was ik er zeker om koud geweest, omdat ze wisten, dat ik mijn verstand niet verloren had. Ik zwierf dus eenige dagen door het woud en toen ik op een goeden morgen dicht den zoom was genaderd, bemerkte ik een karavaan, die mij opnam en naar Timbuctu bracht. In de drie maanden die ik nu hier ben, heb ik mij kolossaal met de toestanden eigen gemaakt en ook door mijn

voorkomen is het mij gelukt hier een betrekking te krijgen als opzichter over de slaven. Maar vertel me nu eens, hoe is het je gelukt uit de handen van die zwarte duivels te ontsnappen?'

'Ik heb nog nooit een zwarten duivel gezien, wel een blanken,' zei ik.

'Doch laat ons niet verder spreken over die verleden toestanden. Of het werkelijk zoo is, als je vertelt, betwijfel ik nog steeds zeer sterk. Daarom stel ik voor, dat wij bekenden zullen blijven, zonder het woord "vriend" over onze lippen te laten komen. Ik kan nu eenmaal de gedachte niet van mij afzetten, dat jij me verraden hebt. En nu zeg ik met jou, ter zake!'

Ik vertelde hem de boodschap die mij opgedragen was en wachtte zijn antwoord. Herhaaldelijk poogde hij de vroegere vriendschapsband te hernieuwen, doch ik verkoos van zijn genegenheid verschoond te blijven. Dikwijls sprak ik hem nu over allerhande zaken, zonder hem meer te vertellen, dan ik ten gehoore wilde geven. Het eene jaar na het andere verliep op die wijze, toen op zekeren dag de meester van Dubois plotseling stierf. De familieleden van dien koopman waren natuurlijk uiterst bedroefd en lieten het lijk na drie dagen begraven. Doch één dag voor de begrafenis bemerkte de zoon van den overledene, dat er een vreemde lucht in de sterfkamer was; kwam die van het lijk? Dit moest nader onderzocht worden. En wat bracht nu het onderzoek aan het licht? Dat er in de maag van den doode een hoeveelheid vergif werd gevonden. Dit hevig werkende pijlvergif moest hem in een kop koffie zijn toegediend.'

- Toen onze gevangene zoover met zijne vertelling gevorderd was, voelde ik een rilling door mijn lichaam. Reeds vier malen werd er van iets gesproken, dat ik nooit van te voren had geweten en toch had gedroomd. Ik kon den gevangene niet laten voortvertellen en vroeg:

'Is die Charles Dubois niet later met een kameel midden in den nacht gevlucht, naar Oran? En nam hij toen ook niet een billet voor Marseille?'

Thans keken allen mij aan. De gevangene keerde zijn gelaat naar mij toe en was een en al verbazing,

evenals de politiemannen. Born was minder verwonderd en keek mij zelfs eenigszins bestraffend aan, omdat ik den kapitein in zijn verhaal had gestoord.

'Ja, dat is de waarachtige waarheid, mijnheer!' riep deze in vervoering.

'Hoe ter wereld komt u dat in de gedachten?'

De zaak is te ernstig om er den spot mee te drijven,' hernam ik, 'maar ik geef u de heilige verzekering, dat uw geheel verhaal mij reeds, hoewel in beknopten vorm, bekend was. Ik heb het n.l. gedroomd!'

'Dan is dat een ingeving der Voorzienigheid geweest!' riep de kapitein uit. 'En indien ik het geluk had gehad dit vroeger te droomen inplaats van gij, zou ik niet de moeite hebben behoeven te nemen half Noord-Afrika en Zuid-Amerika te doorzoeken, zooals ik nu verplicht was te doen. Doch laat ik verder vertellen. Nadat men de vergiftiging van den koopman had ontdekt, werd alles en iedereen aan een nauwkeurig onderzoek onderworpen. Van mensch tot dier, van kelder tot minaret, kortom alles werd ondervraagd en onderzocht, zonder evenwel de oorzaak der vergiftiging te kunnen opsporen. Volgens recht en billijkheid zou nu de zoon des overledene aanspraak maken op alle bezittingen van den koopman, doch het toeval wilde dit anders. Na de begrafenis werden de papieren nagezien en daarbij een brief gevonden, waarin vermeld stond, dat de koopman alles aan zijn vertegenwoordiger Dubois vermaakte. Dit was schier ongeloofelijk, doch de handteekening van den koopman bleek echt, en dus viel er aan het besluit niets te veranderen. Toen rees een duister vermoeden in mij op. Zou Dubois den vreeselijken moed... neen, ik durfde het niet gelooven. En toch, bij nader inzien, moest ik hem wel van den moord verdenken. Ik kende zijn karakter, wist hoe sluw hij was, en had ook vernomen, dat hij met den zoon van den overleden koopman niet goed overweg kon. Hij vreesde er misschien voor, indien de zoon later alles erfde, dat hij weggezonden zou worden. Ja, dat zou wel de waarheid zijn. Doch kon ik iets bewijzen? Immers neen! Hij had er wel voor gezorgd, dat niemand hem kon betrappen; alhoe-

wel ik met zekerheid kan zeggen, dat iedereen hem voor den moordenaar hield.

Dubois was dus nu zelf koopman en hij had het grootendeels aan zijn sluwheid en schraperigheid te danken, dat hij na verloop van vier of vijf jaar tweemaal rijker was dan voorheen. In dien tusschentijd had ik mij bij mijn superieur en ook bij mijne minderen zeer bemind weten te maken; doch hoe meer men mij eerde, des te meer bemerkte ik dat Dubois mij haatte. Hij kon blijkbaar niet velen, dat hij niet de eenigste bevelvoerende Hollander was. Dit verhinderde geenszins, dat mijn patroon mij voor geen geld wilde missen, omdat ik zijn zaken trouw en stiptelijk volbracht. Ik steeg zóó in zijn gunst, dat hij mij, toen ik weder eens bij hem aan tafel dineerde, een gedeelte van zijne bezittingen ten geschenke gaf, onder conditie, dat ik altijd zijn ondergeschikte zou blijven. Ik was daarover natuurlijk zeer verheugd en drukte hem geroerd de hand. De bezittingen die ik gekregen had, bestonden uit een flink huis, goed gemeubeld, een magazijn met onderscheidene ruilgoederen, eenig vee en een paar kameelen benevens een flink stuk land.

Toen ik Dubois een paar dagen later ontmoette, groette hij als gewoonlijk, valsch lachend. Doch dezen keer scheen mij zijn lach meer onheilspellend. Het kon verbeelding van mij zijn geweest, doch het bleek, dat ik mij niet vergist had. Vóór er een paar dagen waren verloopen, werd er, midden in den nacht, op een gong alarm geslagen. Dit rumoer verspreidde zich weldra door de geheele stad. Al spoedig was ik op de been en naar buiten gesneld. Er was een brand uitgebroken. Met beklemd hart snelde ik op den vuurpoel aan en wat bleek toen? Mijn huis, mijn magazijn, mijne bezittingen, die ik eerst een paar dagen te voren ten geschenke had gekregen, zag ik daar voor mijn oogen in de vlammen opgaan.

Ach God, wat een verschrikkelijk gezicht was dat! Ik liep als radeloos door het volk. Men riep mijn naam, maar ik sloeg er geen acht op. Aan blusschen viel niet te denken, het vuur was te hevig. Plotseling zag ik Dubois vlak voor mij. Hij had mij nog niet opgemerkt

en stond kalm het vernielingswerk te aanschouwen. Als een bliksemstraal schoten mij de woorden door de hersenen ‘hij is de brandstichter!’ Ik snelde op hem toe, en met de woorden ‘wees vervloekt ellendeling, dat is jouw werk!’ velde ik hem met één klap neer. Mijn vermoeden was volstrekt niet ongegrond. Iedereen was slechts half gekleed of bijna geheel naakt; en dat kon ook niet anders. Wij waren midden in den nacht gewekt en, bevreesd voor het een of andere ongeluk, ijlings onze woning uitgeloopen. Alleen Dubois was in volle statie, wat niet anders beteekende, dan dat hij op het uitbreken van den brand was bedacht of misschien zelf aangestoken had.

Eenige menschen hadden mijn woedende woorden gehoord en, ofschoon zij ze niet vertolken konden, begrepen zij waarschijnlijk toch hun bedoeling wel. Ik bemerkte, dat men mij met medelijden aanzag, doch tegenover Dubois betoonden zij zich immer koel en hatelijk. Hij was door niemand bemind. Nadat ik hem dus op den grond had geslagen, sprong hij weer ijlings op en trok zijn zwaard. Niemand durfde hem tegenhouden, doch ik was volstrekt niet bang voor hem, al was ik ongewapend.

Hij keek mij met een paar van haat gloeiende oogen aan en siste:

‘Hoe durf je mij met den naam “brandstichter” betitelen?’

‘Hoe, kom jij zoo volledig aangekleed, dat zelfs je zwaard niet ontbreekt?’ wedervroeg ik hem.

‘Dat gaat je niet aan; dienaangaande kan ik mij voor den Emir verdedigen,’ ging hij voort.

‘Natuurlijk!’ schreeuwde ik terug, ‘je zal wel zorgen dat er geen bewijzen zijn! Bij het overlijden van je gewezen patroon waren immers de bewijzen der vergiftiging ook niet te vinden!’

‘Wat!’ gilde hij, ‘durf jij me van moord betichten?’

‘Waarom niet? Men verstaat ons hier toch niet!’

‘O, is dat je bedoeling? - Welnu, dan durf ik je ook wel in het Hollandsch te bekennen, dat ik den koopman vermoord heb!’

‘Dat wist ik toch wel, moordenaar!’ riep ik weer

terug, ‘en ik weet ook, dat jij alleen mijn have en goed in brand hebt gestoken! En denk je nu, dat je door je positie, van rechtsvervolging ontslagen bent? Ha, ha, het mocht wat! Ik ga morgen naar den Emir en leg hem de zaak uit. Dan zullen we nog eens zien wie gelijk krijgt. Je vergeet zeker dat er een Opperwezen bestaat, een Alziend oog, waarvoor niets verborgen blijft?’

‘Poeh, wat ijdele praat! Geef bewijzen, toon de menschen dat ik de dader ben; dan, ja dan ben je een knappen man. Maar dat kunt ge niet. Je bent een stommeling! ... je staat te huilen als een kind! .... ha, ha, ha! ...’ en met een ijzigen lach wendde hij zich om. Ik had verbazend veel lust hem toen maar in eens met zijn eigen wapen neer te sabelen, doch dan was ik ook een moordenaar geweest, en dat wilde ik niet zijn; ofschoon, ik zou de wereld een weldaad bewezen hebben, indien ik Dubois een kop kleiner had gemaakt. Juist wilde ik een aanvang maken mee te helpen blusschen, toen de Emir, in eigen persoon, op de plaats des onheils verscheen. Hij was in volle tenue en vergezeld van den Kaid. Toen het volk hem gewaar werd, bogen allen ter aarde, om dadelijk weder het noodige water in de vuurzee te gieten.

Ik besloot den hoogwaardigheidsbekleeder dadelijk aan te spreken.

Na de vereischte beleefdheidsgroeten te hebben gewisseld, deelde ik hem mijn wedervaren met Dubois mede. Ik kon duidelijk aan beider gelaat zien, dat zij aan mijn woorden geloof sloegen, doch een donkere wolk op het voorhoofd van den Emir beduidde mij, dat hij de zaak zwaar inzag. Hij vond het blijkbaar moeielijk zoo'n aanzienlijk persoon als Dubois was, op de getuigenis van een ander ter verantwoording te roepen. Niettemin gaf hij mij de verzekering, dat hij de zaak zou onderzoeken en beval mij hem den volgenden morgen ten tien uren in zijn paleis te bezoeken. Ik bedankte hem voor zijne voorloopige bemoeiingen en spoedde mij naar de overigen om het bluschwerk te bespoedigen. Doch niettegenstaande alle moeiten die de menschen zich gaven om de gebouwen voor algeheele

vernietiging te bewaren, stortten na eenigen tijd de daken in en bleven van al mijne bezittingen niets over dan eenig vee en een stuk land.

Dubois kon juichen; - ik was arm als voorheen!

Toen ik bemerkte dat niets meer te redden viel, slenterde ik de stad uit en zette mij buiten de poort op een steen neder. Ik was troosteloos en weende. Aan slapen behoefde ik natuurlijk niet te denken en daarom zat ik stil voor mij uit te staren. De met sterren bezaaide hemel zag er zoo vreedzaam uit en de stilte en duisternis om mij heen scheen een verkwikkenden invloed op mijn koortsig brein uit te oefenen. Hoelang ik zoo gezeten had, wist ik niet en reeds bemerkte ik het aanbreken van den dageraad, toen ik eenig geritsel achter mij hoorde. Ik sprong bliksemsnel op en deze beweging redde mij het leven; want indien ik een seconde langer was blijven zitten, had het zwaard van Dubois mij het hoofd gekliefd. Nu trof het doodelijke wapen alleen den steen die mij tot rustplaats had gediend. De kletterende slag deed de vonken in het rond vliegen, terwijl het zwaard aan gruizelementen vloog. Mij op den laaghartigen sluipmoordenaar te werpen was het werk van een enkel ondeelbaar oogenblik. Ik drukte hem op den grond, greep zijn keel met mijn beide handen en drukte zoolang, tot ik het gezicht van mijn vijand groen en blauw zag worden. Daarna sprong ik op en haastte mij naar de stad. Deze worsteling had mij den linker wijsvinger gekost; Dubois had hem afgebeten.

Weldra klopte ik aan de poort van het huis van den Emir, waarop een bewaker mij binnenliet. Hij kende mij zeer goed en vroeg, wat ik nu reeds in den morgenstond bij zijn heer te maken had. Ik zei hem, dat mijn zaak geen uitstel gedoogde en ik onverwijld den Emir spreken moest. Niettegenstaande al mijn verzoeken, dreigen en smeeken moest ik tot acht uur wachten, vóór ik in het paleis kon worden toegelaten. De Emir was zeer verwonderd mij nu reeds bij zich te zien, doch al spoedig helderde ik hem dit op. Ik vertelde alles precies zooals het gebeurd was en wachtte toen eerbiedig, tot het hem geliefde te beslissen.

‘Ik geloof al wat gij zegt,’ zoo begon hij, na een poos te hebben nagedacht, maar waar zijn uw bewijzen? Niemand dan gij weet, dat de koopman vergiftigd is en ook niemand dan gij alleen beweert, dat koopman Dubois uw huis in brand heeft gestoken en daarna uw hoofd heeft willen klieven. Ik geloof dit alles gaarne, temeer, daar het uit uw rechtschapen mond komt. Maar is dat voldoende om den misdadiger te veroordeelen en te straffen? Zeker niet! Het staat mij zelfs niet vrij, alleen volgens uw getuigenis, hem ter verantwoording te roepen. Doch dit laatste zal ik, al is het tegen de wet, toch bewerkstelligen. Ik zal dadelijk eenige mijner dienaren uitzenden om Dubois te zoeken en hier te brengen. Maar zijt ge wel zeker, dat ge hem niet hebt gedood?’

Ik verzekerde den Emir, dat ik hem slechts tot bewusteloos worden toe geworgd had.

‘Dan komt het er ook niet op aan,’ hernam hij, ‘ik zal u dan wel een boodschap doen weten, hoe het onderzoek is afgeloopen.’

Dit was voor mij het sein om te vertrekken. Ik bedankte den Emir voor zijn rechtschapen- en edelmoedigheid en vertrok.

Doch ik had mij schromelijk in 's mans karakter vergist. De rijke koopman Dubois had hem een aanzienlijke hoeveelheid geld gegeven en werd hierdoor in het gelijk gesteld. Nog dienzelfden dag kwam men mij halen, om twee jaar gevangenisstraf te ondergaan, wegens dubbele poging tot moord. Ik protesteerde natuurlijk hevig, doch zelfs het goede getuigenis van mijn patroon mocht niet baten, want ik werd zonder vorm van proces in de boeien geklonken en naar de cel gebracht. Hoe dit alles in zijn werk is gegaan, is gemakkelijk te gissen. Dubois had de rollen omgedraaid. Volgens zijn zeggen, was hij naar buiten gewandeld en had ik hem stilletjes achtervolgd. Het zwaard, zeide hij, behoorde niet aan hem, doch aan mij, en toen ik bemerkte, dat ik hem niet getroffen had, zou ik mij op hem hebben geworpen om hem te verworgen. Ik bad den Emir, zich naar mijn woning te begeven om te trachten mijn zwaard te vinden, wat zeker gebeuren

zou, daar het bij mijn statie-gewaad behoorde. Aan dit verzoek werd gehoor gegeven, doch weldra werd mij bericht, dat mijn zwaard niet te vinden was.

'Dan moet het gestolen zijn!', riep ik uit.

'Neen,' zei de Emir, 'het is in stukken gebroken.'

'Gij gelooft dus ook dat ik schuldig ben?', hernam ik, bevend van aandoening.

'Wis en zeker!, want onze eerbiedwaardige heer Dubois draagt zijn eigen zwaard.'

Ik bemerkte wel, dat de rechter omgekocht was en moest mij dus in mijn deerniswaardig lot schikken. Ik werd dus weggevoerd en in een engen donkeren cel opgesloten, waar ratten en slangen mij gezelschap hielden. Doch mijn treurig lot werd onverwacht veranderd; ik herkreeg na een half jaar weer de vrijheid. Dit kwam, omdat mijn meester, begaan met mijn treurig lot, een aanzienlijken losprijs aan den gewetenloozen Emir betaalde. Toen ik weder in de vrije lucht was gekomen, werd ik door twee gemoedsaandoeningen overvuld. De eerste was een onbegrensde dankbaarheid aan mijn heer en meester en de tweede was een doodelijken haat tegen Dubois. Van nu af was hij mijn doodsvijand!

Ik werd door vrienden en bekenden met tranen verwelkomd en werd nog meer verblijd doordien mijn patroon mij voorsloeg, als deelgenoot in zijn zaak te worden opgenomen. Ik wilde het wel uitjubelen! Iedereen, die mij in de armen liep, moest van mijn geluk hooren en de halve stad verheugde zich erover. Eén persoon was vreeselijk verbitterd en ik behoef u zeker niet te zeggen, dat dit mijn gewezen boezemvriend Dubois was. Doch wat had hij nu te vertellen? - Niets! Ikzelf was nu heer en meester en stond dus in rang gelijk met hem. Als ik hem toen op straat tegenkwam, keek hij norsch vóór zich, en meer dan vroeger werd de klacht vernomen, dat 'massa Dubois' zoo streng was. Ik was er zeker van, dat de geheele bevolking dankbaar zou geweest zijn indien hij vertrokken was, doch dit gebeurde niet. Ik had toen den leeftijd van zoowat achtentwintig jaar bereikt en had, bij mijn voorspoed, nog het geluk de hand van de dochter mijn's compagnon's te verwerven. Een paar jaar later huwden

wij en toen heb ik tien jaar lang gelukkig geleefd. Mijn gade was niet alleen eene bekoorlijke, maar ook eene zeer goede vrouw, precies het evenbeeld van haar edelen vader. Tot ons beider spijt bleef onzen echt kinderloos, hetgeen niet verhinderde, dat wij elkaar oprecht bleven liefhebben. Mijn geluk was echter nooit volmaakt. Ik had gehoopt in Timbuctu te zullen blijven, mijne ouders uit Holland te laten overkomen en hen een genoegelijken ouden dag te bezorgen. Helaas, het heeft niet mogen zijn! Toen ik vijfendertig jaar was, kwam er een langen brief uit Leiden, waarin mij bericht werd, dat mijn vader het tijdelijke met het eeuwige had verwisseld en dat mijne moeder hare dagen liever in haar geboorteland bleef uitleven. Zoodoende werd mijn schoone droom niet verwezenlijkt.

En nu komen we aan het laagste misdrijf van Dubois; moord gepaard met diefstal!

Ik vierde mijn veertigsten verjaardag. Op dienzelfden dag kwam er een groote karavaan, beladen met een rijkdom aan goud, edelgesteenten en allerlei zeer kostbare zaken Timbuctu binnen. Ik moest mijn feestdag uitstellen, omdat mijn hulp voor den handel vereischt werd. Ik deelde mijn bevelen uit en daarna kon met het ruilen een aanvang worden gemaakt. Vóór het nacht werd hadden wij reeds een aanzienlijken voorraad diamanten en goud in ons magazijn geborgen en ik besloot den verderen handel tot den volgenden dag uit te stellen en het koopbewijs van het reeds verhandelde te laten onderteekenen. De vermoeide Arabieren namen dit voorstel gretig aan en, na de kameelen gestald te hebben, onthaalden wij de lieden zoo goed wij konden. Onderwijl bedacht ik, dat de kostbaarheden in het magazijn niet veilig genoeg lagen opgeborgen, en besloot daarom bevel te geven, ze in een kamer, naast onze slaapkamer, op te stapelen. Zulks geschiedde en nu was ik gerust. Nadat mijn gasten gespijzigd en van een dronk waren voorzien, leidde ik hen naar een logies, waar zij van de vermoeienissen hunner reis konden uitrusten. Toen dit werkje was afgedaan, begaf ik mij weder naar huis en, na nog eens een veiligheidsronde te hebben gedaan, legde ik mij ter ruste. Ik zal

misschien een half uur geslapen hebben, toen ik plotseling door roepen en kloppen gewekt werd. Snel stond ik op, sloot de deur en vroeg wat er gebeurd was. Ik schrikte, toen ik een dienaar van mijn schoonvader voor mij zag staan. ‘Wat is er gebeurd? Is uw meester niet in orde?’ haastte ik mij te vragen.

Een droevig knikje was het antwoord.

Mijn vrouw, die deze woorden van mij gehoord had, wilde ijlings meegaan, doch ik bad haar dit niet te doen. ‘Als vader niet goed is, zal ik je wel komen waarschuwen,’ zei ik, ‘maar ik bid je, blijf tot zoolang hier.’

Met tegenzin voldeed zij aan mijn verzoek en daarop spoedde ik mij met den bediende heen. Toen ik bij den ouden man kwam, was hij werkelijk zwaar ziek en ik gevoelde mij genoodzaakt dien nacht bij hem te waken. Vroeg in den morgen was hij evenwel iets beter, en toen hij in slaap was gevallen, verliet ik hem en toog naar huis.

Doch wat ik toen gewaar werd, is met geen pen te beschrijven.

Reeds bij mijn binnentreden ontdekte ik eenige wanorde in den stand der meubels. Dit kwam mij verdacht voor. Ik spoedde mij naar de slaapkamer. De deur stond wagenwijd open. Ik stoof naar binnen en toen.... ach God! wat was dat? Bloed op het laken? Ja, ja, bloed.... bloed! .... Ach God! .... en mijn vrouw.... ‘Siluna, Siluna, kind, slaap je?’ Ik boog mij over haar heen. Groote God! ... vermoord! ... vermoord! ... O.. o....!’

Ik zonk neer. Ik geloof, dat ik een gil gaf of schreeuwde of zoo iets, maar zeker weet ik het niet meer. Ik hoorde nog op de gang eenig alarm, geloop, deuren openen, en toen verloor ik het bewustzijn.

Misschien heb ik een paar uur bewusteloos gelegen, want toen ik weder mijn oogen opende, was het reeds helder dag en volle zon. Het eerst wat ik riep was ‘waar is de koopman Dubois?’ want hij was de eerste waarop mijn verdenking viel, Men antwoordde mij, dat men dit zou onderzoeken. Doch dit was mij niet voldoende. Ik stond wankelend op en gaf mijn verlangen

te kennen hem zelf te willen opzoeken. Aan mijn bevel viel niets te veranderen en zoo ging ik dan, ondersteund door eenige mijner onderhoorigen. naar de woning van mijn doodsvijand. En toen wij daar aankwamen, werd mijn vermoeden bewaarheid. De koopman Dubois had des nachts zijn huis verlaten en den weg naar Bandiagara ingeslagen.

'Nu zal hij mij niet meer ontkomen,' riep ik uit; 'nu ben ik zijn rechter en ook heb ik bewijzen! Een bewijs door de doode en een bewijs, dat de gestolen juweelen mij toebehooren!'

Iedereen keek mij verwonderd aan. Ik bemerkte dit en ging voort: 'Hoort, menschen, luistert naar hetgeen ik u te zeggen heb, en oordeelt dan, of ik het recht heb den koopman Dubois naar goedvinden te straffen!' Ik vertelde nu de verschillende fielterigheden van den schelm en toen ik had uitgesproken, boden zich dadelijk tien, twintig personen aan om mij bij de achtervolging de behulpzame hand te bieden. Gaarne nam ik hun aanbod aan en in minder dan een kwartier hadden wij onze kameelen bestegen en den weg naar het zuiden ingeslagen.-

Misschien zult gij vragen, hoe ik het wist, dat Dubois de bedrijver van den moord en den diefstal was, doch dit werd door mij al heel gemakkelijk opgemerkt.

Zoodra hij vernomen had, dat een karavaan Timbuctu zou binnenkomen, liet hij eenige zijner lieden bij de poorten der stad de wacht houden, tot de karavaan voorbij zou komen. Deze lieden moesten alsdan trachten connectiën aan te knoopen, om vervolgens de karavaan tot de woning van Dubois te leiden. Deze zou dan zorgen, dat hij de meegebrachte waren, door ruiling in zijn bezit kreeg. De aanvoerder der karavaan wist echter, dat Dubois schraperig en niet te vertrouwen was, en gaf er daarom de voorkeur aan met mij zaken te doen. Niet zoodra was dit Dubois ter oore gekomen, of hij spoedde zich naar mijn woning om te trachten mee te kunnen handelen. Toen hem dit niet mocht gelukken, bleef hij stil toekijken en bespeurde, welke kostbaarheden in mijn magazijn werden geborgen. Ik merkte hem wel op, doch bekommerde mij volstrekt niet om

hem. Toen onze handel was afgeloopen, was Dubois verdwenen. Hij kon dus niet weten dat ik de kostbaarheden van plaats had laten verwisselen. En toen ik naar huis ging om mijn kameel te bestijgen, zag ik, dat de hoofdmagazijndeur geforceerd was. Eerst was het nog maar een gewettigd vermoeden van mij, Dubois voor den dader te houden, doch weldra werd het zekerheid. Uit het magazijn werd niets vermist, doch bij de deur, die toegang tot mijn woning gaf, lag een bruingebloemden doek. Dien doek behoorde aan Dubois, dat wist ik; hij had hem zeker in zijn gejaagdheid van zijn hals laten glijden, wat niet door hem opgemerkt is geworden, althans niet dadelijk. Want toen hij thuis kwam bemerkte hij waarschijnlijk eerst, dat hij zijn doek verloren had; en omdat hij begreep, dat die doek, wanneer hij gevonden werd, tot overtuigingsstuk zou kunnen dienen, maakte hij zich tot den vlucht gereed. Natuurlijk zou hij wel zorg dragen niet met ledige handen te vertrekken en daarom besloot ik de conclusie te maken, dat hij de juweelen meegenomen had. Dit was een lichte vracht en overal tegen goud inwisselbaar. Maar niet alleen de doek overtuigde mij dat Dubois de dader was. Ik wist, dat hij, na de juweelen niet in het magazijn gevonden te hebben, deze in mijn woning was gaan zoeken. Natuurlijk moest hij daartoe licht hebben, en omdat er bijna 's nachts nooit licht brandde, zou hij wel een toorts uit het magazijn hebben genomen en aangestoken. Hiermede toog hij op onderzoek en moet dit nogal sluw hebben gedaan, anders was hij wel door één der wachters opgemerkt. Misschien ook had hij die omgekocht, doch dit geloofde ik niet, want, al zeg ik 't zelf, men achtte mij algemeen. Natuurlijk vermoedde hij, dat ik de juweelen onder mijne persoonlijke hoede had genomen en waar kon hij die dan beter zoeken dan in de slaapkamer? Daarheen nam hij dus zijn weg. Ook ik ging nu dien weg langs en bemerkte toen, dat eenige bladeren van één der palmpotten, die beiden boven aan de trap stonden, geschroeid waren. Dubois was er dus met zijn brandende toorts rakelings langs geloopen. Thans kwam mij eene andere gedachte voor den geest. Had Dubois mijn ongelukkige vrouw

met één hand vermoord? Gewis neen! Hij moest natuurlijk zorg dragen dat zij niet schreeuwde. Indien hij echter de toorts zoo maar had weggeworpen, kon er licht brand ontstaan, wat tegelijk met Dubois' aanwezigheid kon worden ontdekt. Dit mocht dus niet gebeuren. Maar wat dan te doen? Halt, een idée! Hij kon de toorts voor het bed neerwerpen en dan op dezelve gaan staan. Het vloerkleed kon dan geen vuur vatten, de vlam was half gedoofd en hij had zijne beide handen vrij. Juist, zoo moest het gebeurd zijn. Ik knielde dus voor het bed neer en bemerkte toen, dat ik mij niet in mijn gissingen bedrogen had. Een plek, ter grootte van eenige decimeters in middellijn, was finaal geschroeid. Tot zoover dus was alles mij duidelijk. Maar hoe had hij de met ijzer beslagen kisten kunnen openen, zonder veel gedruisch te maken? Dit moesten de kisten-zelf mij vertellen. Ik spoedde mij naar de nevenkamer en beschouwde de bewaarplaatsen. Ze waren geopend, ja, dat zag ik, maar ik kon nergens een spoor van vernieling bemerken. ‘Hoe is dat mogelijk,’ redeneerde ik, ‘de schurk had toch geen sleutel?’ - ‘Groote Genade, die had hij wèl!’ Het schoot mij thans door mijn brein, dat iedere koopman een verzameling sleutels bezat, die noodig was tot het wegsluiten van edelgesteenten in ijzeren kisten. Wat was nu logischer te denken, dan dat Dubois gelijke kisten, of minstens één kist had, waarvan de sleutel op mijn kisten paste! Natuurlijk, zoo moest het gebeurd zijn en niet anders! Doch hoe verheugd was ik, toen ik bemerkte, dat de schurk zijn sleutels had achtergelaten! ‘Hoera,’ jubelde ik, ‘alweer een bewijs!’ Natuurlijk had hij bij zijn vlucht vergeten de sleutels van de laatst geopende kist te nemen. Ze hingen in het slot van een klein kistje, waaruit ik ze haalde en in mijn zak stak. Daarna haastte ik mij naar beneden en voegde mij bij den troep.

Nadat wij zoowat een uur gegaloppeerd hadden langs den mullen zandweg, ontmoetten wij een armzaligen bedelaar. Het was een Arabier en, ofschoon hij mij niet oprecht toescheen, wierp ik hem toch een goudstuk toe.

‘Hebt gij niet een kameelrijder gezien?’ vroeg ik hem. ‘Hij was met pakken beladen en reed in galop; misschien drie à vier uur geleden?’

‘Allahoe-ekber!’[1] riep hij. ‘Ja, edele heer, ongeveer vier uur geleden stoof hij mij voorbij. Doch ik geloof niet, dat Allah hem met een edel karakter, gelijk u, bedeelde, want hij reed voorbij, zonder mij een aalmoes te schenken.’

‘Vooruit, mannen, vooruit!’ riep ik. ‘Gij hoort het, de ellendeling kwam hier langs.’

Wij vlogen weder voort en ontmoetten een uur verder een tweeden bedelaar. Weder wierp ik hem een goudstuk toe en vernam toen, dat geen twee uur vroeger een kameelrijder in razenden galop was gepasseerd. Ik behoef u niet te zeggen hoe mijn hart van verwachting popelde. Eindelijk zou ik dus in staat worden gesteld mijn wraak te kunnen doen gelden. Doch mijn hoop werd niet verwezenlijkt. Toen wij na veel oponthoud ten laatste Bandiagara binnenreden, was het ons onmogelijk een spoor van den vluchteling te vinden. Onze vragen kon men niet beantwoorden; en dat kwam om de eenvoudige reden, dat Dubois in 't geheel niet in Bandiagara was aangekomen. Het werd mij nu duidelijk, dat de twee bedelaars door hem waren omgekocht ten einde ons op een dwaalspoor te leiden. Hij had ze blijkbaar des nachts reeds heengezonden, om ons op verschillende punten van den weg te ontmoeten. En zijn list was gelukt. Wij waren thans in Bandiagara en hij, God weet, waar ergens anders. Ik wist niet wat verder aan te vangen.’

De gevangene hield even met spreken op, verschikte wat aan den doek, dien ik hem had omgebonden, en vervolgde toen langzaam:

‘Ik zal u niet langer met mijn verhaal ophouden, heeren, want de schurkenstreken van Dubois weet gij nu en ook word ik wat vermoeid. Ik reisde geheel Noord-Afrika af, zonder evenwel een spoor van den vluchteling te ontdekken. Eens kwam er een brief van-

1) God is groot.

uit Curitiba, een stad in Zuid-Amerika, waarin mij bericht werd, dat een gewezen Timbuctuër, een rijk man, daar een goudader ontdekt had. De briefschrijver was één mijner vroegere bekenden. Onmiddellijk ging ik scheep, om te onderzoeken of die rijke mijnheer soms Dubois kon zijn. Doch ook dit was een valsch denkbeeld. De rijke heer was wel een bekende van mij, doch geen vijand. Ik vestigde mij toen in Curitiba en kwam, na ook daar alles tevergeefs te hebben afgezocht, op de, wel een beetje late, overtuiging, dat Dubois naar Holland zou zijn teruggekeerd. Ik dacht eerst, dat hij dit niet had durven wagen, doch het bleek later toch waar te zijn. Ik sloot mij aan bij een vereeniging die tot doel had, alle verraders en misdadigers, die zich aan de leden hadden vergrepen, onschadelijk te maken. Deze vereeniging heette 'Los caballeros de la noche', wat in goed Hollandsch beteekent 'De ridders van den nacht'. Ik kocht een schip, laadde een flinke hoeveelheid koopwaren en nam toen eenige leden der vereeniging in vertrouwen. Eén van hen, een jonge flinke borst, allemachtig kwiek, was de zeemanschap zoodanig machtig, dat hij als kapitein kon optreden. Hij was mijn besten vriend en ik liet alles aan boord aan hem over. Zestien jaar lang had ik naar Dubois gezocht, maar thans hoopte ik hem te vinden.

Wij zetten koers naar Holland en voeren tot Rotterdam. Daar aangekomen stelde ik dadelijk en zoo stil mogelijk een onderzoek in, wat tot het gelukkige resultaat leidde, dat ik den ellendeling in een prachtige villa op Kralingen vond wonen. Ik stelde mijn jongen vriend met mijn ontdekking in kennis en samen overlegden wij hoe wij verder zouden handelen. Ik was van oordeel mijn doodsvijand dadelijk te overrompelen, doch wij waren toen nog niet met de inrichting van het huis bekend, evenmin met de gewoonten der bewoners. Vóór wij ons schip verlieten, teekende ik eerst den naam onzer vereeniging op een stuk papier, om dit, nadat ik met den fielt had afgerekend, als wraakteeken achter te laten. Doch, daar wij met alles onbekend waren, gebeurde het, dat wij, bij het naderen der villa,

een bewaker opmerkten. Wij besloten nu de achterzijde te bespionneeren en daartoe gebruikten wij een roeiboot van andere villabewoners. Toen wij in den tuin van de villa van Dubois kwamen, slopen wij stil naar binnen en konden, zonder te worden opgemerkt, de verschillende vertrekken binnendringen. Doch er bleek niemand thuis te zijn en daarom legde ik het beschreven papier op een in het oog vallende plaats neer in één der kamers op de bovenverdieping, die mij het apartement van Dubois toescheen. Na dit te hebben bewerkstelligd, slopen wij weer heen en spoedden ons naar het schip. Mijn vriend was van oordeel, dat Dubois nu de politie in de zaak zou mengen, doch ik gevoelde, dat hij dit niet zou durven. Mijn eenigste vrees bestond hierin, dat ik dacht, dat hij zou gaan verhuizen. En tot overmaat van ramp, was ik verplicht, wegens mijn contract, opnieuw te laden en terug te varen naar Amerika.

Doch de ellendeling liep zijn straf niet mis.

Een jaar later - het was verleden week - stapte ik weder te Rotterdam aan wal en met denzelfden vriend van voorheen spoedden wij ons naar de villa en hoorden van buren, dat Dubois er nog woonde. Doch nu waren er twee bewakers aangesteld. Indien er evenwel twintig hadden gestaan, zou ik toch niet voor de tweede maal zonder resultaat zijn vertrokken. Wij bleven zóó lang op den loer liggen, tot de bewaker aan de achterzijde zich naar binnen begaf; denkelijk had hij iets te verrichten. Zoo gezwind mogelijk spoedden wij ons naar den tuin, klommen langs takjes en stengels op, bij welke gelegenheid mijn kameraad naar beneden viel. Ik, evenwel, bereikte een venster, stak er mijn kris tusschen en probeerde het op te schuiven. Dat ging niet. Daarom deed ik een levensgevaarlijken sprong op het middelste kozijn, drong mijn kris hier eveneens onder het raam en tot mijn groote blijdschap kon ik het raam opschuiven. Ik sprong naar binnen en viel tegen een gordijn en daarop languit in de kamer. Snel stond ik op, doch bemerkte niemand. Heel voorzichtig gluurde ik overal rond en luisterde scherp, doch hoorde niets dan eenig gepraat voor aan de villa. Het waren

de twee bewakers. Van hen had ik dus niets meer te vreezen. Ik doorzocht nogmaals het geheele huis, doch er was weder geen spoor van de bewoners te vinden. Alleen een keukenmeid had mij bijna bemerkt, doch nog tijdig sloop ik weder naar boven. Daar ik nu liever eerst met mijn kameraad wilde overleggen, wat verder te doen, verliet ik de kamer weder langs denzelfden weg dien ik gekomen was, maar legde eerst weer een papier neder met hetzelfde opschrift als den vorigen keer. Ik weet niet wat mij er toe bracht dit te doen; ik geloof, dat ik mij reeds in den doodsangst van Dubois verlustigde, bij het nagaan van zijn ontzet gelaat bij de ontdekking van dit tweede papier. Wij kwamen overeen, dat nog dienzelfden nacht een overrompeling moest geschieden, daar Dubois nu toch wel zou begrijpen, dat ik hem op het spoor was en daarom wel eens plotseling kon verdwijnen. Alzoo bleven wij den ganschen dag in den omtrek van het huis en bemerkten tegen den middag, dat Dubois, in eigen persoon, een standje aan den bewaker gaf en hem wegzond.

Toen ik den verwoester van mijn geluk en den roover van mijn eigendom daar zoo in levende lijve voor mij zag, was ik bijna niet in staat mij te beheerschen. Ik geloof, dat ik hem had neergeschoten, indien ik een vuurwapen onder mijn bereik had gehad. Dubois zag ons natuurlijk niet en ging de villa weder binnen. Het terrein was nu vrij. Ik jubelde. Ik kon mijn ongeduld haast niet bedwingen en zou hem liefst dadelijk ter verantwoording geroepen hebben, doch wij moesten tot 's nachts wachten. Toen ik de klok evenwel tien uur hoorde slaan en alles om ons heen in duister was gehuld, zei ik tot mijn kameraad, dat ik niet langer wilde wachten. ‘Gij hebt zeventien jaar gewacht,’ gaf hij mij ten antwoord, ‘wacht nu ook nog slechts eenige uren.’ ‘Neen,’ drong ik aan, ‘de weg lijkt mij nu vrij, ik kan niet langer wachten; ik zou gek worden!’

En zoo verlieten wij onze schuilplaats, stapten in het bootje en roeiden naar de villa. Wij hadden nu evenwel onze voorzorgen genomen. Ik sloop in den tuin, gevolgd

door mijn kameraad, die een diamant in de eene en een rol touw in de andere hand hield. Zoodra hij de keukendeur genaderd was, probeerde hij de knop om te draaien en de deur te openen, wat buiten verwachting gelukte. Hij behoefde dus geen gebruik van zijn diamant te maken. Hierop sloop hij het huis in en de trappen op, waarna hij het touw onder het zolderkozijn bevestigde en het eind in den tuin wierp. Dit alles was doodstil geschied en nu klom ik naar boven, tot het middelste venster der eerste verdieping, dreef mijn kris weder onder het raam en schoof het op. Dien morgen had ik de pinnen er reeds uitgenomen en de stijlen met olie gesmeerd. Het openen maakte nu niet het minste geraas. Ik stapte naar binnen, mijn makker liet zich naar beneden zakken en stapte eveneens naar binnen. Thans stonden wij ademloos in de verlichte kamer; Dubois was waarschijnlijk nog op. Ik hijgde van aandoening en schoof heel voorzichtig het gordijn, dat ons verborg, een eindje op zij. Ha, heerlijke vendetta, wat zijt gij zoet! Daar zat Dubois, de ellendeling, de moordenaar, brandstichter en dief, daar zat hij voor mij aan zijn bureau te schrijven. Ik kon mij niet meer bedwingen. Met een ruk schoof ik het gordijn weg en met twee groote sprongen was ik bij mijn vijand. Toen hij mij hoorde, wierp hij zijn pen neer en vloog op. Groote Genade! wat een gezicht! Hij kon geen woord uiten en was doodsbleek. Toen parelden groote zweetdroppels op zijn gelaat, terwijl hij mij onafgebroken aanstaarde. Ik zag, dat hij flauw zou vallen, doch met alle inspanning vermande hij zich. Met zijn gekromde handen hield hij het bureau vast, wat niet verhinderde, dat hij met zijn rug tegen het behang viel. Ik had nog geen woord gesproken, maar ten laatste verbrak ik het stilzwijgen.

‘Zoo, ellendeling,’ begon ik, ‘zouden we nu maar niet eens afrekenen? Hadt je nu ooit wel kunnen denken, dat ik je nog eens vinden zou? Neen, hè! Maar nu zie je het toch. En weet je hoe dat komt? Dat Alziende oog, dat jij zoo bespotte, toen je in Timbuctu mijn huis in brand had gestoken, heeft jouw weg naar hier wel

gezien. Lang, lang heb ik moeten wachten, maar toch eindelijk heb ik je gevonden. En zou je me nu eens willen vertellen....'

Doch eensklaps deed hij een sprong naar het midden van de kamer en deed zijn mond al open om te gillen. Dit mocht niet gebeuren. Als een bliksemstraal schoot ik op hem toe en terwijl hij wilde uitwijken, stiet ik hem mijn kris pal door zijn hart. Hij uitte geen kik meer en tuimelde levenloos achterover. Ik liet hem natuurlijk liggen als een schurftigen hond en liep naar het schrijfbureau om alles te onderzoeken. Ieder laadje maakte ik open en keek, of er zich soms papieren in bevonden die aan mij toebehoorden. Doch ik vond niets en raapte ten slotte een papier op, dat de, nu doode schelm het laatst beschreef. Het was een soort testament, waar hij alles wat hij bezat aan een nicht van hem vermaakte. Ik neem er vrede mee, alhoewel drievierden aan mij behoort. Toen ik met het bureau klaar was, wilde ik nog meer doorzoeken, maar werd hierin gestoord door kloppen op de kamerdeur. Mijn makker draaide ijlings den sleutel om en ik wilde mij uit de voeten maken, toen ik nogmaals de lust in mij voelde opkomen, een teeken onzer vereeniging op het lijk achter te laten. Ik schreef daarom nog gauw die paar woorden op een stuk papier dat ik bij mij had en voegde er nog den naam van mijn vroegeren Arabischen jongen vriend onder: Sidi Omar.

Zoodra dit was geschied, legde ik het papier op de borst van den doode en verliet toen zoo spoedig mogelijk de kamer, gevolgd door mijn helper. Volgens ons idée bestond er geen mensch, die in staat zou zijn ons van den moord te betichten, doch het blijkt, dat ik mij heb vergist. Ik geef u echter de heilige verzekering, dat het mij onmogelijk is te begrijpen, hoe ons spoor gevonden en gevolgd werd. Zoolang wij in de haven van Rotterdam lagen, gingen wij getrouw iederen dag de berichten na in de courant om te zien of men ons op het spoor was. En werkelijk bleek dit niet overbodig, want op zekeren dag lazen wij dat de moordenaar onder het scheepsvolk moest gezocht worden.

Dit was een aanwijzing voor ons om weg te varen. Mijn makker was echter slimmer dan ik. Hij weigerde met mij te vertrekken en zei, dat hij per spoor naar Havre ging, om vandaar naar Zuid-Amerika te vertrekken. Ik zou hem dan wel te Havre aan boord nemen. Al mijn moed inpraten mocht niet baten en zoo vertrok hij dus. Indien ik ook zoo verstandig ware geweest, zou ik thans niet hier zitten. Doch alles in het menschelijke leven is aan verandering onderhevig en daarom zal ik ook maar niet te hard treuren. Ik weet, dat ik voor de noodige jaren naar de gevangenis ga, doch één gedachte zal mij in den eenzamen cel tot troost strekken en die gedachte is, dat ik dien schurk van een Dubois met eigen hand heb omgebracht. Ik ben een moordenaar geworden, ja, dat is waar; maar ik ben zeker, dat ieder rechtschapen en weldenkend mensch mij slechts als een wreker zal beschouwen. El Redentor!'-

Onze gevangene zweeg. Hij was vermoeid en wischte zich het zweet van het gelaat. De man had gelijk. Ook mij was het onmogelijk hem voor een lagen moordedenaar te houden, ik gevoelde medelijden met hem. Toen ik naar Born keek, bemerkte ik, dat hij in diepe gedachten voor zich uit zat te staren, alsof hij nog een verder verhaal verwachtte. Ook de politiemannen zwegen en keken slechts voor zich. Eindelijk nam Born het woord.

'Petrus Gideon,' zoo begon hij, 'ik geloof ieder woord van uw zeer interessant verhaal en zal mijn best doen u bij de rechters in een goed blaadje te brengen. Ik hoop, dat u mij geen kwaad hart zult toedragen, omdat ik uw arrestatie bewerkstelligd heb; dit was mijn plicht. Maar nu behoort het ook tot mijn plicht u zooveel mogelijk van dienst te zijn. Wees gerust, uw lot zal ik trachten zoo dragelijk mogelijk te maken.'

'Ik dank u, mijnheer!' was alles wat de kapitein antwoordde.

‘Het wordt tijd, mijnheer Born,’ vermaande Inspecteur van Noort zacht.

‘Ja, gij kunt uw gevangene medenemen.’

De doek werd hem nu afgenomen en de hoofdwonde van een hechtpleister voorzien, waarop de gevangene werd weggeleid.

Ik durf gerustelijk bekennen, dat ik hem nog de hand drukte. Waarom ook niet? Als Emil Born daartoe zelf het voorbeeld gaf?

‘Alzoo is deze zaak ook weder tot klaarheid gebracht,’ zei Born, nadat onze gasten vertrokken waren.

‘Ja, en ook weder door uw bemoeiingen.’

‘Dat is zoo. En toch, indien ik alles vooruit had kunnen weten, zou het niet in mij opgekomen zijn, deze zaak in onderzoek te nemen. Door mij is de dader opgespoord; door mij is hij in arrest genomen en door mij komt hij in de gevangenis. En wat heb ik dan nòg gedaan? Ik heb een man van de vrijheid béroofd, waarop hij recht heeft. Ja, dat heeft hij. Wel heeft hij iemand vermoord en is dus een moordenaar; maar mag hij als zoodanig gestraft worden? Volstrekt niet! Wie was de vermoorde? Een grooten schurk; zelf een moordenaar en nog veel meer. Welnu, dan heeft deze ook zijn gerechte straf gekregen; eigenlijk is hij veel te zacht gestorven. Zijn doodstrijd had veel langer moeten duren, doch daarvoor was Gideon veel te edelmoedig. Indien ik de rechter was, zou ik hem geen minnut straf geven; doch dit ben ik nu eenmaal niet en daarom zal ik trachten, hem zooveel mogelijk te verdedigen. Maar nu een ander praatje. Mijn arme kleine spion ligt in het ziekenhuis; Remmers' oogen zijn gekwetst.’

‘Ach, kom, van wien weet gij dat?’

‘Ik las het vanmorgen in de courant en ben mij toen persoonlijk gaan overtuigen. Het geval heeft zich als als volgt toegedragen. Toen hij mij gisterenavond wilde komen berichten dat de boot weg zou varen, is hij achter op een rijtuig gesprongen om snel voort te komen, zonder behoeven te loopen. De koetsier van dat rijtuig bemerkte dit en, zonder vooraf te waarschuwen

dat hij eraf moest gaan, sloeg hij den knaap twee of driemaal met den zweep. Bij den laatsten slag trof hij hem in de oogen, waarop de jongen natuurlijk luidkeels begon te schreeuwen van pijn. Hij vertelde mij, dat hij niets meer kon onderscheiden en alles als bliksem om hem heen was. Eenige voorbijgangers kwamen hem te hulp en brachten hem naar het ziekenhuis. Vandaar zal hij wel naar het ooglijdersgesticht worden overgebracht. Op mijn vraag of hij den koetsier gezien had, antwoordde hij bevestigend en beschreef mij zijn signalement; wat tot gevolg had, dat ik den hardvochtigen bestuurder reeds vóór twaalf uur heden middag had ontdekt en der politie aangewezen. Hij zal nu in het vervolg wel wat menschelijker zijn. De arme knaap had nog het plichtbesef aan één zijner helpers de boodschap op te dragen, om aan mijn woning te gaan zeggen dat de boot zou vertrekken. Wel werd hij toen vreemd aangekeken, maar door zijn stellig optreden werd men overtuigd dat hij meende wat hij zeide. En daarop is dan ook iemand hier geweest om die boodschap te komen doen. Deze vertelde tegelijkertijd het ongeluk dat Remmers overkomen was; doch mijn hospita was gister al te bed toen ik thuis kwam, en daarom wist ik het bericht eerder uit de courant dan van haar. Het spijt mij geweldig voor den jongen, 't is zoo'n flinken knaap!'

'Het is waar ook,' hernam ik na eenig stilzwijgen, 'hoe kondt gij weten, dat die pseudo Sidi Omar kapitein was?'

Mijn vriend strekte behaaglijk zijn beenen uit en glimlachte.

'Dat wist ik al, toen ik den naam 'El Redentor' op het schip ontdekte. Ik heb u reeds verteld, dat die naam het symbool is van de taak, die de vereeniging op zich had genomen te volbrengen. Nu redeneerde ik in gedachten verder. 'Indien,' dacht ik, 'een mindere het plan zou hebben opgevat in een ver verwijderd land iemand te straffen, zou hij zich op het eerste het beste schip hebben laten aanmonsteren, om daarmede den wrekerstocht te aanvaarden. Maar dit schip vertoonde den naam der vereeniging, wat in mij de veronderstel-

ling wekte, dat een lid der vereeniging, en nog wel een rijk of hooggeplaatst lid, dien naam er op had laten schilderen. Ook heb ik gedacht dat Petrus Gideon de zeevaartkunst machtig was, doch hierin heb ik mij vergist. Hij droeg alleen maar de kleeding van een kapitein, zonder diens bekwaamheid te bezitten. En als ik nu denk, dat het schip zonder kapitein terug moet varen, kom ik tot de conclusie, dat er nog andere bekwame zeelui aan boord moeten zijn. Hoe zou het met dien loods, van Renswoud, zijn afgeloopen, die uit wraak in het water werd geworpen? We willen hopen van goed. Morgen ga ik hem bezoeken, om naar zijn gezondheid te informeeren.'

'Dit onderzoek heeft niet veel heil gesticht,' merkte ik op. 'Remmers is half blind geslagen, de loods half verdronken en gij half lam geschoten.'

'Ja,' lachte Born, 'maar alle ongelukken zijn toch maar half, en na eenigen tijd zullen zij tot het verleden behooren. Wij mogen nog van geluk spreken, dat de Spaansche boot geen zoeklicht bezat. Eene vergoeding hebben wij echter gehad, bestaande in eene geschiedenis, die in één woord "unique" is. Ik moet mij nog van één taak kwijten, en die is, mij naar juffrouw Dubois begeven om haar het resultaat van mijn onderzoek te berichten. Ik ben verplicht haar de schurkerijen van haar overleden oom te verhalen, wat, dunkt mij, geen pleizierig baantje is. Doch het moet en daarmee basta!'

Ik keek op mijn horloge; het was zes uur en dus tijd voor mij naar huis te gaan om les te geven.

'Gaat ge heen?' vroeg Born.

'Ja, ik moet weg. Kan ik u soms ergens mede van dienst zijn?'

'Neen, dank u. Zoodra gij vertrokken zijt, steek ik een pijp op en ga op de sofa liggen, om over de menschelijke natuur na te denken, want dit probleem kunnen wij, detectieven, nooit genoeg bestudeeren. Bijvoorbeeld, gijzelf, Tavan. Gij hebt een wonderlijken droom gehad; een droom, die door spiritisten of dergelijke lui voor een modern orakel zou gehouden worden. Hoe ter wereld zijt ge daar nu aan gekomen?'

‘Die sproot voort uit de menschelijke natuur,’ merkte ik schertsend op.

‘Het was inderdaad wonderbaar. Mij dunkt, gij moest deze gebeurtenissen vereeuwigen.’

‘Meent gij dat werkelijk?’

‘Zeker!’

‘Goed, dan zal ik het doen.’

‘En hoe zult gij ze noemen?’

Ik dacht even na. Toen keek ik Born triumfeerend aan en antwoordde plechtig: ‘Ik zal ze rangschikken onder één titel, en wel onder dien van:

‘DE MAN VAN TIMBUCTU.’

En alzoo geschiedde het.

EINDE.